

ЗАЕДНИЧКО ЖИВЕЕЊЕ

Спојување на различноста и слободата во Европа во 21 век

Извештај на Групата на иманентни личности при Советот на Европа

Содржина:

Извршно резиме

Вовед

Прв Дел – Заканата

А. Кои се ризиците и колку се тие сериозни?

1. Растечка нетолеранцијата
2. Растечка подршката за ксенофобични и популистички партии
3. Дискриминација
4. Постоење на популација практично без права
5. Паралелни општества
6. Исламски екстремизам
7. Губење на демократските слободи
8. Можен судир помеѓу „религиската слобода“ и слободата на изразување

Б. Што е позадината на овие ризици?

1. Несигурноста
2. Имиграцијата
3. Искривената слика за малцинствата во медиумите и штетни стереотипи
4. Кризата во управувањето

Втор Дел – Одговорот

А. Водечки Принципи

Б. Главни актери за промена

1. Наставници
2. Средства за масовно комуницирање
3. Работодавци и синдикати
4. Граѓанско општество
5. Цркви и религиозни групи
6. Славни и личности кои служат за пример во општеството
7. Населби и градови
8. Земји - членки
9. Европски и меѓународни институции

В. Предлози за делување

- I. Стратешки препораки
- II. Конкретни препораки

Додатоци:

Додаток 1: Цели на Групата

Додаток 2: Средби на Групата и интервјуирани луѓе

Додаток 3: Библиографија

Додадок 4: Членови на Групата

Извршно резиме

Летото 2010 година, Генералниот Секретар на Советот на Европа, Торборн Јагланд, побара независна „Група од иманентни личности“ (Групата) да подготви извештај за предизвиците кои изникнуваат од појавата на нетолеранцијата и дискриминацијата во Европа. Извештајот ја проценува сериозноста на ризиците, ги идентификува нивните извори и дава серија на препораки за „заедничко живеење“ во отворени европски општества.

Со Групата раководеше поранешниот германски министер за надворешни работи Јошка Фишер. Групата е составена од девет членови – четири жени и пет мажи- секој/а од различна земја-членка на Советот на Европа. Покрај г-динот Фишер, во Групата членуваат: Ема Бонино (Италија), Тимоти Гартон Аш (Велика Британија), Мартин Хирш (Франција), Данута Хибнер (Полска), Ајше Кадиојлу (Турција), Соња Лихт (Србија), Владимир Лукин (Руската Федерација) и Хавиер Солана (Шпанија). Известувач беше Едвард Мортимер (Велика Британија).

Наодите и препораките на Групата се цврсто засновани врз принципите на Европската конвенција за човекови права, а посебно врз индивидуалните слободи и еднаквоста пред законите. Извештајот открива дека дискриминацијата и нетолеранцијата се широко распространети во Европа денес, посебно врз Ромите и имигрантите, како и луѓето со имиграциско потекло, кои често се третирали како странци дури и во земјите во кои се родени и се тамошни жители.

Извештајот цврсто смета дека идентитетите се доброволна работа на поединецот во прашање, и дека никој не треба да биде присилен да избере или прифати еден примарен идентитет на сметка на другите. Понатаму, покажува дека европските општества треба да ја прифатат разликата и да прифатат дека некој може да биде „Мешан европеец“ - на пример Турчин-Германец, Северно Африканска Французинка, Азијат-Британец, исто како што некој може да биде Афро-Американец или Итало-Американец. Но, ова може да функционира само доколку сите долгогодишни жители се прифатени како граѓани и доколку сите, без разлика на нивната вера, култура или етничка припадност се третирали еднакво од страна на законот, властите и сограѓаните. Како и сите граѓани во демократските општества, и ним би требало да им биде овозможено да се изјаснат во процесот на донесување на одлуки, додека во спротивно, неможе да биде прифатен изговор врз основа на религија или култура за непочитување на ова право.

Извештајот е поделен на два дела: „Заканата“ и „Одговорот“.

Во Првиот дел, Групата идентификува осум специфични ризици по вредностите на Советот на Европа: пораст на нетолеранцијата; пораст на подршката на ксенофобични и популистички партии; дискриминација; постоење на популација практично без права; паралелни општества; исламски екстремизам; губење на демократските слободи и можен судир помеѓу „религиска слобода“ и слободата на изразување. Позади овие ризици, според извештајот, стојат несигурноста (која

потекнува од Европските економски потешкотии и чувството на релативен пад); феноменот на имиграција од големи размери (и како реално искушена и како перцепирана); искривените слики и штетните стереотипи за малцинствата во медиумите и јавното мнение; и недостаток од лидери кои инспирираат доверба преку изразување на јасна визија за судбината на Европа.

Во вториот дел, Групата поставува 17 принципи за кои верува дека треба да го раководат Европскиот одговор на овие закани, започнувајќи со изјавата дека „во најмала мера, потребен е договор дека законот мора да се почитува, надополнет со заедничкото сфаќање за она што би требало законот да претставува и како може да биде сменет“. Понатаму, извештајот продолжува со идентификација на главните актери кои се во состојба да ги донесат потребните промени во однесувањето на јавноста: наставниците, средствата за масовно комуницирање, работодавците и синдикатите, граѓанското општество, црквите и религиозните групи, славните личности и личностите кои служат за пример во општеството, населбите и градовите, земјите-членки и европските и меѓународни институции. Во повеќето од овие категории извештајот дава краток портрет на посебните групи на индивидуи чија што работа Групата ја смета за „препорачлива и вредна за следење“. Извештајот потоа завршува со 59 „препораки за делување“, од кои 17 се именувани како „стратешки препораки“ додека останите „специфични препораки“ се упатени главно кон Европската Унија, Советот на Европа и нивните земји-членки.

Принципи

Седумнаесетте водечки принципи на почетокот на вториот дел претставуваат еден вид на прирачник за различноста кој сите креатори на јавни политики, креатори на јавното мнение и активистите во граѓанското општество треба да го меморираат или пак, секогаш да им биде при рака. Групата инсистира на почитување на правата и исполнување на обврските на граѓаните во демократските општества, а посебно на оние новодојдените и малцинствата, на еднакви права на мажите и жените и на фактот дека, под услов дека ги почитуваат законите, не треба да се очекува имигрантите да се „одречат од нивната вера, култура и традиција“. Групата тврди дека посебните мерки кои им овозможуваат на членовите на обесправените и маргинализирани групи да уживаат вистинска еднаквост во можностите се оправдани и неопходни, и дека е потребен напор кој ќе осигура дека припадниците на различни верски, културни или етнички групи меѓусебно се запознаваат и заеднички работат во доброволни организации. На крај, Групата го подржува правото на слобода на изразување, додавајќи дека „јавните изјави кои настојуваат да ги изградат или да ги зајакнат предрасудите против членови на некоја група-посебно против членови на малцинска група, имигранти или лица со неодамнешно имиграциско потекло – не треба да бидат оставени неодговорени“.

Предлози

Стратешките препораки на извештајот ги следат горенаведените принципи. Државите се поттикнуваат да ги „прошират во потполност правата и обврските на граѓаните, вклучувајќи го правото на глас, на колку што е можно поголем број на нивни жители“, и како привремен чекор, да им дадат право на сите странски жители право на глас на локалните избори. Државите се исто така поттикнуваат да ги корегираат „сите неточни информации и стереотипи во врска со миграцијата“ и да им дадат на нивните граѓаните „пореалистична слика за ситуацијата на мигрантите и за потребите на Европа во иднина, на полето на миграциите. Правото и должноста на државите да ја контролираат миграцијата се признати, но сите европејци се повикуваат „да ги третираат барателите на азил и мигрантите кои доаѓаат во Европа фер и човечно“ со соодветна солидарност и споделување на товарот помеѓу земјите-членки. Од Советот на Европа и Европската Унија се бара да работат заедно на „сеопфатна, кохерентна и транспарентна имиграциска политика“ за цела Европа. На крај, Европските народи се поттикнуваат да подадат рака на нивните соседи на Блискиот Исток и Северна Африка кои сега толку храбро ја демонстрираат нивната приврзаност кон универзалните вредности на слобода и демократија“, особено преку нудење можност на овие соседски земји да учествуваат во Европските институции и конвенции со „соодветен статус“.

Помеѓу специфичните препораки, Групата предлага и: Генералниот Секретар на Советот на Европа да назначи Висок Претставник за да го привлече вниманието на политичките лидери врз содржината на извештајот и да ја надгледува имплементацијата на извештајот; Полска и Украина, како претседавачи со Европската Унија и Советот на Европскиот комитет на министри, соодветно, есента оваа година да свикаат заеднички самит за различноста за да „се земат предвид прашањата покренати во овој извештај и да се договори заедничка стратегија за делување на полето на различноста и човекови права“.

Вовед

На почетокот на 21 век, европејците имаат многу за што треба да бидат благодарни. Општо земено, нивните животи се послободни, поздрави, побезбедни, помирни и најверојатно подолги од животите на нивните предци во изминатите векови, но за жал и од нивните современици во останатите делови на светот. Европејците отфрлија многу нехумани практики од минатото, како на пример, смртната казна, и прифатија степен на одговорност за меѓусебната благосостојба во несреќни времиња. Не само во 27те членки на Европската Унија, туку и во 47те земји-членки на Советот на Европа, нивните права и слободи – иако сеуште многу често прекршувани – се закотвени во Европската конвенција за човекови права и подржани со пресудите на Европскиот суд за човекови права.

Но и покрај тоа, Европа ја мачи потиштеност. Европејците не се сигурни дека нивниот просперитет може да го издржи растот на новите економии што изгледаат по динамични и поконкурентни од нивните. Европејците се плашат дека поголемиот животен век и опаѓачкиот наталитет може да ги остави со многу малку работоспособно население што ќе го издржува зголемениот број на пензионери. Но, тие исто така се плашат и од доаѓањето на зголемен број на луѓе од другите континенти – луѓе кои се селат во потрага по подобар живот, како што многубројни европејци го сторија тоа во минатото; луѓе, чија што напорна работа и решителност можат да и помогнат на Европа да си реши проблемите. Зошто тогаш Европејците се плашат од овие луѓе наместо да им посакаат добредојде? Затоа што се плашат дека новодојдените ќе станат побројни и ќе ги испразнат џебовите на невработените и сиромашните; и затоа што немаат желба да живеат со луѓе кои ги доживуваат, праведно или не, како

различни од нив.

За да го смират првиот од горенаведените стравови, државите имаат право и должност да ја контролираат миграцијата. Но, при контролата на миграцијата државите мора да ги потсетуваат граѓаните зошто некои од имигрантите им се потребни и треба да се добрејдени; исто така, во согласност со европските вредности, државите мораат да ги почитуваат основните права кои им припаѓаат на сите луѓе, од било која националност, како и на луѓето без државјанство (апатридите). Навистина, луѓето без државјанство кои што немаат подршката од матична земја, најчесто се оние за кој универзалните права им се повеќе од важни.

Вториот страв – стравот од различноста – е оној кон кој што овој извештај е насочен. Да започнеме со потсетување дека европските општества одсекогаш биле разновидни. Токму на разновидност Европа и должи многу од своите најголеми достигнувања – но, погрешното раководење со различностите беше дел и од некои од најголемите трагедии во Европа.

Различноста е исто така и судбина на Европа, поради две причини:

Како прво, најголем дел од оние кои што се дојдени во Европа во последните децении, и нивните потомци, се тука за да останат. Многумина остануваат поврзани со културното наследство на земјите од каде што доаѓаат. Што има погрешното во ова? Се додека тие се придржуваат до законот, не треба да се очекува дека луѓето кои што дошле да живеат во нова држава да ја остават нивната вера, култура, или идентитет во нивните земји. Всушност, оваа разновидност може да придонесе за зголемување на креативноста која што сега и е потребна на Европа, повеќе од било кога. Но, исто така ова значи дека заедничкото живеење во Европа изискува да се гледа и надвор од Европа. Она што се случува во деловите од светот од каде што овие нови европејци доаѓаат, а посебно меѓу соседите на Европа, има влијание врз сите нас, без разлика дали е добро или лошо. Ние не можеме да ја одредиме судбината на нашите соседи, но мораме да бидеме спремни да им помогнеме, но и да учиме од нив, колку што можеме повеќе.

Второ, самиот факт дека Европа старее значи дека повеќе имигранти и се потребни. Европската комисија има пресметано дека без имиграцијата, во ЕУ, во следните 50 години, работната сила ќе се намали за близу 100 милиони и покрај тоа што популацијата генерално продолжува да се зголемува. Ова е рецепт за опаѓање.

Така, различноста е овде за да остане. Таа ја обликува иднината на Европа во еден свет на брзи промени и ќе продолжи да го прави тоа. Поради ова, неопходно е европејците да одговорат на овие предизвици на еден поефикасен и безрезервен начин, односно на просто, многу подобро отколку што сега го прават. Европејците не можат да си дозволат да го направат ова на погрешен начин. За жал, има индикации дека постои опасност да се направи токму тоа.

Во првиот дел од нашиот извештај опишавме некои од тие индикации и накратко дадовме предлози за тоа што би можело да е позадината за ваквата ситуација. Во вториот дел дадовме водечки принципи за подобрување на состојбата, ги идентификувавме главните актери за промена и завршивме со листа со препораки – едните стратешки, другите специфични – упатени кон овие актери.

Додека го подготвувавме извештајот, се разгоре дебата околу нас, во која се вклучија многу европски лидери. Еден по еден, политичките лидери на Германија, Велика Британија и Франција тврдеа, со скоро идентични зборови, дека „мултикултурализмот“ не успеа¹.

Се разбира дека ние сме многу свесни за оваа дебата, но откривме дека терминот „мултикултурализам“ се употребува на многу различни начини, значи различни нешта за различни луѓе во различни земји – дали е идеологија? збир од јавни политики? општествена реалност? – што на крајот повеќе збунува повеќе отколку што објаснува. Поради ова, ние се одлучивме да го избегнуваме користењето на овој термин и наместо тоа да се концентрираме на идентификација на политики и пристапи кои што ќе им овозможат на европските општества да ги спојат различноста и слободата.

При подготовката на извештајот, Групата одража сослушувања во пет европски градови, во присуство на бројни сведоци и употреби голем број на материјали од Советот на Европа и од други меѓународни организации (листите со сведоци и материјали се внесени во списокот кои се прикажани во анексите на крајот) Должни сме да искажеме специјална благодарност на нашиот известувач, Едвард Мортимер, за посветениот, одговорен и вешт начин на кој ги консолидира нашите дискусии во еден кохерентен аргумент. Иако сме благодарни за сета поддршката без која немаше да ја завршиме нашата задача, одговорноста за изнесените мислења е само наша.

Јошка Фишер (Претседавач)	Данута Хибнер
Ема Бонино	Соња Лихт
Тимоти Гордон Аш	Владимир Лукин
Мартин Хирш	Хавиер Солана
Ајше Кадиојлу	

Април, 2011

Прв Дел – Заканата

Нашата задача бара од нас да ја процениме „сериозноста на ризиците по вредностите на Советот на Европа, од порастот на нетолеранција“, а потоа и да ги идентификуваме изворите на овие феномени. Во првиот дел од нашиот извештај настојуваме да го сториме ова, прво, преку набројување на феномените

¹ Ангела Меркел, говор пред членовите на Младата Унија, Потсдам, 16 Октомври 2010; Дејвид Камерон, говор пред Минхенската конференција за безбедност, 5 Февруари 2011; Никола Саркози, интервју за Parole de Francais (TF1), 11 Февруари 2011

кои се во прашање, а потоа, накратко даваме претпоставки за причината за нивното појавување.

А. Кои се ризиците и колку се тие сериозни?²

Вредностите на Советот на Европа ги превземаме од Статутот на Организација и од Европската конвенција за човекови права – воглавно оние за мир, демократија, човекови права и владеење на правото. Сметаме дека овие вредности навистина се под закана на растечката нетолеранцијата и другите поврзани феномени кои се набројани подолу.

1. Растечка нетолеранција

Ова е феноменот кој што предизвикува најголема вознемиреност, а се чини дека е манифистеран преку непријателскиот и дискриминаторски третман на кој се изложени различни групи во Европа денес. Ние не предендираме да тврдиме дека утврдивме сеопфатна листа на овие групи. Свесни сме дека, на пример, лицата со лезбејска, геј, бисексуална и трансексуална ориентација се соочуваат со длабоко вкоренети предрасуди, непријателство и широко распространета дискриминација насекаде во Европа и дека особено правото на слободно собирање и правото на слободно изразување на овие лица се прекршени во голем број на земји-членки на Советот на Европа³. Исто така, свесни сме дека другите малцински групи, вклучувајќи ги националните и религиозни малцинствата, се исто така жртви на различни форми на дискриминација низ Европа, но ние особено го забележуваме ширењето на нетолеранцијата и непријателството спрема следниве групи.

а. Ромите

Ромите, заедно со Синтите (блиско поврзана група која пристигнала во Европа од Индија уште во Средниот Век) ја формираат најголемата малцинска група во Европа, проценета на 10 до 12 милиони луѓе низ континентот, а кои се присутни со векови во скоро сите земји-членки на Советот на Европа. Во некои земји тие претставуваат приближно 10% од вкупниот број на население. За разлика од другите малцинствата, тие ниту се „новодојдени“ ниту пак имаат компактна „татковина“ во која ќе можат да се стремат кон само-определување. Најголемо мнозинство од нив се државјани на европските земји⁴. Ромите немаат ниту сопствена религија ниту „сродна земја“ која би можела да им даде подршка или пак да се залага во нивно име. Тие се разликуваат од останатата популација, во одредена мера, по физичкиот изглед, но најмногу по нивната култура и традиција (иако мнозинството од нив не се повеќе номади) и пред се по нивната социјална екслудија. Во секоја земја, нивниот просечен приход, образовно

² Во овој дел, опишавме разновидни примери од сите делови на Европа. Меѓутоа, одлучивме да не ги именуваме или издвојуваме посебни земји-членки. Постојат многу други тела што го прават ова, вклучувајќи ги телата на Советот на Европа и на другите институции, на кои што ние се повикуваме. Нашата цел овде е да ги опишаме и анализираме трендовите кои се општи во голем број на земји, кои што бараат сити земји членки да одговорат со грижа и внимание.

³ Дискриминација врз основа на сексуалната ориентација и родов идентитет, извештај на Парламентарното Собрание на Советот на Европа, Март 2010

⁴ Забелешка: Во овој извештај, освен ако не е поинаку одредено, фразата „европски земји“ се однесува на 47 земји-членки на Советот на Европа.

достигнување и степен на вработеност ги става на дното на социјалната скала. Ниедна друга група не страда од така висок степен на дискриминација и предрасуди, но, и ниедна европска земја не може да биде горда на начинот на кој ги третира. Нивната состојба е предмет на постојан укор на целиот континент и претставува едно од најдоследните прекршувања од страна на европејците на она што го нарекуваме „европски вредности“.

Ромите во многу случаи се сеуште жртви на нетолеранција, дискриминација и отфрлање, базирани на длабоко вкоренети предрасуди, кои во некои случаи се одек, или пак се охрабрани од страна на членовите на владата и останати избрани службеници кои даваат изјави во јавности трвдејќи дека на пример, „ромите се природно склони кон криминал“. Тие многу често се негативно перцепирани од страна на мнозинското население. Како што Комесарот за човекови права на Советот на Европа Томас Хамарберг посочи „мора да се признае дека еден голем аспект од социјалната мизерија на Ромите претставува широко распространетиот анти-Циганизам“⁵

Во некои земји-членки, (особено во оние кои имаа плански економии), процентот на невработеност на Ромите сега изнесува околу 80%-а дури 90% кај жените. Ромите обично се првите кои се отпуштаат кога работодавците сакаат да го намалат бројот на вработени. Во многу држави Ромите имаат ограничен пристап до образование, домување и здравствена заштита, но, и се дел од еден шаблон во кој јасно се препознава дискриминацијата. Често ромите живеат во небезбедни услови, во живеалишта без пристап до вода за пиење, електрична енергија и канализација, и во области со многу ограничен пристап до здравствена заштита. Според Ромската интересна група, општините користат различни техники за да ги спречат Ромите да живеат во попосакуваните урбани соседства. Пристапот до образование е загрижувачки во некои земји-членки. Процентот на децата Роми кои ги напуштаат училиштите останува катастрофално, со што се зголемува ризикот кај овие деца да станат жртви на трговија со луѓе. Исто така, постојат случаи каде градоначалниците не им дозволуваат на децата чии родители живеат во илегални кампови, да се запишат на училиште. На некои места, ромските деца се сегрегираат од остатокот од населението заради образовни цели, преку на пример ставање во специјални училишта за деца со ментален хендикеп, и тоа во несразмерен број.

Учеството на ромите во јавниот и политички живот низ Европа е значително ограничено. Понекогаш, правото на глас им е ускратено поради тоа што немаат извод од матичната книга на родените, лична карта или жителство. Тие остануваат и понатаму во голема мера не доволно застапени во претставничките тела, а исто така и во професиите со висок статус како на пример адвокати, доктори и полицајци. Некои земји-членки забележаа и неодамнешен пораст на актите на насилство и физички напади врз Ромите.

Особено од проширувањето на Европската Унија во 2004 и 2007 па наваму, голем број на Роми мигрираа во потрага по работа и подобри животни услови од Источна во Западна Европа, каде во најголем број на случаи не беа топло пречекани. И покрај тоа што се граѓани на Европската Унија, им се вршени закани со депортација, а во некои случаи дури и беа депортирани во нивните матични земји.

⁵Комесар за човекови права на Советот на Европа, 4ти Квартален Извештај 2010, февруари 2010

б. „Имигранти“ и баратели на азил

Овде употребуваме наводници бидејќи „имигранти“ е термин кој што најчесто се користи од луѓе кои искажуваат непријателство спрема овие групи, додека индивидуите на кои што се однесува овој термин, најчесто не се имигранти според ниедна легална или техничка дефиниција на овој термин. Во практика, постојат мали предрасуди, или пак воопште не постојат, изразени против странците кои доаѓаат да живеат и работат во земја каде што не постојат видливи разлики меѓу нив и мнозинското население, го зборуваат истиот јазик, имаат сличен животен стил и се способни да заработат за живеачка. Но, луѓето чиј што надворешен изглед се разликува од оној на мнозинството многу често се ословувани како „имигранти“, дури и ако нивните дедовци, баби и родители се родени во таа земја и живееле цел живот во земјата. Таквите луѓе се гледаат како дел од една група која рапидно се зголемува и која често се смета како закана за „домашното“ население и нивниот начин на живот. Во оваа група се вклучени исто така и барателите на азил – главо претставени во медиумите како „лажни азиланти“ и како „закана за социјалната држава“ – а понекогаш дури и луѓе кои се прифатени како добронамерни бегалци во прогон од своите земји.

Ставовите на населението спрема имигрантите

Врз база на серија на испитувања, средби и теренско истражување во неколку европски земји, спроведени за публикацијата на Советот на Европа *„Мигрантите и нивните потомци-Водич за политиките за благосостојба во сите на сите плуралистички општества“*⁶, следниве ставови за имигрантите беа забележани како широко распространети:

- i. *„Имигрантите предизвикуваат зголемување на криминалот“*. Ова е многу повторувано од медиумите, властите и „експертите по безбедност“, и е прифатено безусловно од страна на голем дел од населението, преку изразите како: „мигрантите, особено илегалните мигранти, се криминалци“, „мигрантите помалку се придржуваат до законите одколку ’домашното’ население“, „мигрантите се одговорни за криминалот кој што се случува“, „тие доаѓаат во нашата земја за да вршат криминални дејства“ и „сега кога тие се овде, нашите градови и улици се помалку безбедни“.
- ii. *„Имигрантите носат болести во земјата“* или „имигрантите се виновни за повторното враќање на некои болести кои што беа искорените од Европа пред многу децении“. Оние кои што ги подржуваат овие аргументи тврдат дека нелегалните и имигранти без документи се со послабо здравје отколку остатокот од населението, и дека некои инфекции и преносливи болести се почести во заедниците на мигрантите одколку кај домашното население.
- iii. *„Работниците-имигранти ни ги зимаат работните места“*. Ова гледиште е екстремно општоприфатено во европските општества, особено помеѓу работниците во секторите каде што има имигранти во голем број. Ова се однесува не само на имигрантите во потесна смисла, туку и на нивните деца, таканаречената втора-генерација, кои сеуште се гледаат како да „не се дел од нацијата“, врз база на нивниот надворешен изглед,

⁶*Мигрантите и нивните потомци-Водич за политиките на благосостојба во сите плуралистички општества*, Публикација на Советот на Европа, Декември 2010.

култура или семејни врски.

- iv. *„Работниците-имигранти ги намалуваат нашите плати“*. Многу луѓе кои прифаќаат дека нема доказ дека мигрантите и автохтоното население се во директен натпревар за работни места сепак ја прифаќаат идејата дека имигрантите со нивното присуство ги намалуваат платите. Ова гледиште е широкоприфатено на работните места и дури во синдикатите, барем што се однесува до најголемиот број на обични работници.
- v. *„Имигрантите ја злоупотребуваат социјалната заштита“*. Мигрантите и нивните семејства се обвинети дека ги злоупотребуваат услугите на социјална заштита на три начини. Прво, се тврди дека тие премногу и нефер ги користат јавните услуги и помош, до кои се верува дека тие имаат поотворен, полиберален и помалку регулиран пристап отколку другите граѓани. Второ, се наведува дека мигрантите имаат пристап до услуги на кои немаат право, па според тоа тие прават вистинска измама, на штета на автохтоното население. Трето, се наведува дека за време на нивниот престој, кој се претпоставува дека е привремен и поттикнат главно од желбата да извлечат корист од системот на социјална заштита во Европската Унија, со тоа што повеќе зимаат околку што придонесуваат во државите.
- vi. *„Имигрантите се однесуваат како да е нивно местото каде што престојуваат“*. Овој став е особено присутен кај постарите луѓе, кои имаат впечаток дека „новодојденците“ не ги почитуваат, дека животот кој што им е познат еродирана и дека начинот на живот на „новодојденците“ и нивната култура е повеќе ценета од нивната.
- vii. *„Имигрантите градат паралелни општества“*. Мигрантите се често опишани како општествена и политичка група која им е далечна на членовите на општество каде што престојуваат. Се обраќа повеќе внимание на случаи каде што тие се однесуваат како затворена и резервирана група, а многу помалку на случаите каде што тие се отворени и сакаат пријателски односи со членовите на другите групи. Типичните тврдења се дека „тие се повлечени во себе“; „немаат желба да се интегрираат“; „не го зборуваат нашиот јазик“ и „се што тие сакаат се права без обврски“.
- viii. *„Децата на имигрантите ги намалуваат стандардите во нашите училишта“*. Се вели дека децата на имигрантите „покажуваат слаби резултати во училиштата бидејќи на нивните родители им недостасува образование и вештини за да ги израснат правилно“ и често се обвинувани за нивните сопствени маки: „не го зборуваат јазикот на земјата во која престојуваат“, „се запишуваат во училиштата на средина на учебната година“ и „тие незнаат на која култура навистина и припаѓаат“.
- ix. *„Жените-имигранти живеат како малцинство“*. Имигрантите кои доаѓаат надвор од Европа често се сметани како „назадни“ во поглед на цивилизацијата, а особено во поглед на родовата еднаквост. Оваа предрасуда е директно насочена кон Мулсиманите и луѓето од Арапските земји.

Можеби има вистина во некои од овие тврдења, во одреден контекст. Ќе го истражимо ова прашање кога ќе стигнеме до изворите на овие ризици. Но, сето

ова се генерализации и сите се констатно дискутирани во Европа, и во јавните и во приватните расправи. Земени заедно, тие изразуваат длабоко и широкораспространето непријателство спрема многу голема категорија на луѓе, од која сите се подложни на морално и материјално страдање, како резултат на ова.

в. Муслиманите

Порастот на негативниот став кон Муслиманите во Европа е потврдено преку истражување на јавното мислење спроведено од страна на Пју Проектот за Глобални Однесувања⁷ Во некои европски земји, процентот на интервјуираните кои имаат или „делумно негативно“ или „многу негативно“ мислење за Муслиманите е значително зголемен помеѓу 2004-2005 и 2010 година, или во одредени случаи остана на високо ниво, некогаш и блиску до 50%.

Други истражувања во Европа ја потврдуваат распространетоста на негативните мислења за муслиманските малцинства. Дури, исламот е перцепиран како главна закана за Европа од страна на многу европејци, бидејќи сметаат дека ова малцинство е во пораст и дека Исламот е некомпатибилен со „модерниот европски живот“.

Извештајот од 2009 година на Агенцијата за основни права при Европската Унија потврдува дека овие истрајни анти-муслимански чувства низ Европа во никој случај не се ограничуваат само на искажување на мислење. Еден од тројца од интервјуираните Муслимани во истражувањето кажа дека бил дискриминиран, а 11% од нив одговорија дека биле жртви на расистичко мотивирани злосторства на „лична основа“ (навреда, закана или сериозни вознемирувања), барем еднаш во последните 12 месеци. Највисоко ниво на дискриминација се откриени на работните места и при давањето услуги од страна на приватниот сектор⁸. Други истражувања исто така покажуваат пораст на бројот на физички напади и случаи на дискриминација против Муслиманите, како и на бројот на јавните собири со анти-муслимански пораки.

Многу набљудувачи и организации, вклучувајќи го и Парламентарното собрание на Советот на Европа⁹ се согласни дека постои драстичен пораст на непријателствата спрема Муслиманите во Европа. Тие често го користат терминот „исламофобија“ за да го опишат овој феномен. Ние одбравме да не го корисиме овој термин во извештајот бидејќи би можело да имплицира дека Исламот како таков би требало да биде изземен од критика, или дека тие кои што го критикуваат се несомнено мотивирани од расистички или религиозни предрасуди. Ние не го делиме ова мислење бидејќи веруваме дека во слободно и плуралистичко општество луѓето мора да се слободни да имаат, или пака да немаат, религиозни верувања и да го изразуваат својот став за Исламот како и за другите религии. Во исто време е важно да се напомене дека извртен или

⁷Негативните гледишта за евреите и муслиманите се во пораст во Европа, извештај на Пју Проектот за Глобални Ставови, Септември 2008

⁸Малцинствата во Европската Унија и истражување за дискриминација (ЕУ-МИДИС)Извештај фокусиран на податоците/Муслимани, Агенција за Основните Права на ЕУ, 2009

⁹Исламот, исламот и исламофобијата во Европа, извештај на Парламентарното Собрание на Советот на Европа, 2010

неточен приказ на религиозните верувања или практики, или тврдења дека верувањата на одредена група или индивидуалци се карактеристични за една група како целина, често се израз на предрасуди, а исто така помагаат предрасудите да се шират. На пример, изјавите за еврејските верувања и практики, историски беа главен двигател на анти-семитизмот, а многу денешни широко распространети изјави за Исламот се чини дека потпаѓаат во истата категорија.

Екстремните десно-ориентирани партии (види подолу) го користат стравот од тероризам (особено после терористичките напади од 11 септември 2001 во Соединетите Американски Држави, 15 и 20 ноември 2003 година во Истанбул, 11 март 2004 во Мадрид, 7 јули 2005 во Мадрид, како и цела серија на слични напади во Руската Федерација) како и демографските промени (порастот на муслиманското население во многу европски земји, главно преку имиграција), со голем успех. Дури, во некои од партиите од центарот и левицата клеветењето на Исламот станува се почесто, ако не и вообичаено. Бидејќи порастот на муслиманската имиграција во Еворпа во последиве децении резултира со „повидливи“ муслимански заедници и коинцидираше со порастот на политичкиот Ислам, многу европејци ги прифаќаат обвинувањата дека Исламот сам по себе е радикален, милитантен и некомпатибилен со еворпските вредности, и дека имигрантите од муслиманска вероисповед и нивните потомци затоа не можат да се интегрираат во европските општества на начин на ком предходните бранови на имигранти се интегрираа.

Во октомври 2010, Комесарот за Човекови права при Советот на Европа изјави дека овие предрасуди се „поврзани со расистички ставови-насочени меѓу другите и кон луѓето кои се по потекло од Турција, Арапските земји и земјите од Јужна Азија. Муслиманите со вакво потекло се дискриминирани на пазарот на труд и во образовниот систем во голем број на европски земји. Има извештаи кои покажуваат дека постојат тенденции муслиманите да се цел на постојани контроли на идентитетот од страна на полицијата, како и упади за пребарувања. Ова е сериозен проблем со човековите права.¹⁰

г. Евреите

Антисемитизмот го мачи светот со векови. Во Европа, антисемитизмот е длабоко вкорената културна карактеристика што во деветнаесетиот век најде специфичен политички израз во контекст на етнички базираниот национализам, како и расистичките теории за развој на човештвото. Ова кулминираше во национал-социјалистичката идеологија. Антисемитизмот во форма на нејзиниот најдалекусежен и најнасилен екстрем, Холокаустот, предизвика смрт на 6 милиони евреи и страдање на безброј други. Посуптилни, помалку геноцидни но, сепак зли форми на антисемитизмот, нарушија животи, десеткуваа религиозни заедници, создадоа општествени и политички расцепи, а ги комплицираа и односите помеѓу земјите како и работата на меѓународните организации.

¹⁰Комесар за Човекови права при Советот на Европа, Коментар за состојбата со Човековите права, 28 октомври 2010

Иако негативните мислења за Евреите се помалку својствени за Европа отколку во другите делови на светот, сепак тие се во пораст во последните години според Пју Проектот за Глобални Однесувања.

Едно истражување од 2009 година, спроведено во некои европски земји од страна на Лига против клеветата (ЛПК), исто така упатуваат на алармантниот тренд на обвинувања на Евреите во финансиската индустрија за тековната светска економска криза. Близу една третина од испитаниците ги обвинија Евреите во банкарскиот сектор за тековната. Во сличен сразмер, испитаниците веруваат дека евреите имаат „премногу моќ“ во бизнисот и финансите и дека не се лојални на нивната земја¹¹

Генерално, во западна Европа, традиционалните екстремни десничарски групи се сеуште, во значителен обем, одговорни за нападите врз евреите и нивната сопственост, но во последните години, зголемен е бројот на овие напади од страна на незадоволна муслиманска младина.

Во источна Европа, скинхедсите и членовите на радикалните политички групи се одговорни за најголем број од пријавените антисемитски инциденти.

д. Христијаните

Во многу европски земји, каде христијанството беше доминантна религија во последниов милениум, мнозинството од населението е или христијанско или со христијанска потекло, па генералното гледиште на населението за христијаните е во голема мера позитивно. Меѓутоа има некои европски земји со доминантно муслиманско население, каде што христијаните сеуште се соочуваат со некои форми на дискриминација, или се жртви на непријателство и повремено насилство засновано на религиозна, но иста така и на етничка основа (физички напади, напади на црквите, ограничување на слободата на формирање здруженија и слобода на изразување)

Амбасадорот Јанез Ленарчиќ, директор на канцеларија за Демократски институции и човекови права при Организацијата за безбедност и соработка во Европа (ОБСЕ-ОДИХР) во март 2009 година изјави дека „нетолеранцијата и дискриминацијата против христијаните е манифестирана во различни форми низ регионите каде ОБСЕ-ОДИХР делува. Додека негирањата на правата може да биде важно прашање таму каде што христијаните се малцинство, онаму каде што се мнозинство, христијаните исто така можат да искушат маргинализација и ексклузија¹²

Другите феномени набројани подолу се во одредена мера производ на нетолеранцијата и предрасудите, но исто така имаат и тенденција да ги влошат, во серија на магични кругови кои взаемно се зајакнуваат.

2. Зголемување на поддршката на ксенофобични и популистички

¹¹Види: www.adl.org/PresRele/ASInt_13/5465_13.htm

¹²ОБСЕ-ОДИХР тракалезна маса на тема „Нетолеранција и дискриминација против христијаните: фокус на ексклузијата, маргинализацијата и негирањата на правата“, март 2009

партии

Во претходниот дел дадовме краток и шематски приказ на општоприфатени предрасудите против некои одредени групи од населението. Во овој дел ги испитуваме политичките партии во различни делови од Европа кои ја поттикнуаа или значително ја зголемија нивната подршка кај граѓаните со давањето на политички израз на овие предрасуди и ги охрабруваа. Издигнувањето на овие партии и нивното влијание на главните политики е веројатно феноменот кој што предизвика најголема вознемиреност помеѓу либералните европејци, поттикнувајќи го стравот дека „демократски поредок“ би можел да биде загрозен.

Без сомневање, значајни општествени и идеолошки промени завземаат место во политичката слика на Европа. Од северна до медитеранска Европа, сведоци сме на бран од радикален популизам. Партиите на коишто се однесува ова, генерално припаѓаат на крајната десница на политичкиот спектрум, но би било погрешно да ги класифицираме како нео-фашистички. Иако постојат елементи кои што ги поврзуваат со „традиционалните“ неонацистички или неофашистички движења од пост-воена Европа, кои генерално остануваат маргинализиран феномен, новите партии имаат многу поширока основа, протегајќи се практично во сите стратуми на општеството, без разлика на нивото на образование, пол или статус во општеството. Тие можат да привлечат скоро секој кој што мисли дека неговиот/нејзиниот живот или начин на живот е загрозен од економската криза и имиграцијата. Всушност, некои од нив ги спојуваат овие ксенофобични ставови со привлечноста на социјалниот либерализам, одбрана на социјалната држава и наизглед лево ориентираните јавни политики (како и силни позитивни гледишта на Израел). Во западна Европа, непријателството кон имиграцијата е секојдневна тема. Во многу средноевропски и источноевропски земји, слична вознемиреност е насочена кон Ромите, а понекогаш и кон другите национални малцинства, вклучувајќи ги и Евреите.

Во последниве месеци, анти-имиграциските партии постигнаа импресивни резултати, вклучувајќи ги и земјите со репутација на држави со либерални политики и толерантни избирачи. Во последните две години, изборните резултати и податоците од изборниот процес во голем број на европски земји покажаа пораст на подршката кај гласачите на движењата против имиграција и ширењето на исламот. Иако сеуште не во мнозинство овие партии се растечка сила во европската политика. Во некои земји, тие дури се етаблираа како втора најголема политичка партија со околу 30% од гласовите, понекогаш негирајќи им владеачкото мнозинство на нивните ривали со цел формирање на влада зависна од нивната подршка, или дури учествуваат како дел од владеачката коалиција. Се помасовно, нивниот изборен успех ги поттикнува политичарите кои припаѓаат на останатиот-поумерен блок на политички партии да се натпреваруваат со нив во анти-емигрантска или ксенофобична реторика, што на крај ги легитимизира и придонесува кон ширењето на расистички ставови помеѓу мнозинството население.

3. Дискриминација

Предрасудите против имигрантите, луѓето со имигрантско потекло или членовите на малцински групи често се рефлектираат во дискриминација, при што на дискриминираните не им се дава пристап до услугите и предностите на кои имаат право, а кои се допуштени на членовите на други групи. Таков третман е во служба да се оддалечат овие групи на луѓе, и придонесува кон нивна изолација од остатокот на општеството. Ова е спротивно на основните принципи на кои сите земји-членки на Советот на Европа се посветени и сам по себе е една од најсериозните пречки за воспоставување или одржување на отворени и хармонични општества во Европа. Дискриминацијата се чини дека е нај широкораспространета и има најштетни ефекти во следниве области: вработување, домување, образование, здравствена заштита и социјални услуги, и дејствата на полицијата и судовите.

Вработување. Во скоро секоја европска земја, процентот на невработеност помеѓу Ромите, имигрантите и луѓето кои се сметаат дека имаат странско потекло е значително повисок отколку процентот кај населението генерално. Ова не е секогаш доказ на директна дискриминација од работодавците, бидејќи понекогаш е предизвикано од колапсот на индустриите, посебно градежништвото, каде имигрантите воглавно работеа; со примената на принципот „последниот примен, прв си оди од работа“; или во случајот на Ромите, со исчезнувањето на традиционалната трговија на Ромите, како и фактичката станбена сегрегација која е карактеристика на нивната социјална ексклузија. Но, во некои земји, дури и кога посебните примери на расна дискриминација во пристап до вработување беа санкционирани од судовите, анти-расистичките невладини организации сметаат дека казните не се секогаш доволно разубедителни, посебно во случаи каде што се засегнати големи корпорации; додека во други земји, вработувањето продолжува да биде дел од општествениот живот каде што најмногу се пријавува дискриминацијата.

Домување. Извештаите од Европската комисија против расизам и нетолеранција (ECRI) при Советот на Европа со доза на загриженост забележуваат дека, според бројни извори, директната и индиректната расна дискриминација против имигрантите, лицата со имигрантско потекло и други видливи малцински групи останува проблем и во приватниот и во јавниот сектор за домување во голем број на европски земји. Дури и во земји каде дискриминацијата при домување заснована на етницитет е забранета со закон, граѓанските здруженија известуваат дека некои општини сепак применуваат општински регулативи на начин кој е дискриминирачки за одредени социјално обесправени групи, а кој што ги заснови одлуките за домување на репутацијата на апликантите и неговото или нејзиното семејство во претходните живеалишта.

Образование. Ова се смета за една од најважните алатки за спојување на расизмот и нетолеранцијата, но исто така се гледа и како една област во која расизмот и расната, како и религиозната дискриминација може да постои, со штетни последици за децата и општеството како целина. Исто така ја споменавме и ситуацијата со ромските деца кои во некои случаи се стекнуваат со образование во сегрегирани училишта, или во училишта за деца со ментален хендикеп. Се чини исто така, дека во некои европски земји има случаи на несразмерна застапеност на децата со имигрантско потекло во одредени училишта, што е очигледно поврзано со формирање на гета, а исто така и со

наводниот слаб успех на децата на имигрантите или децата со имигрантско потекло.

Бенефити и социјални услуги. Креаторите на политиките често настојуваат на одговорот на поплаките дека имигрантите ги злоупотребуваат или непотребно го оптеретуваат системот на социјална заштита, преку наметнување на рестрикции на пристапот на мигрантите до бенефитите и услуги – преку на пример, обврзувајќи ги на дополнителен комплет на критериуми, како времетраењето на престојот (обично не помалку од пет години); правен статус (кој што вклучува работна дозвола, а од ова и достапност на приход), националност, потврда дека лицето не е осудувано; ограничувајќи ги на основни услуги и услуги во итни случаи; или подложувајќи ги на поригорозни тестови отколку што се применуваат на населението. Дури и онаму каде што на странските жители формално им се признати истите права како и на другите баратели на социјална заштита, атмосферата е често непријателска, а и бирократските пречки се кренати толку високи што овие жители се одвратени од аплицирање уште на почетокот. Всушност, и при влегувањето во земјата, самиот факт дека некому му треба социјална помош се смета за доволна причина да не им се дозволи влез.

Полицијата и судовите. Имигрантите и членовите на малцинствата се прикажани како предмет на несразмерна контрола на полициски проверки во некои европски земји, а понекогаш се и вербално напаѓани на расистички начин, вознемирувани или дури физички малтретирани од страна на спроведувачите на законот. Фактот дека овие групи се почесто предмет на застанувања од полицијата и пребарувања ја зголемуваат веројатноста дека ќе заглават во системот за заштита од криминал. Се чини дека овие групи навистина се презастапени во секој затворски систем во Еворпа. Но, сеуште „прашањето за дискриминација и правда е еден од клучните политички прашања во нашето општество, а сеуште не му е дадено голем значење“, како што вели Себастијан Роше, кој ја има студирано судската дискриминација како директор на истражување за Францускиот национален центар за научни истражувања. Понатаму тој додава дека „ние не можеме да обвиниме една држава ако компаниите во таа држава дискриминираат; меѓутоа, можеме да ја обвиниме државата ако судскиот систем и полицијата дискриминираат“¹³

Јасно се гледа од извештаите за државите изработени од Европската комисија против расизам и нетолеранција дека во некои земји полицијата не е доволно активна во внесување на записник на поднесените жалбите на жртвите од расистички напади или говор на омраза. Полицијата често одбива да прими поднесување на жалба, или пак соодветно да ја внесат во записник. Во други случаи, жртвата од видливото малцинство која има отидено во полиција да поднесе жалба против расистички акт се наоѓа во тешка ситуација бидејќи полицијата, наместо да го истражи однесувањето на оној кој што наводно сторил расистичко дело, почнува да ја малтретира жртвата. Понатаму, полицајците кои се обвинети за несоодветно третирање на имигрантите и членовите на етничките малцински групи не се секогаш кривично гонети од законот, а уште поретко се осудувани.

¹³ Цитирано во Вашингтон Пост, 29 април 2008

4. Постоене на популација практично без права

Практично сите европски држави под притисок на јавното мислење дадоа се од себе во контролата на имиграцијата, ограничувајќи ја имиграцијата само на одредени категории на луѓе. Се разбира дека државите имаат право да го прават тоа. Но, штом просперитетот на Европа и намалувањето на домашната работна сила продолжуваат да создаваат можности за вработување кои привлекуваат се' повеќе мигранти, овој ефект ќе создаде повеќе илегална миграција, бидејќи луѓето ги избегнуваат контролите и земаат привремено или постојано жителство на континентот. Ова на крајот ќе резултира со ситуација која тешко дека ќе биде ускладена со изјавите на Европа за поддржување на човековите права и владеење на правото. „Нелагални“, „нерегуларни“ или „без документи“ мигранти води до полу-тајно постоење кое го отежнува собирањето на поверливи податоци за нив, но нивниот број е несомнено огромен. Некои показатели би можеле да бидат издвоени од процентката на Комисијата на ЕУ дека помеѓу 2005 и 2007 год., околу 1.4 милиони луѓе беа притворени за нелегално присуство во земјите од ЕУ, и скоро 760.000 беа депортирани. (Надвор од земјите на ЕУ, малку податоци се достапни, но во некои од нив, бројките се скоро споредливи со овие) Ако претпоставиме дека притворените најверојатно се само дел до вистинската бројка, станува јасно дека зборуваме за население од неколку милиони.

Еднакво јасно е дека ова е население лишено не само од граѓански и политички права, туку во практика, дури и од најосновните човекови права. Тие се всушност „без правна заштита“ во најбуквална смисла: бидејќи законот им се заканува со притвор и депортација, тие не можат да се повикаат на негова заштита. Всушност, јасно е дека токму овој факт често ги прави поатрактивни за работодавците: поседувањето помалку ресурси и немањето на надоместок, немаат друг избор освена да прифатат било каква работа што им се нуди, без разлика колку ниски се платите или колку опасни, штетни по здравјето или деградирачки се условите за работа. Накратко, тие се подложни на секаков вид на експлоатација. А во исто време нивниот „нелегален“ статус ги прави ушто по непопуларни отколку другите имигранти од остатокот од населението-иако постојат тенденции да се оцрнат другите имигранти преку поврзување со првите.

Како и другите мигранти, но во поголема мера, незаконските мигранти можат да се најдат во некои од најопасните, најтешки и гадни работи. Тие обично работат на фарми, во мали и средни фирми, во услужниот сектор (ресторанти, хотели, домашна услуга) и, како што е случај со голем број на жени-мигранти без документи, во секс индустријата.

Раѓањето на деца кај мигрантите без документи често поминува нерегистрирано, што резултира со тоа дека и самите децата се без документи уште од раѓање. Така, тие може да се најдат во ситуација да им биде забранет

пристап до здравствени услуги и образование. Се поголем број од нив мораат да спијат на улица. Овие деца се посебно ранливи на злоупотреба од криминални организации влучени во криумчарење, трговија со луѓе и современи форми на ропство.

Мигрантските работнички се соочуваат со дополнителни закани од маргинализација, оптуштање од работа и лишување од економски и социјални права. Многу индустрии не плаќаат еднакво за еднаква работа, а на жените им недостасува и правна заштита. Исто така, според достапните информации, постојат многу случаи на насилство против жените без документи, и тие се примарни жртви на одвратниот криминал –трговија со луѓе.

Иако не мора стриктно да се без документи, барателите на азил – кои ги имаше околу 355 000 во земјите членки на ОБСЕ во 2008 година, со зголемен број во земјите кои се граничат со Медитеранот – се на многу начини во слична ситуација, а и изложени се и на многу од истите опасности. Потрагата по азил е генерално перцепирано во јавното мислење, со охрабрување од медиумите, како обид да се заобиколи имиграциската контрола. Во многу случаи ова може да биде прилично точно, иако е исто така вистина дека индивидуалните околности варираат еноормно, и постои широка сива област помеѓу “чисто“ политичките бегалци и „чисто“ економски мигранти. За жал, кај европските држави постои силна тенденција да се третираат виновни (за лажни барања) додека не се докаже спротивното, како и тенденцијата, обврската да обезбедат докази да им се стави само на нив, иако постојат многу причини зошто вистинските политички бегалци не можат секогаш конечен доказ за нивната приказна.

Многу баратели на азил се предмет на принуден притвор додека нивните барања не се изтражени, а и на многу од нив, иако „слободни“, не им се дозволува да работат, или пак им е дадена минална социјална заштита, повторно во голема мера под притисок на јавното мислење, кое ги гледа мигрантите како “гребатори“. Сето ова ги става во многу слична ситуација како онаа на мигрантите без документи. Бидејќи практично им е отежнето да заработуваат за живот легално, тие се принудени да пробаат да заработуваат илегално; а и секоја поплака од нивна страна се „поздравени“ со одговорот дека тие се „слободни“ да се вратат во нивните земји-одговор кој ефикасно го пресудува прашањето во сржта на барањето за азил, кое што во меѓувреме се испитува. На овој начин, тие имаат многу ограничена правна заштита, а се и ранливи во однос на многу од истите злоупотреби како и мигрантите без документи. Во двата случаи, недостатокот на алтернативи на притвор, како и поврзаната тенденција да се држат во притвор сите кои што влегле во земјата на нелегален начин, вклучувајќи ги и бремените жени и семејствата со мали деца, ја прави оваа ситуацијата уште потешка за ускладување со прокламираните европски принципи.

Дури и на тие што им е дадено азил, или „привремен престој“ често се наоѓаат во ситуација во која од нив се бара да заминат под притисок од депортација доколку добоволно не заминат, во случај кога земјата домаќин смета дека условите кои што ги принудиле да заминат од нивните земји повеќе не постојат. Таквите расудувања се често предмет на дебата, дури и кога расудувањата се добро засновани, ефектите можат да бидат многу нечовечни, посебни кога децата кои се израснати во земјата домаќин се наоѓаат во ситуација да бидат вратени во нивната „домашната“ земја за кои тие имаат малку или никакво знаење.

Европската мрежа против национализам, расизам, фашизам и поддршка на мигранти и бегалци (United), редовно објавува листа со лица кои умираат на границите на Европа или во камповите чекајќи депортација. Од 1993 повеќе од 11 000 такви случаи на смрт се досега документирани, со помош на широк опсег на мрежни организации. Без сомневање, причините за многу од овие смртни случаи се природни и секако дека не за сите од нив вината може да се бара кај европските власти. Сепак, тешко е да не се гледат овие несреќни луѓе во одредена мера како жртви на немањето на јасна, кохерентна и хумна политка на миграција, а некои од нив се жртви на застрашувачка нечувствителност во имплементацијата на било која национална политика која постои. Многу од оние што се имаат удавено во морињата, на пример, можеле да бидат спасени доколку на бродовите кои тонеле, а во кои тие биле, им била укажана навремена помош како што бара меѓународниот хуманитарен закон. Во многу случаи, одговорноста за нивната смрт мора исто така да биде поделена меѓу земјите од кои мигрантите испловиле, а кои морале и трабало да превземат посилни мерки да ги спречат во нивните намери.

5. Паралелни општества

Зборот „гето“, кој што историски се однесувал на еврејските четврти во многу европски градови, денеска се употребува да означи компактен урбан дел каде што членовите од етнички, религиозни, национални или други заедници, а кои се малцинства на национално ниво, формираат големо мнозинство во однос на локалното население.

Такви концентрации не се секогаш нужно штетни. Историски гледано, тие биле вообичаени во многу општества, а често биле и корисен чекор во постепената интеграција на имигрантските групи во земјите-домаќини.

Меѓутоа, терминот „гето“ обично се применува во многу погрдна смисла, кога еден округ се повеќе се одделува од остатокот на градот, во услови на социјална и економска ексклузија (или само-ексклузија). Типичното гето е централна градска област со висок степен на невработеност и малолетнички криминал. Понатаму, може да означува област каде што жителите се држат едни до други, не зборувајќи ги службените јазици во државата; каде членовите на

мнозинското населението, доколку заскитаат во тие области, се чувствуваат недобредојдени и несигурни, додека училниците во локалните училишта често се наполнети со деца од малцинствата на кои им недостасуваат средства за да овие деца течно и литературно го зборуваат службениот јазик. Ова стана позната шема во западно европските градови, што значително придонесува за стравот и огорченоста кон имиграцијата и малцинствата изречени од многу европејци.

Огорченоста дополнително се разгорува со верувањата дека овие заедници избрале да се изолираат и намерно настојуваат да живеат во „паралелни“ општества, минимизирајќи ги контактите со остатокот од населението додека постепено го „колонизираат“ се повеќе и повеќе градот, иако во некои случаи членовите на заедницата во прашање чувствуваат дека токму општеството во земјата-домаќин е тоа кое ги отврла и изолира.

Во реалноста, гетата и паралелните општества се два различни феномена, кои понекогаш, а не секогаш, одат заедно. Во многу случаи гетото не е моно-етничко, туку опфаќа и голем број на малцинства кои живеат измешано, и често во дисхарманија помеѓу себе. Исто така, паралелните општества можат понекогаш да се географски расширени, живеејќи испреплетено со пошироката заедница, но намалувајќи го вистинскиот општествен контакт со нив.

Појавата на паралелни општества има неколку опасни последици. Прво, економска и општествена изолација може до доведе до немири, кои не мора да се поврзани со културни или религиозни навреди. Второ, членовите на новата, подобро образувана средна класа, растејќи во затворени општества како дел од едно поголемо-отворено општество, стануваат се повеќе огорчени од недостаток на нагорна социјална мобилност, и може да патат од еден вид на „културна шизофренија“. Членови на овие групи се склони кон радикализација. Трето, поради нивната затворена природа, паралелните општества често им обезбедуваат засолниште на криминалните активности, а во некои случаи и на терористички мрежи (види во следниот дел).

Несомнено ваквата изолација придонесува кон взаемно оттуѓување помеѓу општеството во прашања и поголемата заедница која го опкружува. Ова не е во корист на било кое значање на идеја за „заедничко живеење“. Без разлика дали ова е резултатот од намерни „мултикултурни“ политики или не, секоја сериозна интеграциона политика мора да се стреми да ја надмине оваа ситуација.

6. Исламски екстремизам

Иако исламот постои многу години во Европа, терористичките напади од 9ти септември во САД, како и сличните драматични напади кои следуваа во Европа (оние во Мадрид, во март 2004; Лондон, во јули 2005; и цела серија на напади во Москва, како на пример неодамнешниот напад на аеродромот Домодедово во февруари 2011) ја зголемија перцепцијата дека тероризмот е карактеристика на

Исламот. Понекогаш дури и се тврди дека „не сите муслимани се терористи, но сите терористи се муслимани“.

Официјалните статистики кажуваат поинаква приказна. Извештајот на ЕУРОПОЛ од 2009 година, заклучува дека „исламскиот тероризам е сеуште перцепиран како најголема светска закана, и покрај фактот дека ЕУ се соочи со само еден исламски терористички напад во 2008 година. Сепаратизмот, а не религијата, е мотивот за најголемиот број на напади во ЕУ“, а една година подоцна истиот извештај забележа дека во 2009 година, и покрај тоа што исламските терористи се заканија на земјите-членки на ЕУ со терористички напади со масовни жртви, „бројот на апсења поврзани со исламски тероризам (110) опадна за 41% споредено со 2008 година, а таквиот тренд на опаѓање продолжува уште од 2006“¹⁴.

Меѓутоа, влијанието на тероризмот не може да биде мерено само по бројот на нападите, туку по бројот на жртвите кој што го предизвикуваат нападите, и пред се по нивниот успех во трауматизирање на општествата и создавање на атмосфера на страв, и доколку е можно, по провоцирањето на реакции кои имаат тенденција да го радикализират и зголемат бројот на луѓе меѓу кои, групата која стои позади нападите, ќе може да се надева на поддршката на нивната идеологија и нови регрути за нивните активности – во случај на исламски тероризам, оттуѓените муслимани во Европа и оние во исламскиот свет, кои чувствуваат лутина кон западот. Судејќи по овие критериуми, исламскиот тероризам недвосмислено е најнефективниот и најопасенниот во Европа денес. Високото ниво на жртви во неколку напади на почетокот на оваа деценија, а и постојаните предупредувања за можни нивни напади, како од исламски групи како Ал каеда, така и од властите до Сад и Европа – за кои интензивно се известува и се коментира во медиумите, како и во анти-муслимански пропаданди – ја поттикнаа јавноста да го перцепира радикалниот или милитантниот Ислам како најголема безбедносна закана. На тој начин, постоењето на исламски екстремизам – не само во смисла на реални терористички заговори или експлицитното ставање на одбрана на насилството, туку исто така и групите и проповедниците кои ги осудуваат западните вредности или пак повикуваат на „дихад“ (што често, но не секогаш точно е преведен како „света војна“) – претставуваат сериозна закана за мирната коегзистенција помеѓу мислиманите и не-муслиманите во Европа, бидејќи го зајакнува и оправдува стравот и огорченоста на муслиманите помеѓу не-муслиманско население.

7. Губење на демократски слободи

Вознемирени од двојниот страв дека ќе бидат „претопени“ од неконтролираниот наплив на имигранти и/или масакрирани од исламските терористи, европејците

¹⁴ ЕУРОПОЛ, ТЕ-САТ 2010, Ситуацијата и трендот со тероризмот во ЕУ, 2010

се свртеа кон државата барајќи таа ги заштити, додека пак политичките лидери стравуваат дека шансите за ре-избор им се мали доколку не дејствуваат во насока на гарантирање на безбедноста. На тој начин, државите се под постојан притисок да ја стегнат контролата на имиграција и да ги стават под постојан надзор потенцијалните или осомничени терористи. Се претпоставува дека многу често постои директна „размена“ помеѓу безбедноста и граѓанските слободи, при што владите се чувствуваат должни да ги ограничат последниве, надевајќи се дека ќе можат да ја гарантираат безбедноста. Сепак, таквата „размена“ е многу проблематична: граѓанските слободи се неопходен предуслов за демократија, а слободата на граѓаните да живеат на начин на кој што тој/таа ќе одлучат е суштината на она што безбедноста го штити. И покрај тоа што на мнозинството понекогаш може да му биде потребна заштита од намерите на мало и насилничко малцинство, освен ако членовите на малцинствата исто така не се чувствуваат слободни и безбедни, бројот на оние кои што се спремни да применат насилство најверојатно ќе расте. Затоа, ние веруваме дека панична реакција од страна на државата и наметнување на претерани контроли навистина претставуваат сериозен ризик по интегритетот и силата на нашите европски демократии.

Во настојувањата да се ограничи имиграцијата, многу европски држави прибегнуваат кон приведување на барателите на азил и на „нелегалните“ имигранти на се подолг период, често без обвинение за било каков прекршок, а понекогаш ги ставаат и во притвори кои се пренатрупани и многу опасни по здравјето. Во најмалку еден случај ваквата практика го привлекува вниманието на Европскиот комитет за превенција од тортура и нечовечни или деградирачки третман или казна (ЦРТ) при Советот на Европа, чии наоди говорат дека ваквите услови „можат дури и да го зголемат нечовечниот и деградирачки третман“. Владите и локалните власти имаат употребувано дури и булдожери за да ги уништат камповите каде што мигрантите без документи се собираат, апсејќи ги при тоа оние кои што не успеале да избегаат на време; го имаат прогласено за криминално дело незаконското влегување во нивните земји, а потоа ги охрабруваат граѓанските патроли да им помагаат за да ги приведат „криминалците“; имаат наметнато строги затворски казни врз газдите кои им изнајмуваат простории на мигрантите без документи; и имаат воведено „процеси по скратена постапка“ за утврдување на статусот на бегалците, со што се прекршуваат различни процедурални гаранции за човекови права содржани во Европската конвенција за човекови права.

Некои мерки усвоени во име на превенцијата од тероризам се дури и полоши. На првата Конференција на Советот на Европа за Министри одговорни за медиуми и новите комуникациски услуги, (одржана во Рејкјавик, Исланд на 28 и 29ти март 2009 год.), земјите-членки се обврзаа, иако во одредена мера задоцнето, „да вршат постојана ревизија на (нивните) национални законодавства и/или нивна примена, за да се осигура дека влијанието на анти-терористичките

мерки на правото на слободно изразување и информација се во согласност со стандардите на Советот на Европа, со посебен акцент на судската пракса на Еврорскиот суд за човекови права“. Меѓутоа, ова во никој случај не е единствената слобода на која влијаат овие мерки. Во многу држави, периодот во кој граѓаните можат да биде задржани од полицијата без никакво обвинение за вмешаност во заговори за вршење на терористички акти е значително продолжен, додека правата на полицијата да врши надзор на осомничените или да влегува во нивните домови, или на друг начин да ја наруши нивната приватност, значително се проширени.

Понатаму, многу европски земји се прекумерно попустливи кон операциите на странските безбедносни служби. Граѓани се киднапираат, арбитрарно се приведуваат во тајни затвори и пренесуваат на територии под други јурисдикции каде што можат да бидат измачувани, само врз основа на сомневање за тероризам, што не е согласност со меѓународното право. Две истраги на Парламентарното собрание на Советот на Европа на програмата за притвореници со висока вредност (ПВВ), поставена од администрацијата на САД после нападите од 11 септември, открија глобална „пајакова мрежа“ раководена од Централната разузнавачка служба (ЦИА). Таканаречената програма за „вонредна екстрадиција“ резултираше со бројни сериозни прекршувања на човековите права. Оваа програма можела единствено да функционира преку соработка со одредени земји-членки на Советот на Европа, и покрај фактот дека тие се потписници на Европската конвенција за човекови права.

8. Можен судир помеѓу „религиски слободи“ и слободата на изразување

На крај, исто така постои закана по слободата – попрецизно, слободата на изразување – од подруг агол, а имено чувствителноста на групи кои бараат слободата на изразување да се потисне во име на почитување на нивните сопствени религиски верувања или почитувањето на симболи. Првата закана (потиснувањето на слободата на изразување) изникна како главно прашање во Европа во времето на „Аферата Ружди“ во 1989 година, кога многу муслимани, меѓу кои и оние кои не ја подржуваа фатвата од Ајатолахот Комеини и поврзаните закани за убиство и насилство, бараа забрана на цензурата на новелата на Салман Ружди „Сатански стихови“, бидејќи во еден пасус, во сонот на еден од ликовите, жените на пророкот Мухамед се претставени како проститутки. (Нивната позиција во некои замји беше зајакната со фактот дека законите кои што го забрануваат богохулењето против христијанската религија беа сеуште во статутите, иако ретко применувани). Важен фактор во протестите беше горчливата навреда почувствувана од членовите на непривилигираните малцинства од наводниот презир на мнозинството кон нив и нивната религија. Во најмалку една земја, ова доведе до предложени проширувања на законот за

„поттикнување на религиозна омраза“, кои беа нашироко перцепирани како навреда на слободата на изразување.

Истото прашање повторно изникна во 2005-2006, но сега во една поакутна форма, во поглед на публикацијата од страна на дански весник на навредливи стрипови или карикатури кои го претставуваа самиот Пророк. Всушност, беше длабоко почувствувано дури и помеѓу професионалците во медиумите дека весникот се однесуваше неодговорно. Сепак, во исто време имаше силно чувство преку медиумите, дека слободата на изразување, доколку има некакво значење воопшто, мора да го вклучи правото да се кажат или направат работи кои за другите луѓе се непријатни, и единствено може да биде ускратено кога ова е јасно и објективно потребно за да се заштитат правата на другите. Од страна на муслиманите, беше посочено дека членот 10 од Европската конвенција за човекови права, за правото на изразување, заедно со членот 9, кои што го заштитуваат „правото на мисла, совест и религија“; но овој аргумент не најде наклонетост кај поголем број на не-мулсимани, а дури и кај сите муслимани, бидејќи беше тешко да се види како публикацијата на цртежи и карикатури може да спречи некого, според текстот на членот 9, во „манифестирање на религијата или верувањето во богослужба, учење, практикување или негување“. (Исто така, беше посочено дека многу од истите луѓе кои се повикуваа на слободата на религија беа против слободата некој да ја смени религијата или верувањето, што е вклучено во религиозната слободата, според истиот член.)

Така, постои опасност една основна слобода, онаа на изразување, може да биде еродирана преку нервозата на некои европски елити да се избегне понатамошно оттуѓување на важно малцинство, или преку стравот од провоцирање на акти на насилство. Наводниот конфликт помеѓу слободата на изразување и религиозната слобода, како и недостаток на консензус за тоа како и каде точно треба да биде повлечена границата на слободата на изразувањето, претставува закана по некои од најценетите европските вредности.

Б. Што е позадината на овие ризици

1. Несигурноста

Гледано објективно, Европа денес, со сите свои разлики и противречности, е еден од најбезбедните, најслободните, најздравите, најпросперитетните, најчовечни и најудобни делови од светот во кој што може да се живее. Сепак, многу европејци ова не гледаат, ниту пак го доживуваат така, или пак, во

спротивено, нивниот став е како оној на Доктор Нок: „Здравјето е несигурна состојба која само може да се влоши“ (Health is a precarious state which can only get worse). Богатството на Европа во никој случај не е еднакво поделено, па многу европејци гледаат со љубомора и огорченост кон тие што се подобро ситуирани од нив, а со вознемиреност кон оние што се пониско на скалата. Многу, ако не и скоро сите, го чувствуваат влијанието од светската економската криза. Некои луѓе ја изгубија и работата, додека многу луѓе го чувствуваат влијанието од скратувањето во јавната потрошувачка и услуги, додека владите се борат повторно да го повратат финансскиот и фискалниот еквилибриум. И покрај знаците за опоравување во некои земји (Германија, на пример), на крајот на 2010 година, севкупниот процент на невработени во Европа остана на 10% - највисок во овие 12 години.

Европејците се исто така свесни-бидејќи политичарите, економистите и медиумите постојано им го велат тоа-дека нивната позиција во светскиот хиерархиски поредок се намалува, додека новите економии, посебно во Источна и Јужна Азија, се опоравуваат многу побрзо од кризата отколку индустријализираниот свет, натпрварувајќи се успешно за извозните пазари и привлекувајќи инвестиции од работодавци кои понекогаш ги затвараат фабриките во Европа за да отвараат нови во „глобалниот југ“. Европејците знаат дека нивното општество старее и дека нивниот образовен систем е се помалку конкурентен на светскиот пазар. Европејците се исто така се многу повеќе свесни од луѓето во другите делови од светот дека нивниот сегашен начин на живот не е одржлив, бидејќи тие користат не-обновливи извори на енергија и ризикуваат катастрофални климатски промени.

Затоа нивното расположение е дефанзивно – загрижени за нивната иднина во светот на брзи промени; нервозни да го заштитат нивното богатство; загрижени за иднината на нивните деца во рапидно глобализирачкиот свет; и чуствувајќи се загрозени со нивниот начин на живот од непознатите култури и традиции од новите соседи кои што живеат во нивната средина.

2. Имиграцијата

Додека економската неволја и несигурност настојуваат да ја заострат конкуренцијата за ретките ресурси помеѓу индивидуалците и групите генерално, во делови во Европа денес постои забележителна тенденција особено да се обвинуваат „имигрантите“. (Види во ставовите на јавноста кон „имигрантите“ и барателите на азил сумирани погоре во делот А.1.6). Во идентификацијата на изворите на феномените опишани во делот А, важно е да се замат предвид реалноста за емиграцијата во Европа и начините на кој општеството реагира на ова.

Имиграцијата во европските земји, а посебно оние од Европската Унија, порасна рапидно во последните децении благодарение на комбинација од

повеќе фактори, кои вклучуваат: глобален пораст на мобилноста олеснета со полесното меѓународно патување; економските потешкотии што следеа после колапсот на комунизмот во многу Источно-европски земји; и насилните конфликти и нестабилноста во југо-источна Европа и другите региони. Дополнително, пристапувањето на 12 нови членки во ЕУ – главно поранешни комунистички земји – во 2004 и 2007 година ја олесни економската интеграција и мобилноста на работната сила, што доведе до значителен пораст на миграцијата внатре во Европа, главно од Исток кон Запад.

Така, пресметаниот број на мигранти кои живеат во Европа и Централна Азија порасна од 67.5 во 2005 година на 72.6 милиони во 2010 година. Еден од три од сите меѓународни мигранти во светот денес живеат во Европа, а мигрантите претставуваат 87% од вкупното население во Европа.

Сите делови на Европа имаат свој удел во овој пораст на мигрантското население од 2005 година, но Јужна Европа има најголем удел (3.4 милиони луѓе, со годишен просечен процентуален раст на миграција од 5.2%)

Очекувано, многу од новите мигранти се наоѓаат во урбаните центри. Лондон, Париз и Москва, а секој град одделно е домаќин на повеќе од 1 милион жители кои што се родени во странство. Од 85 градови во светот со помеѓу 100 000 и 1 милион жители кои што се родени во странство, 30 се во Европа. Во Амстердам, Брисел, Фракфурт и Лондон, жителите кои што се родени во странство претставуваат повеќе од четвртина од вкупното население. Но, феноменот може исто така да влијае на многу мали градови и дури на руралните заедници, на пример, кога националните влади инсистираат тие да обезбедат домување за бегалци и баратели на азил.

Влијание врз вработувањето

Според некои научни студии, имиграцијата има само многу мало влијание врз вработувањето на домашното население. Меѓутоа, може да има некое влијание на вработеноста кај младите во секторите каде работодавците повеќе сакаат имигранти отколку домашни работници бидејќи „тие обично имаат подобар пристап кон работата“. Ова доведе до тоа, некоиј да заклучат дека „иако работодавците имаат чисти придобивки, имиграцијата која е во најдобар интерес на индивидуалните работодавци, не секогаш е во најдобар интерес на економијата во целост“¹⁵

Во некои земји како Обединетото Кралство и Германија, кои што увезуваа имигрантска работна сила неколку децении, постои реалативно висок степен на генерална невработеност покрај остриот недостаток на работна сила во специфични сектори во кои се потребни главно квалификувани работници. Така, некои тврдат дека со дозволувањето на повеќе квалификувани работници

¹⁵ Куќа на Лордовите, 2008: 33.

да влегуваат како имигранти и да го пополнат овој јаз, всушност би помогнало да се отворат повеќе работни места за домашното население,¹⁶ додека други ова го ставаат во негативен контекст, сугерирајќи дека “затоа што имиграцијата ја развива целата економија, не може да се очекува дека ќе биде и ефективна алатка на јавната политика за да значително се намалат слободните работни места. Слободните работни места, во одредена мера, се знак за здрав пазар на труд и за здрава економија. Но, тие неможат да бидат добра причина за охрабрување на работната имиграција во големи размери“.¹⁷

Во други земји, чие што искуство со имиграцијата е скорашно, постои поголемо надополнување на пазарот на труд помеѓу имигрантите и домашното население. Во Шпанија, на пример, мнозинството од имигрантите работните места за кои се потребни ниско квалификувани или неквалификувани кадри, па така ретко им конкурираат на домашните работници. Не-квалификуваните работници сочинуваат и до 15% од домашните работници и 37% од имигрантските, а бројките достигнуваат и до 42% меѓу жените-имигранти. Очигледно затоа, имигрантските работници се главно фокусирани на работните места за кои се потребни не-квалификувани или ниско-квалификувани кадри. Помеѓу 2001 и 2006 година, имаше забележителен пораст на бројот на странски работници во услужниот сектор, но оваа индустрија беше исто така една од оние со најголем пораст на вработеноста меѓу родените Шпанци.

Генерално, научните трудови за тоа како имиграцијата влијае на платите и можностите за вработување на домашните работници даваат измешани, а понекогаш и збунувачки наоди, но во основа нивните заклучоци ја подржуваат идејата дека влијанието е минимално.

Стапка на криминал

Официјалните статистики навистина покажуваат повисока од просечна стапка на криминал помеѓу одредени малцинства (забележително кај Ромите) и имигрантите или луѓето со скорешно мигрантско потекло. Меѓутоа, овие статистики треба внимателно да се третираат. Постојат огромен број на докази за предрасуди и дискриминација во кривичниот системи на многу (најверојатно најголемиот број) европски земји. Некој препознатлив како имигрант или член на малцинство, има поголеми шанси да биде запрен и претресен од полицијата, има повеќе шанси да биде уапсен, и повеќе шанси да биде обвинет за кривично дело отколку член на домашното население. Според тоа, прифатеното убедување дека овие групи се повеќе склони кон криминал во одредена мера е самоисполнувачко. Иако, сигурно ваквите убедување се засновани на факти, не значи дека луѓето вршат кривични дела заради нивната етничка припадност или

¹⁶ „Примарната цел на имиграционата политика од аспект на пазарот на труд е да дозволи најмување на квалификувана работна сила за да се создадат нови можности за вработување за домашните работници“ (Сисмут, 2001: 4)

¹⁷ Куќа на Лордовите, 2008: 34.

имигрантскиот статус. Во случајот на мигрантите без документи и некои баратели на азил, тие имат мал избор бидејќи системот е предодреден да ги третира како „нелегални“ и да ги остави без легитимни средства за да се издржуваат самите и нивните семејства. Во други случаи, постои значајната взаемна врска помеѓу високата стапка на криминал и високата малолетничка невработеност или други индикатори на социјална и економска ексклузија. Економско зависните луѓе настојуваат да се концентрираат во одредени соседства во градови, кои стануваат „гета“, каде високиот број на „имигранти“ или членови на етнички малцинства коинцидира со високата невработеност, нискиот животен стандард, пропаднати училишта и други социјални услуги, ограничено или запустено домување – и висока стапка на криминал, посебно помеѓу малолетниците. Граѓаните од мнозинските заедници, особени оние кои се во можност, многу веројатно се иселуваат од овие области, со што го зајакнуваат нивниот „етнички“ карактер, а исто така и перцепцијата дека криминалот е поврзан со генетскиот, односно културниот карактер од преостанатото население.

Поради економската криза, сегашната ситуација за имигрантите во Еврапо е особено тешка. Еден од најчестите мотиви за миграција е потрагата по вработување, меѓутоа (можеби затоа што работодавците ја применуваат политиката на „последен вработен, прв отпуштен“) токму имигрантите се тие што во моментов искусуваат најстар пад во вработувањето, посебно во земјите кои што се најтешко погодени од кризата. Ако ова продолжи, ова најверојатно ќе ја отежни нивната интеграција на долг рок, во нивните нови татковини. Иако биле важни придонесувачи во националната економија во услови на просперитет, сега се перцепираат како товар, или како непосакувана конкуренција на локалните работници за малкуте достапни работни места (иако истражувањата покажуваат дека вистинското влијание на таквата конкуренција врз вработувањето на локалните работници е мало). Сето ова ги потхранува предрасудите кон имигрантите, што води кон зголемена дискриминација врз нив.

На крај, многу од непријателство на јавноста кон имигрантите, и кон луѓето со скорошно мигрантско потекло, може да се најде во аргументот за овластувањата. Мигрантските-а уште повеќе нивните потомци кои што се родени во земјата-природно веруваат дека како придонесувачи во националната економија имаат исти права на фер третман, социјални услуги и солидарност кога невработеноста или други економски потешкотии ќе ја зафатат земјата, како и другите жители и граѓани. Сепак, „роденото“ мнозинство во секоја земја настојува, свесно или несвесно, да ги исклучи луѓето со странско потекло од социјални права или барем да го ограничи пристапот до нив, инстинктивно верувајќи дека потребите на „нашите луѓе“ треба да бидат први земени во предвид. Затоа тие реагираат на барањата на „новодојденците“, обвинувајќи дека „ги корастат нашите даночни обврзници“ или дека „живеат на товар на

локалното население“ и/или дека воопшто не се лојални на земјата-домаќин и отука дека не ги заслужуваат правата што им се даваат.

3. Искривената слика за малцинствата во медиумите и штетните стереотипи

Без сомневање, комбинацијата од економска и физичка несигурност со голем степен на имиграција би било доволно само по себа да создаде одредена количина на предрасуди и непријателство против мигрантите и луѓето мигратско потекло, како и повеќе традиционални мети на расизам како ромите и евреите. Но, ова можело тешко да биде постигнато во такви пропорции во Европа без активната интервенција од средствата за масовни комуникации. Многу од нив, во различни делови на Европа, си превзедоа во свои рачи да ги демонизираат имигрантите и останатите малцинства, не само известувајќи за вознемиреноста и митовите за таквите групи кои циркулираат кај населението, туку и активно контруирајќи вознемиреност и митови со потенцирање на вистински или наводни „скандали“ за криминал и злоупотреба на социјалната држава, обвинувајќи ги во исто време властите за прикривање на овие скандали, како и за дозволувањето на премногу странци да влезат во земјата.

Пишаните и електронски медиуми сторија многу за да се зајакне чувството дека мигрантите го „молзат“ системот, известувајќи конзистентно за примери на измами за придобивки, сторени од страна на криминалците. Оставајќи го настрана фактот дека овие наводни измами се делумно резултат од се повеќе строгите закони за дозвола за престој и право на социјална заштита при вработување и личен доход, и дека слични, ако не и по сериозни измами се сторени од домашното население, вестите се фокусираат на криминалот од ваков вид и известуваат за ова со посебна посветеност, бидејќи го потпомагаат ускратувањето на социјалните права на мигрантите. Во најголем број на случаи, луѓето во центарто на овие приказни се барателите на азил.

Во многу случаи медиумите изгледа да се формално или неформално здружени со ксенофобични и конзервативни партии кои ги употребуваат овие стравови за да ја добијат подршката на избирачите, предупредувајќи дека нивните противници се „меки на криминалот“ или сакаат да ги „отворат вратите на браната“ на новите бранови на имиграција.

Различни студии¹⁸ покажуваат дека: фотографии со видливо „странски“ или малцински осомничени се многу почести во медиумите отколку оние кои изгледаат „домашните“; криминалните дела сторени од имигрантите или членови на малцинствата одошто оние на „домашните“ добиваат поголемо медиумско внимание од криминални дела извршени во рамки на иста етничка група; за криминалните дела се известува поинтензивно во периодот што предходи на избори отколку после избори (дури и кога официјалните

¹⁸ На пример, Фицџералд, Курис и Корлис (2009)

статистики покажуваат дека стапката на криминал опаднала); и европската јавност е повеќе склона да го поврзе својот страв од криминал со грижата за имиграцијаа во годината на избори отколку во друг период-што е впечатливо сведочење за моќта на политичкиот говор и претставувањето во медиумите да ја обликуваат перцепцијата на јавноста за социјалните феномени.

Медиумите, според ова носат значителна одговорност во помагањето да се обликува сликата што мнозинството од општеството ја има за другите, вклучувајќи ги имигрантите и нивните потомци. Може да се праша зошто тие толку често ја употребуваат оваа одговорност на негативен начин. Една причина може да биде дека, во конкурентни услови на медиумскиот пазар во кој доминира приватно поседуваните комерцијални компании, новинарите-посебно оние кои што работат во медиумите со најголем рејтинг кај публиката-имаат се помалку и помалку можности да го продолжат нивниот професионален тренинг, да спроведуваат длабоки истражувања или да станат потполно упатени со предметот, и се под притисок да им дадат простор и време на најсензационалните стории, дури и по цена на нивната точност, балансираност, контекст или внимателна анализа.

Второ, групите таргетирани според ова имаат мал пристап до главните медиуми, во кои не се доволно застапени и главно сметани како помалку кредибилни од нив. Медиумите, како и маркетиншката индустрија, настојуваат да ги игнорираат имигрантите и малцинствата, и прават мал напор да ги покријат проблемите кои што особено имаат влијание врз нив, или пак, да дадат нивна перспектива за проблемите од општ интерес. Така новинарите, често несвесно, помагаат а се исклучат милиони човечки суштества од “националната конверзација”

Новите медиуми

Проблемот не е во никој случај ограничен само на „традиционалните“ медиуми-весниците и електронските медиуми. Денес, овие медиуми се заменети како главни извори на информација, комуникација и забава за голем број на луѓе, со интернетот (World Wide Web).

Ова е многу потешко да се контролира и, за жал, се поголем број на корисници на интернет ја злоупотребуваат мрежата за да шират расистичка и ксенофобична пропаганда, и да ги поттикнат другите на омраза – во такви размери што интернетот сега стана број еден алатка за сеење на говор на омраза и создавање страв¹⁹. За да ги влоши работите дополнително, нова интерактивна веб 2.0 услуги им дозволуваат на екстремистите за да ги користат технологиите како блогови и видео врска да ја промовираат нивната агената на популарните „социјални медиуми“ како Facebook, MySpace, Twitter и YouTube. Според

¹⁹ Меѓународна мрежа против омразата на интернет, ноември 2010
www.inach.net/INACH_report_2010.pdf

“Извештајот за дигитална омраза“ од 2010 год., интернетот стана погрд во 2009 год., со терористи и расисти кои сеповеќе ги користат социјалните медиуми, за да ги таргетираат децата²⁰. (Се разбира постојат и попозитивни примери за користењето на медиумите, како старите така и новите. Види во пасусот „Средства за масовно комуницирање“ во вториот дел).

4. Криза на лидерството

На крај, ако Европа реагира на одбранбен и неимагинативен начин на предизвиците на 21 век, влучувајќи ја и сопствената разновидност, ова мора да е делумно така затоа што изгледа дека постојат малку лидери – било на национално или на ниво на Европските институции, било политички или религиозни, било помеѓу креаторите на јавното мислење или во другите области на граѓанското општеств – кои можат да инспирираат доверба преку артикулирање на јасна визија за европската судбина и убедлива стратегија за тоа да се постигне таа визија. Овај недостаток од лидерство може да биде делумно симптом на кризата, но и мора исто така да придонесе кон кризата, а сигурно помага во објаснувањето на привлечноста на популистички и ксенофобични партии кои водат кампања на измамливи прости слогани. Често оние кои ги водат мајнстрим политичките партии и се избрани на високи позиции, знаејќи дека нивните опоненти и медиумите чекаат да скокнат штом тие ќе направат лажен потег, изгледа дека нивната единствена надеж да останат на позициите лежи во следењето на јавното мислење, отколку да го креираат.

Никаде ова не е поочигледно отколку во нивното водење на имиграционата политика. Веројатно нема шеф на држава или влада во Европа кој лично не верува дека на европската демографија, со постојаното опаѓање на бројот на работоспособното население во однос на оние кои треба да се издржуваат, неизбежно и е потребно повеќе имигранти во наредните децении; или на кој не му било цврсто кажано од бизнисмените во нивните земји дека одбивањето да се дава виза на кфалификуваните работници од странство значи попречување на индустријата и забавување на економското заздравување. Сигурно тие би требало да можат и да сакаат да го објаснат јасно ова на јавноста и да инсистираат на носење на политики за кои тие знаат дека се неопходни и правични, додека исто така даваат убедливи одговори на реалните и легитимни грижи на јавноста. Сигурно, тие би требало да имаат храброст да им се спротивстават на ксенофобичниот популизам кој што го опишавме, и да одолеат на искушението да пробаат и да се натпреваруваат со овој феномен со разоткривање на неговото вистинско лице.

Историјата советува дека последниот пристап, кој што вклучува жртвување на начелото на соодветност, е ретко успешно на долг рок, а често и на краток рок. Штом одредени политики се понудени, избирачите без убедување настојуваат

²⁰ Види: www.foxnews.com/scitech/2010/03/15/terrorists-targeting-children-via-facebook-twitter/#.

да им ја доверат имплементацијата овие политики на оние кои се залагаат за нив.

Втор Дел – Одговорот

А. Водечки принципи

Веруваме дека во слободно општество, мирно сожителство помеѓу луѓе од различна раса, религија и култура може да биде постигната доколку сите се согласат да прифатат одредени фундаментални принципи кои се дискутирани подолу.

1. Како основно, треба да постои договор дека законот мора да се почитува, надополнет со заедничко сваќање за тоа што претставува законот и како може да биде сменет. Затоа е толку важно сите земји-членки на Совето на Европа да се согласат да се придржуваат до Европската конвенција за човекови права; и секоја од нив да очекува дека нејзините граѓани и жители се придржуваат до нивните закони се додека се тие во сила.
2. Ниедна индивидуа и ниедна група неможе да очекува да биде изземена од оваа облигација на сметка на неговата, или нејзината културна посебност. Понатаму, ниедна индивидуа не треба да биде третирана како член на културна или религиозна група доколку самиот поединец слободно не одлучи дека и припаѓа. Меѓутоа, сите граѓани имаат право да се изјаснат во процесот на одлучување за тоа каков треба да биде законот, и како поединец и како членови на група, ако изберат да бидат членови на некоја група.
3. Основното начело на демократијата е дека оние на кои што се однесуваат одлуките треба да имаат право да го кажат своето мислењето за нив. Сите жители на територијата на една држава се должни да ги почитуваат законите и затоа, колку што можно повеќе од нив, треба да си го искажат мислењето во процесот на донесување на законите. Затоа сите држави треба да ги прошират полните права и должности на државјанството, вклучувајќи го и правото на глас. Како чекор кон ова, на оние кои што не поседуваат државјанство, без разлика на потеклото, би требало да им се дозволи да гласаат на локалните избори во секој град или регион каде што тие се жители – како што е веќе случај со државјаните на Европската Унија кои живеат во друга држава.
4. Критериумите за државјанство треба да бидат определени врз основа на граѓански начела и да се применуваат еднакво на сите, а не врз основа на културата, етничката припадност, религија и земја на потекло на кандидатот.

5. Штом државјанството е доделено, правата и обврските што тоа ги носи треба да се еднакви за сите.
6. Еднаквите права на мажите и жените, прокламирани во преамбулата на Повелбата на Обединетите Нации, не можат и не треба да се игнорираат или одрекуваат, најмалку во демократските општества. Под никакви околности не може почитта кон идентитетот на една група или религиозните убедувања да служи како оправдување за исклучувањето на девојките од било кој облик на образование кои е достапно за момчињата, или пак, изолацијата на возрасните жени од нормалната интеракција во општеството надвор од нивните домови.
7. Сите луѓе – мнозинство или малцинство, граѓанин или странец, жител или не – се предмет на законот на државата во кои се наоѓаат, а државите треба да го применуваат законот еднакво кон сите. Ова не значи дека законот треба да се користи да се зајакне културната едноличност на населението. Како општ принцип, законот треба да ја заштити слободата на избор на поединецот, се додека тој или таа не ја загрозуваат слободата или безбедноста на другите. Како и од секој друг, и од имигрантите и луѓето со мигрантско потекло се очекува да го почитуваат законот, да го научат службениот јазик на земјата (или барем еден од нив, каде што има повеќе од еден) и да направат нешто за нивните сограѓани.
8. Меѓутоа, од имигрантите не се очекува да се откажат од нивната вера, култура или идентитет. Ниту Исламот ниту која било друга религија не треба да се смета а priori некомпатибилна со европските вредности. Ниту еден од нас нема само еден идентитет – ние се идентификуваме различно, во зависност од контекстот. „Мешаните“ американци – горди и патриотско-настроени граѓани на САД, кои сепак ја почитуваат и афирмираат нивната врска со земјата и регионот од каде што нивните семејства доаѓаат – се смета за доста нормална појава. Зошто не „мешани Европејци“?
9. Граѓаните од секоја земја мора да одлучат меѓу себе, преку нивните национални уставни процеси, за прецизниот степен на правила и вредности кои тие треба да ги делат за да живеат заедно во едно демократско општество. Но, тие треба сторат ова на таков начин на кој ќе им овозможат на најголем можен број од имигрантите да се почувствуваат дека се наполно прифатени како граѓани, со било кој идентитет или идентитети кои тие си ги припишуваат, отколку да се бара да се отфрлат нивните идентитети или да се потчинат на нечија друга култура.
10. Принудата треба да биде минимизирана. Ние треба да разликуваме што се бара според законот и она што се посакува за добро државјанство и за „заедничко живеење“, не само во мир тука и во меѓусебно облагодарување. Првата категорија вклучува основни права и слободи, како оние што се гарантираат од Европската конвенција за човекови права, додека втората опфаќа такви работи како „взаемно почитување“ – што е очигледно важно, но сепак, тоа треба да постои во срцата и

мислите на луѓето. Не треба да се каже дека почитта треба да се одразува во однесување на луѓето кон другите, но не е изводливо, а може и да биде контрапродуктивно, да се третира како право кое може да биде барано и спроведено од законот. Луѓето треба да покажат почит еден спрема друг, но неуспехот да ја искажат е субјективна работа, освен кога непочитувањето оди дотаму да ги прекрши јасно дефинираните права, прекршоци кои објективно можат да се определат. Обврската на обезбедување докази треба секогаш да биде на оние кои барат да се прошират правните ограничувања и да се креираат нови казни за прекршоците со кои наметнуваат нови граници на правата и слободата на другите;

11. Убедувањето треба да се максимизира. Во Европа веќе имаме многу добри закони, тргнувајќи од Европската конвенција за човекови права. Сепак, можно е да има случаи каде што националните или субнационалните законодавства треба да се подобрат за да бидат во согласност со европските стандарди. Меѓутоа, многу поитна задача според нас, е да се имплементираат и применат постоечките правни стандарди и стандардите во човековите права – и навистина, треба да се праша, зошто во многу случаи ова не е досега сторено. Оправдувања секогаш ќе се најдат. Земјите-членки кои не ги применуваат конвенциите ќе спорат на пример дека им недостасуваат ресурси да го сторат ова, или дека посебните национални околности треба да биде земени предвид. Но, во крајна линија ова е секогаш игра на приоритети. Властите ќе го применат законот кога се напълно убедени дека е правилно и неопходно да се направи тоа, а во една демократија нивните погледи на тоа нешто, неизбежно ќе биде под влијание на јавното мислење или под влијание на она што тие сметаат дека јавноста ќе го прифати. Законите кои што од страна на мнозинството од јавноста се перципирани како неправедни, прекумерни и неразумни, често ќе се соочат со невозможност да се применат. На тој начин, дури и најдобрите закони се од мала корист ако конвенционалното јавно мислење не е убедено дека законите се правични. Заради оваа причина, веруваме дека подобриот заеднички живот во Европа во 21 век релативно малку зависи од принудата, а многу повеќе од убедувањето на луѓето од различни култури и верувања дека тие навистина треба да живеат заедно, како и од пронаѓањето на начини како полесно да се овозможи таквиот соживотот.
12. Сите човечки суштества имаат право на заштита која им ја пружа законот, а најранливите, или лицата најчесто изложени на нелегална злоупотреба или експлоатација, имаат право да очекуваат властите да направат посебен напор во нивно име за да им се овозможи ова право. Од примерот во првиот дел треба да стане јасно дека ова се однесува посебно на членовите на малцинствата – особено на ромите, на имигрантите, како и на лицата со имигрантско потекло.

13. Исто така, треба да биде јасно дека сите граѓани и сите жители, освен каде што правата се јасно резервирани за граѓаните со закон, имаат право на еднаков третман според законот, како и еднаков пристап до образовни и работни можности и пристап до услугите во јавниот и приватниот сектор. Овде, исто така, дискриминацијата опишина во првиот дел е неприфатлива, и јасно ја покажува потребата за внимание и цврстина на јавноста во име на ранливите групи.
14. Исто така е јасно, дека во некои случаи чисто правната еднаквост нема да биде доволно да им овозможи на имигрантите или членовите на малцинствата да уживаат полна еднаквост во можностите и да станат полноправни учесници во заедничкиот живот во европското општество, бидејќи тие страдаат од социо-економски неповолности кои што ги исклучуваат или ги ставаат на маргините на општеството. Такви социо-економски неповолности кои се склони да станат наследни и постојани доколку посебни мерки не се преземат да се подобри ситуацијата на овие групи и особено да осигурат дека кариерите и другите можности се вистински отворени за нивните деца и млади луѓе. Ова ги оправдува, а ги прави и неопходни, специјалните мерки во прилог на такви групи на страна на јавните власти, со соодветна алокација на јавните ресурси, посебно во областа на пред-школско и школско образование и стрчен тренинг, можеби исто така во активно наоѓање на работа, или барем во форма на релокациски грант за да им овозможи на таквите луѓе да се движат во области каде нивните можности за работа се подобри.
15. И додека сите горенаведени мерки се неопходни, тие можеби нема да се доволни да осигурат дека луѓето од различни културни, религиозни или географски позадини ќе живеат заедно во вистинска хармонија и пријателство во различните земји и градови во Европа. Сеуште постои опасност дека луѓето со некое потекло ќе бидат затворени, или самите ќе се затворат, во големи одделени заедници и дека луѓето од други заедници, посебно оние кои сметаат дека припаѓаат на историско или домашно мнозинство од населението на една држава, ќе направи лажни и непријателски препоставки за членовите на малцинствата и имигрантите или лицата со имигрантско потекло, засновани на озборувања, површни средби или неточни извештаи и изјави дадени во медиумите. Истражувањата и изборните резултати во многу делови од Европа покажаа дека таквите предрасуди и погрешни сфаќања се почесто преовладуваат во области каде што има релативно малку вистински членови на групите во прашање, или каде што различните „заедници“ водат до посебно постоење во голема мера и поретко во области каде луѓето имаат секојдневен контакт со членови на други групи и можности и можности да работат со нив и да ги запознаат. Затоа веруваме дека помеѓу најважните начини со кои на европејците со различно потекло може да им се помогне да живеат заедно, се оние кои што посебно на локално ниво ги доведуваат членовите на различни групи во близок и

конструктивен контакт. Само кога се знаеме самите како индивидуални сограѓани, колеги и пријатели, отколку на втора рака преку слики и стереотипи, може да се каже дека „живееме заедно“.

16. Слободата на изразување лежи во срцето на слободното општество и е основно човеково право. Според Член 10 од Европската конвенција за човекови права, примената на ова право „носи со себе и обврски и должности“, и затоа „може да биде предмет на такви формалности, услови, ограничувања или казни како што се пропишани од страна на законот и се неопходни во демократските општества, во интерес на државната безбедност, територијален интегритет или јавна безбедност, за заштита на репутацијата или правата на другите, за спречување на откривање на информација добиена во доверба, или за одржување на авторитетот и непристрасноста на судството“. Искрените верници во една религија може да бидат длабоко повредени, или да почувствуваат дека нивниот идентитет или нивната заедница е измачувана, ако религијата која е во прашање, нејзиниот основач или нејзините свети симболи се предмет на јавно исмевање или клеветење. Слободата на изразување треба затоа да се користи одговорно и со должно внимание кон таквите чувства, особено во средствата за масовно комуницирање. Меѓутоа, не е во надлежност на законот или на јавните власти да ги наметнуваат таквите размислувања.
17. Сепак, сметаме дека е важно изјавите во јавноста кои настојуваат да ги изградат или да ги зајакнат јавните предрасуди против членовите на некоја група – а особено против членовите на малцинствата, имигрантите или лицата со имигрантско потекло – не треба да се остават неодговорни. Веруваме дека сите граѓани, а посебно оние во позиција на власт или кои уживаат привилегиран пристап до ушите на јавноста, имаат должност да ја осудат расната или религиозна злоупотреба, и да ги отфрлат неточните генерализации или стереотипи, без разлика со што можат да се соочат. Ако битката за јавното мислење не припаѓа во судовите, тогаш битката мора да се води каде што припаѓа, имено во медиумите и во јавната расправа.

Забелешка. Признаваме дека има контексти во кои употребата на овие принципи не е јасна. Сеуште постои прашањето колку далеку, во донесувањето на законот, државите треба да водат сметка за одредени погледи, верувања или традиции на малцинските групи. За такви работи граѓаните на секоја демократска држава мора да одлучат каде треба да се повлече линијата. Мислењата може легитимно да се разликуваат, а на едно такво прашање – дали на жените (или мажите во тој поглед) треба да им се дозволи да се појавуваат во јавност со нивните лица наполно прекриени – дури и членовите на нашата Група не можеа да се согласат.

Б. Главни актери за промена

Во овој дел идентификуваме одредени делови во општеството и институциите, за кои веруваме дека ја имаат способноста да го променат начинот на кој луѓето во Европа мислат едни за други и на тој начин им овозможуваат подобро да живеат заедно.

1. Наставниците

Додека нашето директно знаење за другите групи често потекнува од средствата за масовно комуницирање, нашите основни предрасуди за нив и начинот на кој ги прифаќаме или реагираме на новите информации често се фиксирани во раната фаза од животот. Очигледно семејната средина може да биде одлучувачка, а одговорноста на родителите во пренесувањето на ставовите на нивните деца е многу голема. Меѓутоа, исто така огромно влијание има и формалното образование.

Образованието има јасна и суштествена улога во подготвувањето на луѓето – посебно на новодојдените, и помеѓу нив, посебно жените и децата – да најдат работа и да се вклучат во општеството. Меѓутоа покрај тоа, треба да ги опреми со знаење за улогата и работењето на општествените институции и регулативи, како и за нормите и вредностите кои ги формираат обврзувачките елементи во функционирањето на општеството. Неуспесите во овој поглед лесно се пренесуваат од една на друга генерација. Затоа е неопходно на учениците кои се соочуваат со потешкотии во училишниот систем – оние со слаб успех и деликвентите, како и учениците кај кои постои ризик да се отпишат од училиште – да им се посвети посебно внимание.

Според Белата Книга за интеркултурен дијалог на Советот на Европа од 2008 година, “Заедничко живеење како еднакви во достоинство”²¹ за да се живее заедно во мир, на луѓето им требаат вештини и „способности“ што не се автоматски стекнати, но ако се одржуваат за цел живот, треба да бидат научени и вежбани од рани години. Наставници во училиштата очигледно имаат витална улога во помагање на децата да ги развијат овие вештини, но и неформалното образование и програмите за доживотно учење можат исто така да играат важна улога во нивното одржување, како и помагање на возрасните кои го имаат пропушето овој аспект на редовно образование.

Ова е посебно важно за мигрантите или членовите на малцинствата (вклучувајќи ги оние со мигрантско потекло), на кои често им треба соодветно образование за да им помогне да станат поуспешни и поактивни учесници во општеството. А најитна потреба од сите е да се подобри интеграцијата на новодојдените деца на мигрантите во образовниот систем преку обезбедување на

²¹ Покренат од Советот на Европски министри за надворешни работи на нивната 118 Министерска сесија (Стразбур, 7 мај 2008)

соодветни јазични вештини на предшколско ниво, за да ги подготват на тој начин, за успешна транзиција од училиште на пазарот на труд, како што тие се приближуваат на возраста кога треба да го напуштат училиштето, а исто така и да им помогнат да ги совладат тешкотиите со кои тие се соочуваат кога живеат во сегрегирани или неповолни области.²²

Портрети²³

La mallette des parents

*La mallette des parents*²⁴ (Случајот со родителите) е интересен експеримент спроведен во средните училишта во Кретеил (во периферијата на Париз) од страна на „J-Pal“ лабораторијата на Париската школа за економија. Предметот на експериментот беше да се покаже како резултатите постигнати од учениците можат да се подобрат кога нивните родители се повеќе вклучени во образовниот процес. Две поставки на класови, со повеќе од 5 000 ученици во двете групи беа избрани и споредувани низ школската година 2008/2009 година. Во едната група родителите беа поканети на средби со тим од наставници. За родителите кои не зборуваат француски беа обезбедени преведувачи. Овие средби се справуваа со начинот на кој училиштето работи и најдобриот начин на кој можат да помогнат на децата заедно да работат со наставниците. Три до пет средби беа организирани во текот на годината, така што беше потребна само една мала инвестиција (1500 евра годишно за секое училиште), но ефектот беше забележителен: повеќе родители закажаа состаноци за да зборуваат со индивидуални наставници, повеќе родители се запишаа во родителските асоцијации, а учениците беа држени под подобра родителска контрола. Беше забележан јасен напредок во однесувањето на учениците: помалку отсуства, помалку суспензии, помалу формални предупредувања, повеќе ученици пофалени за добрата работа. Овој резултат беше забележителен и помеѓу децата чии родители спонтано волонтираа во експериментот и за оние кои беа вклучени бидејќи програмата беше дел од наставната програма. Програмата, оценета од страна на независен тим од истражувачи, беше толку успешна што наредната година беше одлучено да се продолжи во сите средни училишта во Франција за период од три години.

²² Препорака ЦМ/Per (2008)4 на Комитетот на министри на Советот на Европа кон земјите-членки за зајакнување на интеграцијата на децата на мигрантите и со имигрантско потекло, февруари 2008.

²³ Во портретите во овој дел од извештајот, истакнуваме примери на групи или индивидуалци во некои од споменатите категории, кои преземале или преземаат акција за да го охрабрат „заедничкото живеење“ во практика, за кои мислиме дека се препорачливи и вредни за следење.

²⁴ Види: www.parisschoolofeconomics.eu/en/news/final-report-the-effect-of-a/?lang=en and www.education.gouv.fr/cid52640/mene1000704c.html (Достапно само на француски јазик).

Младински мировни кампови на Советот на Европа

Од 2004 година, секоја година Советот на Европа организира Младински мировни кампови²⁵ за да ги доведат младите луѓе од различни региони на едно-неделен тренинг за разрешување на конфликти образование за човекови права и интеркултурен дијалог, кои што сеуште истражуваат, или пак само што излегле од жесток конфликт. Во последните години, меѓу учесниците имаше млади луѓе од различни заедници од Косово;²⁶ Израел и териториите под Палестинска управа; северните и јужните делови на Кипар; и Арменија и Азербејџан. Во практично сите случаи, учесниците се сретнаа со нивните колеги од „спротивната страна“ за прв пат во нивните животи, во мирољубива, безбедна средина. Со спојувањето на млади активисти од конфликтни и пост-конфликтни региони и поканувајќи ги да дискутираат за нивните искуства, перцепции и аспирации, камповите поставија динамични процеси и дадоа вреден придонес кон демократскиот развој и развојот на заедниците. Тие беа обврзани да го видат „другиот“ – член на заедница порано перцепирана како непријателска или животозагрозувачка – како пријателско човечко суштество со слични аспирации и очекувања. Напуштањето на стереотипите под овие околности е болно и може да биде дестабилизирачко. Затоа, многу внимателен и сензитивен образовен пристап е суштествен.

2. Средства за масовно комуницирање

Пред триесет години, политикологот Бенедикт Андерсон ја образува фразата „замислени заедници“, која потекнува од насловот на неговиот влијателен академски труд за национализмот. Навистина е точно дека секое општество многу поголемо од семејство или мало село треба да биде, во голема мера, „замислено“ од нејзините членови, бидејќи не е можно голем дел од нив да се познаваат лично. Ова значи дека во поврзувањето со нашите сограѓани, а и со голем број од нив кои ги викаме – можеби и метафорично - наши соседи, се засноваме на индиректен начин за тоа кои се тие, како се однесуваат и што мислат. Оваа информација ја добиваме главно преку средствата за масовно комуницирање. Затоа средствата за масовно комуницирање и тие што работат во нив, имаат огромна одговорност за она што го знаеме, или мислиме дека го знаеме, за различни групи од кои нашето општество се состои. Во првиот дел, забележавме колку често медиумите не ја исполнуваат оваа одговорност, а всушност се често одговорни за создавањето или зајакнувањето на неточни,

²⁵ Комуникацијата на Групата на иманенти личности од Габриела Батаини-Драгони, Генерален Директор на образование, култура и наследство, младина и спорт, Совет на Европа, Мадрид, 14 февруари 2011.

²⁶ Сите референци на Косово, на територијата, институциите или населението, во овој текст ќе бидат разбрани во полна согласност со Резолуцијата 1244 на Советот за безбедност на Обединетите Нации, и без било каква предрасуда кон статусот на Косово.

широко распространети претпоставки формирани од многу европејци за групи на кои што тие не им припаѓаат.

Според Меѓународната Федерација на Новинари (МФН), потребно е да се пронајдат нови начини на всадување и вметнување на првите начела на новинарството во културата на модерните медиуми. МФН ги сумира следниве принципи:

1. Зборување на вистината - оддаденост на фактичката точност, проверување и контролирање; вештина за предвидување на можноста за грешка; воспоставување на автентичност преку прашување; да се биде подготвен да се признаат и да се корегираат грешките; прифаќање дека основната вистина може единствено да биде откриена со ригорозни истражување, темелни интервјуа и добро разбирање на предметот во прашање.
2. Независни и фер – студии кои се комплетни, без прикривање на значајни факти; настојување да се избегнат предрасуди; одбивање на пејоративни термини; давање на простор за валидни и умерени несогласувања; давање на простор на тие што се напаѓани да си го искажат своето мислење; да не предаваат на заводливото влијание на комерцијалните или политички интереси.
3. Хуманост и Солидарност – да не прави директна, намерна штета на другите; да се минимизира повредата: да се биде отворен и обмислен; да се има должен поглед за правата на јавноста и на маралните квалитети на самото новинарство.

Портрети

Фондацијата Ромедиа

Од 2006 година, Фондацијата Ромедиа²⁷, подржана од Институтот Отворено Општество, а во соработка со Унгарските сателитски ТВ канали, секој месец доставува краток документарец кој ги прикажува ромските заедници секој пат од различна земја. Ова е единствена серија на документарци со новости за ромите, кои што оди на еден од главните ТВ канали во Европа.

Со овие кратки филмови, Фондацијата беше во можност да им понуди на гледачите многу нови информации за заедниците на ромите, а исто така и различен наратив од оној кој што го даваат главните медиуми, кај кои има тенденција да ги споменуваат ромите само во контекст на кримина, и чии новинари ретко имаат време да ги посетат заедниците на ромите или да ја

²⁷ Соопштение на Групата од Каталин Барсони, Директор на Фондацијата Ромедиа, Будимпешта, 2 декември 2010 година, www.mundiramani.com.

истражуваат суштината на нивната ситуација. Фондацијата се труди да биде гласот на овие луѓе преку посетување на различни земји, одење во населбите и прашување на ромите за можните решенија за нивните проблеми.

Фондацијата ги праќа своите филмови на фестивалите за медиуми, а организира и прикажување низ цела Европа. Во 2009 година, Фондацијата беше номинирана за Европската граѓанска награда на Европскиот парламент, а ја доби и наградата на Телевизискиот фестивал на Монте-Карло (2008) и двапати наградата на Меѓународниот фестивал на аудиовизуелни програми (МФАП). Сите нејзини филмови се достапни на интернет, но тие не се често прикажувани на главните европски канали. „Нам ни недостасува голема земја да лобира за нас или силна политичка поддршка од некој што има влијание во оваа игра“, кажа за групата Каталин Барсони, директор на Фондацијата. Во последите три години, таа влезе и ги слушаше ромските заедници во повеќе од 30 земји-членки на Советот на Европа. Таа ја опишува својата работа како „секојдневна борба да се овозможи да се дистрибуираат нашето објективно новинарство бидејќи главните медиуми не се отворени за ваквата наратија“. Каталин Барсони сугерираше дека е потребен напор да се следат секојдневните забавни програми и „сапуници“ да се види дали и како, тие ги претставуваат малцинствата (ова беше успешно спроведено во САД, и во одредена мера во Велика Британија). Исто така таа подвлече дека е важно да се се убедат луѓето во врвот на телевизиската бирократија – директорите, постарите службеници и луѓето кои ги организираат медиумските фестивали на високо ниво.

Механизмот за брз медиумски одговор

Механизмот за брз медиумски одговор (МБМО)²⁸, воспоставена од страна на Сојузот на Цивилизации при Обединетите Нации, има за цел да покаже дека преку балансирано покривање на вестите, анализите и дебатите, новинарите и уредниците можат да имаат позитивна улога во намалување на меѓукултурните тензии и да дозволат да бидат слушнати широк диверзитет на гласови за прашања што го поделуваат општеството. Механизмот има три компоненти:

1. Обезбедување пристап на новинарите до мрежа од индивидуалци што можат да зборуваат за прашањата што поделуваат по меѓу-културна линија (како на пример Данските карикатури, или забелешките на Папата на исламот) со ниво на знаење и проникливост што помага да се подобри меѓусебното разбирање. Ова се прави преку онлајн база со податоци од експерти, кои што содржат профили и интервјуа од експерти на

²⁸ Информацијата е дадена од Хорге Сампајо, Висок Претставник на Сојузот на Цивилизации на Обединетите Нации, на средбата на Групата во Мадрид, 15 февруари 2011, www.unaoc.org/content/view/91/126/lang,english

многубројни прашања, вклучувајќи ја глобализацијата, интеграцијата, законот и така натаму.

2. Обезбедување на медиумски тренинг на гореспоменатите експерти за подобро да се подготват за радио, телевизиски и пишани интервјуа.

3. Генерирање, превод и објавување на отворен статии и изјави од експерти за време на меѓу-културни кризи. Во соработка со партнери од граѓанското општество и медиумските организации, сојузот создава отворен статии потпишани од глобални експерти и личности од висок ранг, а ги објавува и во меѓународни и регионални медиумски куќи.

3. Работодавците и синдикатите

Забележавме во првиот дел од овој извештај дека кога легално, социјално и економско се исклучени или маргинализирани членовите на малцинствата, вклучувајќи ги имигрантите и нивните потомци, најверојатно ќе станат предмет на страв и огорченост помеѓу членовите на општеството; и дека таков страв и огорченост често се одразува во дискриминација против нив на пазарот на труд, додека самата ексклузијата ги прави поранливи на експлоатација на работното место, против кои тие немаат, или имаат малку, средства за одбрана. Додека правните лекови лежат делумно во рацете на законот и јавните власти – кои треба да преземат посилни мерки да ги заштитат сите граѓани и жители против дискриминација и експлоатација – важна одговорност паѓа исто така на работодавците и колегите, кои треба да го почитуваат законот без да чекаат да бидат принудени на тоа и треба да ги третираат сите човечки суштества фер и човечно без разлика што вели законот. Синдикатите можат исто така да имаат важна улога во помагањето на работниците без документи, преку давање на совет и правна помош за пријавите за неисплаќањето на плати, експлоатација, злоупотреба, несреќи на работно место и така натаму.

4. Граѓанското општество

Истражувањата во Европа и надвор од неа²⁹ покажаа дека етничките конфликти се се понесекојдневни, или полесно се спречени онаму каде што има силни граѓански групи кои ги спојуваат луѓето од различни заедници. Таквите групи може да варираат од синдикати и професионални асоцијации до спортски клубови, добротворни организации волонтерски тела кои работат да ги решат локалните проблеми, помагаат на старите или слаби лица, или пак го подобруваат соседството на многу начини. Тие се значајни бидејќи прават мостови меѓу етнички и културни поделби, осигурувајќи дека во секоја заедница има значителен број на луѓе, често со лидерски улоги, кои се во

²⁹ Види во Аштош Варшни, Етнички конфликт и граѓански живот: Хиндусите и Муслиманите во Индија, Публикација на Универзитетот Јеил, 2002 и 2003.

контакт со членови на други заедници. На тој начин, овие луѓе се во позиција да ги постават работите на право место кога ќе се појават неточни извештаи или гласини за нивната заедница и да ги верификуваат извештаите за другите заедници – да ги побиваат каде што е неопходно или да ги стават во контекст. Таквите мешани етнички сојузи најчесто не се успешни кога се организирани „одозгора“, од страна на службени или државни тела, туку се поуспешни кога се вистински доброволни и потекнуваат „одоздола“.

На тој начин, улогата на разни актери во граѓанското општество во одговарањето на сите прашања кои се разгледани во овој извештај – предизвиците кон отворени и разновидни општества, потешкотиите на „заедничкото живеење“, и иднината на европските вредности – е поважно отколку што е општо признаено од најголем дел на донесувачите на одлуки и креаторите на јавно мислење. Граѓанското општество често ја поставува агендата на јавните дебати за разни аспекти на овие предизвици: од службениот третман на барателите на азил и другите луѓе со мигрантско потекло, до одговори на говорот на омраза, ксенофобија и екстремно десните политики. Граѓанското општество ја олеснува хоризонталната и вертикалната комуникација помеѓу разни заедници, а исто така и често е подобро екипирано од државните институции да детектираат и известат за главни прекршувања на индивидуалните човекови и граѓански права. Групите од граѓанското општество многу често обезбедуваат услуги за најранливите и најчестите жртви на дискриминацијата. Понатаму, граѓанското општество го мобилизира јавното мислење за меѓукултурниот дијалог на различни нивоа, од национално ниво до ниво на соседство. Сепак, сите овие активности се под постојана закана ако креаторите на политики само искажуваат поддршка за улогата на граѓанското општество, а продолжуваат да ги игнорираат во практика. Кој ќе ги мобилизира луѓето за вистинска инклузија на основно ниво, ако не граѓанските здруженија и иницијативи? Кој ќе ја почне дискусијата за непопуларните прашања – оние кои не донесуваат гласови на изборите – ако не актерите во граѓанските општества (работејќи со и преку одговорни и сериозни средства за масовно комуницирање)? Кој ќе им помага на граѓаните со миграциско потекло да се искажат ако нивните граѓански акции и организации не се сфатени сериозно? Кој ќе гради партнерство со тие организации, ако не нивните сојузници од локалното население; Кој ќе се залага и ќе мобилизира за различност и за основните европски вредности, ако граѓанското општество не е разбрано и прифатено како наполно развиен партнер во дебатите за иднината на европскиот проект?

Портрети

Културниот Центар Биелани

Културниот Центар Биелани³⁰ во Северозападна Варшава е добар пример за мерки насочени кон подобрување на интеграцијата на локално ниво преку јавна локална културна институција. Пред неколку години оваа институција започна серија на настани наречени „Да ја запознаеме културата и обичаите на другите народи“ (Poznajemy kulturę i obyczaje innych narodów). Овие настани во моментот се одржуваат секој два месеци и се организирани од различни локални заедници. Учеството е бесплатно и сите се добредојдени. Настаните вклучуваат предавања, филмови, уметнички изведби, курсеви за ориентација за културата и цивилизацијата на одбрани земји, средби со дипломати, уметници, патувачи и фографи, како и уметнички изложби.

Главна цел на организирањето на овие настани е да се осигура дека луѓето од различни заедници учат повеќе еден за друг преку запознавање со разликите и сличностите, како и за културните посебности, но и за да се елиминираат и деконструираат општите стереотипи како на пример „ладните швеѓани“ или „флегматичните англичани“. Нема цензура или претпочитање на една земја за сметка на друга. „Се среќаваме со секого, дури и кога тоа може да изгледа контроверзно“. Набрзо после настанот за Јужна Кореја, друг настан за Северна Кореја беше организиран. После кубанската вечер, имаше и колумбиска вечер. Еднаш домаќин беше Кина, а после неколку месеци домаќин беше и група која што бараше независност на Тибет. Израелската вечер (одржана во време кога конфликтот ескалираше во Блискиот Исток) се одржа иако институцијата беше опколена од кордон од безбедносни чувари. На иранските средби, дискусиите за дискриминацијата на жените продолжија до доцна во ноќта. Таквите вжештени, но мирни конфронтации им дадоа шанса на многу учесници да го подобрат знаењето едни за други, како и за комплексниот современ свет.

Братските сојузи на службениците за примена на законот

Братските сојузи на службениците за примена на законот (Фаерло)³¹ беше оформен во Будимпешта во 2006 година, со поддршка на Иститутот отворено општество, Унгарското Министерство за правда и спроведување на законот и Британските и Американските национални сојузи на црната полиција. Иницијативата беше покрената од Унгарските полицајци од ромско и не-ромско потекло, а уште на почетокот беше активно поддржана од претставници од шест европски земји: Бугарија, Чешката Република, Унгарија, Романија, Словачка и Обединетото Кралство. Другите се очекува да се придружат.

Сојузот директно помага во борба против дискриминацијата, но исто така го помага и образованието и вработувањето на ромите и подобрувањето на нивните услови за домување, а им дава шанса да излезат од сиромаштијата преку стапување во професиите за спроведување на законот. Ги промовира

³⁰ Види www.yepp-community.org/yepp/cms/index.php.

³¹ Комуникација со Групата од полицискиот мајор Гиорги Макула, Генерален секретар на Фаерло, Будимпешта, 2 декември 2010, www.faeleo.com/node/23

еднаквите можности во агенциите за спроведување на законот на Унгарија и другите европски земји, а исто така и настојува да ги исполни следниве цели:

- Да ги намали земните предрасуди помеѓу агенциите за спроведување на законот и ромските заедници;
- Да го зголеми бројот на припадници со ромско потекло во агенциите за спроведување на законот;
- Да ги подобри животот и сервисните услови на вработените роми и да помогне да се надминат нивните проблеми со идентитетот;
- Да посредува во конфликтите помеѓу ромите и полицијата
- Да ги намали предрасудите кон ромите во мнозинските општества преку поттикнување на интеграцијата на ромското малцинство на национално и европско ниво;
- Да го подржи учеството на Ромите во националните и меѓународните тренинзи за спроведување на законот
- Да прибира најдобри практики од полицијата низ цела Европа.

Надеж, не омраза – кампања на Searchlight за справување со расизмот и фашизмот³²

Магазинот Searchlight се појавува месечно од 1975 година и претставува првата станица за активисти, новинари, политичари и академици кои бараат информации за организиран расизам во Британија.

Кампањата на Searchlight „Надеж, не омраза“ го мобилизира секој кој се спротивставува на „политиката на омраза“ промовирана од Британската Национална Партија (БНП) и Англиската Одбранбена Лига (ЕДЛ). Беше формирана во 2005 година како позитивен противотров на БНП и ја имаше подршката од Дејли Мирор, синдикатите, славните и групите на заедниците низ земјата.

Подржувачите на кампањата веруваа во локализирана кампања, работење во заедниците – на пример со одење во пабови и вклучување во разговори – каде организираните расисти привлекуваат подршка. Тие се трудат да изградат врски, да вдахнат доверба на оние кои не го сакаат расизмот и да ги зајакнат заедниците за да обезбедат попозитивна алтернатива на политиката на очај. Тие ги предизвикуваат митовите и лагите претставени од БНП и останатите од таков вид и ги мобилизираат луѓето кои се против расизмот. Searchlight сака да се осигура дека луѓето ја знаат целата приказна за тоа кои се БНП и ЕДЛ и за што тие навистина се залагаат.

³² Информација од Катерин Фиески, Директор на Каунтерпоинт (Велика Британија), на средбата на Групата бо Мадрид, 15 фебруари 2011, <http://www.hopenothate.org.uk/about-us/what-is-searchlight>

Групата 484

Групата 484³³ е невладина организација (НВО) која е формирана во 1995 година да им даде поддршка на организација од 484 бегалски семејства кои избегаа во Србија после Операцијата Бура на Хрватската армија во Краина. Оттогаш, има работено во повеќе од 70 градови во Србија и им даде поддршка и помош на преку 100 000 корисници. Директната помош постепено се преобрази во образовна и истражувачка работа која имаше за цел да влијае на креаторите на одлуки. Групата 484 исто така работеше и со мигранти, локални жители – особено млади луѓе, организации и индивидуалци кои ги делат вредностите во насока на тоа да се изгради општество на еднакви можности каде разликата и еднаквите права се почитувани. На пример, преку програмата „Ние и другите“, младите луѓе беа охрабрани да собираат предмети и материјали од нивните сограѓани и културни институции, особено оние кои покажуваат дека „новодојдените“ и претставниците на различни етнички групи донесоа со нив нешто со што го збогатило општеството. Тие имаа собрано информации за животот на обичните граѓани, како и секојдневните животи на историските личности – правејќи истражување низ архивите и музеите, но исто така и во нивните семејства и соседство, запишувајќи ги приказните на нивните постари сограѓани, прибирајќи стари семејни фотографии низ фиоки, како и читање на стари книги и весници.

5. Црквите и религиозните групи

Онаму каде што нетолеранцијата и дискриминацијата се манифестирани на религиозна основа, религиозните групи и лидери имаат особена одговорност да се борат со нив. Ова се однесува не само на тие кои ја претставуваат верата која се исповедува (барем номинално) од мнозинството – во најголемиот дел од Европа, христијанските цркви – но исто така, не помалку важни, и оние кои ги претставуваат (и кои можат да дадат духовно водство на) жртвите. Многу цркви во Европа – вклучувајќи ја од вториот ватикански совет во 1960 година и Римската католичка црква – направија напор да ангажираат претставници на други вери во дијалогот, а за некои прашања создадоа и заедничка кауза со нив против трендовите во општеството и во владината политика кои тие ги гледаат како материјални и „безбожни“. Во исто време, некои претставници на малцинските вери – особено Исламот – настојуваа да промовираат либерални и современи гледишта во нивните заедници, заради нив самите и за да ги отфрлат доминирачките стереотипи и погрешни сфаќања меѓу поширокото општество.

³³ Види:

www.grupa484.org.rs/index.php?option=com_content&task=view&id=2&Itemid=156&lang=english

Портрети

Поврзување на европските успешни луѓе и моделите за однесување – Европската мрежа на муслимани професионалци (Цедар)

Спорно е дали Цедар³⁴ треба да се опише како религиозна организација или не³⁵. Себеси се опишува како „главна граѓанска иницијатива“, но истата така и како „првата муслиманска мрежа на професионалци во Европа“. Според тоа, иако нема специфично религиозни активности, ги спојува луѓето кои се идентификуваат според нивната религија, и настојува да ја корегира негативната слика на Исламот која доминира во поширокото европско општество и идентитетската криза која ги тангира многу европски муслимани и ги прави ранливи на екстремистичка и фундаменталистичка идеологија.

Основана во 2008 на конференција организирана од Салзбуршкиот глобален семинар, Цедар настојува да биде претставник на растечката генерација на успешни млади муслимански професионалци во Европа и да го зајакне нивното влијание во пошироки професионални, политички и социјални мрежи. Исто така Цедар го олеснува ангажманот на нејзините членови како ментори на младината во маргинализираните заедници, на тој начин проширувајќи ги патиштата кон можностите во кариерата и развој за следната генерација.

Оваа „мрежа од мрежи“ олеснува серија на проекти со цел:

- Да го подржи професионалниот развој меѓу членовите на мрежата и пошираките муслимански заедници;
- Да ги подигне аспирациите и да го зголеми пристапот кон кариерни можности за маргинализираните млади муслимани преку шеми за менторство и насочени тренинзи;
- Да ја зголеми видливоста на успешните муслимански професионалци во поширокиот европски меинстрим, воедно и како познати модели на однесување во локалните заедници;
- Да ги претвори идеите во акција преку постанување на платформа за развој на значајни општествени иницијативи и бизнис потфати кои што ќе ги еманципира европските муслимани преку иновации во информатичката технологија, бизнис и финансии, медиуми, култура и политика.

³⁴ Види: www.thecedarnetwork.com

³⁵ Ова е проблем за многу муслимани во Европа. Сегашната расправа за „исламот“ ги принудува да изберат меѓу тоа да се дистанцираат од нивната религија или да ја прифатат како примарен идентитет. Ова не е избор на кој никој не треба да биде принуден.

6. Славните и личностите што служат како пример

Додека наставниците и медиумите ја имаат најголемата одговорност во формирањето на јавните ставови, а улогата на доброволни групи во спојувањето на луѓе од различни вери и култури во нивните соседства и работни места е од клучна важност, мораме да се соочиме и со фактот дека значаен дел од општеството, можеби особено помеѓу младите, останува во најголем дел надвор од досегот на различните групи споменати погоре. Многу деца и млади луѓе поминуваат низ образовниот систем неуведени, или – особено кога ќе ја станат адолесценти – реагираат против него. Додека некои може да бидат инволвирани во работни, граѓански или религиозни групи, многу од нив остануваат апатични, или пак може да се придружат на ксенофобични групи – во потрага по возбуда, или пак како израз на чувствата на несигурност и агресија. Таквите луѓе лесно ќе занемарат било какви морални и интелектуални пораки насочени кон нив од страна на политичките или верските водачи, но, тие се често пасионирани љубители на спорт, рок музика и други форми на популарна забава.

Индивидуалците кои се познати во овие области добиваат интензивна медиумска покриеност, вклучувајќи ги нивните активности и изјави надвор од специфичното поле во кое тие се истакнуваат, но и малку светски лидери можат да ја одбијат шансата да го споделат медиумското внимание со нив. На тој начин, славните личности имаат посебна можност да досегнат до публиката, што другите ја немаат, а исто така и чесото добиваат ветување за поддршка од националните лидери за кампања. А пак оние кои што и самите имаат малцинско или имигрантско потекло, имаат двојна можност: тие можат да делуваат како примери за другите членови на овие групи, покажувајќи дека вреди да се интегрираат, а и за ја подобрат сликата на нивната група во очите на поширокото мнозинство или „домашното“ општество, покажувајќи дека луѓето од таа група можат да дадат вреден, дури и спектакуларен придонес ако им се даде шанса.

Портрети

Фатих Акин – Германски филмски директор

Фатих Акин³⁶ е роден во 1973 година во Хамбург, во семејство со турско потекло. Во кинематографијата на Акин, животите на германските Турци, што ја вклучува нивната битка и нивната збунетост за двете различни култури, се теми кои што се повторуваат. Во *Директно* претставени се две различни култури: конзервативните муслимански и турски погледи на семејствата на Сибил (улогата на Сибил ја толкува Сибил Кекили) и отворените идеи на Сибил

³⁶ Види: <http://en.wikipedia.org>.

за сексот. Кахит (Бирал Унел), машката главна улога, е претставен како мешавина од овие две идеи и култури, претставувајќи турчин кој што се пробива низ живот. Во 2007 годиан, *Работ на рајот*, Германско-Турска меѓукултурна приказна за загубата, жалењето и прошката (оригинален германски наслов: *Auf der anderen Seite*, турски наслов: *Yasamin Kiyısında*), ја доби наградата за најдобро сценарио на 60-тиот Кански филмски фестивал. Самиот Акин никогаш не ги негирал турските корени, па дури и ја прими наградата во Кан во име на турската кинематографија.

Андреј Аршавин – руски фудбалер

Андреј Аршавин³⁷ игра за англискиот премиер лигаш Арсенал и е капитен на руската репрезентација. Тој беше еден од многу славни личности кои ја подржаа кампањата на Советот на Европа „Зборувај против дискриминација“. Во таа прилика, Аршавин изјави дека: „Јас сакам секој да ја подржи кампањата против дискриминација“, а додаде и дека: „Фудбалот му дава можност на секој фудбалер да го изрази неговиот или нејзиниот талент и да придонесе во тимот, без разлика на раса, религија или социјално потекло. Исто така фудбалот е спорт кој му дава шанса на секој играч да се натпреварува брз основа на неговата способност. Вака треба да биде и во животот.“

Поддршката на Аршавин ја потврди репутацијата на Арсенал како клуб кој е активен во борбата против нетрпеливоста и предрасудите. (Менаџерот на клубот Арсен Венгер веќе ја објави својата поддршка за кампањата на Советот на Европа).

Фамил Арслан – Холандски адвокат

Групата дозна за гореспоменатитот Цедар од член на нејзинот управен одбор, чија вебстраница ја опишува како „првата адвокатка во Холадијата која носи хиџаб“. Таа ни кажа дека нејзиното семејство се има преселено во Холандија од Турција, кога таа била мало девојче. Фамил Арслан се има образувано како холандски граѓанин, но осозна дека холандското општество ја смета за турчинка, па подоцна стана посвесна за нејзиниот муслимански идентитет. „Лично чувствувам дека мојот идентитет е повеќеслоен. Кога бев млада, Исламот беше само еден дел од мојот идентитет и не можев да замислам дека еден ден ќе станам порадикална и поортодоксна од моето семејство од источна Турција. Ова е делумно резултат на мојот живот во Европа, па би сакала да и се заблагодарам на Европа за ова.“ Госпоѓица Арслан дојде во Истанбул за да се сретне со Групата, и ни кажа дека кога го врзувала појасот во таксито доаѓајќи од аеродромот, возачот и рекол, „ах, гледам дека сте од Европа“.³⁸

³⁷ Види: <http://arshavin.eu/en/>.

³⁸ Средба одржана во Истанбул, 15 јануари 2011

Џем Оздемир – Германски политичар

Џем Оздемир³⁹, ко-претседавач на Зелената Партија (*Die Grünen*, на германски), е првиот партиски лидер во Германија кој има имигрантско потекло и кој станал де факто есперт за имиграциски и интеграциски прашања во неговата партија. Оздемир е роден во Бад Урах, Швабија, во 1957 година. Неговите родители дошле да работат во Германија како гастербајтери, или гостински работници. Терминот имплицира дека овие луѓе се само привремено во Германија и дека би требало да се вратат за одредено време во нивните татковини. Дури и оние кои се родени и пораснати во Германија, не се гледаат како германци, туку како турци.

Денес, луѓето почнуваат да сфаќаат дека постојат повеќе од еден вид на Германци. Проблемите се уште не се решени, и како што Оздемир посочува: „Има некои Германци кои сметаат дека некој кој се вика Џем Оздемир не може да биде Германец.“ Тој вели дека се соочува со проблеми од двете страни: „има проблеми на турската страна која вели, ако се викаш Џем Оздемир, ти мора да си Турчин. Мораш да ги претставуваш само Турците. Јас не го сакам ваквото етничко размислување.“

Кога генерацијата на родителите на Оздемир дошле да работат во Германија, тие го зачувале нивниот јазик и традиција. За нив, да се биде и Турчин и Германец би било непоимливо. Меѓутоа, ова се менува. Фризерот на Оздемир, Џенан Озгун, пораснал во Турција и Германија, и се чувствува како дома и во двете земји како впрочем и многу Берлинци на возраст од 20 и 30 години. Таа забележува колку многу работите се смениле: „Од моите родители знам како стоеле работите пред 20 години. Тие биле овде како гостински работници на тешки работни места. Сега, Турците и странците станаа работодавци. Џем Оздемир покажува дека е можна интеграцијата во германското општество.“

Лилиан Турам – Француски фудбалер

Лилиан Турам, роден во Гвадалупе (Француските Антили) во 1972 година, е фудбалер кој одигра голем број на натпревари за француската репрезентација. Турам играше исто така за некои од најдобрите клубови во Еворпа – Монако, Парма, Јувантус и Барселона. Тој е советник на Високиот Комесар за интеграција на имигрантите, позиција која му дозволува да ги брани неговите соиграчи кога се жртви на расистички напади, а беше и гостин на спортскиот семинар на Советот на Еворпа со наслов „Спортот и дискриминацијата:

³⁹ Види: www.oezdemir.de/.

перспективата на медиумите“ одржан во 2008. Истата година, ја основа Фондацијата Лилиан Турам: „Образование против расизам“⁴⁰

Томи Унгерер – Алзаски артист

Томи Унгерер⁴¹ меѓународно познат уметник од Алзас, беше назначен за Амбасадор на добра волја за детство и образование во 2000 година од страна на Советот на Европа. Во неговите книги за деца како Фликс, Ото и малиот син облик, а исто така и во многу од неговите цртежи, Унгерер прави забележителен напор да ја промовира толеранцијата и да ги запознае децата со идејата за човековите права.

7. Населби и градови

Низ историјата, населбите и градовите биле главните места на човековата разновидност, каде што луѓето со различно географско потекло и култура се спојувале и живееле еден покрај друг. Тие се места каде што добрата и идеите се разменуваат, а ова отсекогаш било главен мотор на човековиот економски и културен напредок. Латинскиот јазик, како и јазиците кои потекнуваат од него, не се единствените во кои зборовите за „град“, „граѓанин“ и „цивилизација“ (“city”, “citizen” and “civilization”, соодветно) се поврзани еден со друг.

И денес, во населбите и градовите живеат најголемиот дел од европејците. Затоа таму се случуваат главните средби помеѓу луѓето од различни вери, култури или етнички едентитет. Додека дебатите за „мултикултурализмот“ се водат на национално или европско ниво, европските населби и градови се всушност местата каде што реалноста на културно- различни општества се живее секојдневно, со сета возбуда и креативност, како и со сите проблеми. Чувството за место е витален елемент во формирањето на идентитет – а ова може да го вклучи и местото каде што луѓето живеат сега, како и местото од каде што потекнуваат. Преку помагањето да се дефинира местото, граѓанските лидери можат исто така да помогнат на секој жител да го дефинира сопствениот идентитет.

Затоа особена одговорност имаат и избраните и стручните службеници кои ги управуваат населбите и градовите на локално ниво. Националните лидери можат да ја постават правната рамка за нивното делување и во некоја мера да ги дефинираат условите на дебатата. Меѓутоа, токму градоначалниците и градските совети, работејќи со различни волонтерски групи споменати погоре, се тие кои што мораат да се справат со секојдневните проблеми и прашања. Во крајна линија, нивната мудрост, или недостатокот од мудрост, е тоа што

⁴⁰ Види: www.thuram.org/index.php?idioma=in&seccion=.

⁴¹ Види: www.tomiungerer.com/.

одлучува дали луѓето во некоја област ќе живеат успешно заедно без конфликт или пак во нерешлив стрес.

Градовите ја имаат главната одговорност да осигураат дека културно разновидните општества се отворени општества во кои луѓето кои што припаѓаат на различни културни групи, вклучувајќи ги и тие кои се перцепирани како неодамнешни дојденци или привремени жители, можат да се чувствуваат како дома и да го дадат нивниот придонес на нивни начин кон општата социјална кохезија во градовите. На тој начин, локалните и регионалните власти ја имаат клучната улога во процесот на градење на хармонични врски помеѓу различни групи во заедницата, а исто така и во намалувањето на тензиите кои често се случуваат по етнички, религиозни или културни линии. „Заедничко живеење“ значи интеракција и ако се настојува ова да се случува мирољубиво и плодно во разновидни заедници, мора да има дијалог помеѓу членовите на различни етнички, религиозни и културни групи. Неопходна е вежба во две насоки: мнозинството од населението мора ги прифати малцинствата, додека тие мора да прифатат одредени локални „правила на игра“ и одговорности кои можат да бидат нови за нив. Овој процес на взаемно прилагодување може да вклучува фрикции и тешкотии со кои локалните и регионалните власти мораат да се соочат.

Учество на странски жители во локалниот живот и политиката

Правото на странските жители да гласат на локалните избори е генерално прашање на националното законодавство. Меѓутоа, треба да се спомене дека во 1992 година, Конвенцијата за учество на странците во јавниот живот на локално ниво на Советот на Европа, има за цел да осигура дека странските жители кои се легално жители на една територија, наместо да бидат исклучени од локалниот јавен живот, се признати како вредни партнери во функционирањето на локалната демократија. Ова може да ги подобри врските помеѓу странските жители и другите сектори на заедницата (политичките власти, административните тела и „домашните“), со што добиваат не само странските жители, туку и целото општество. Демократијата почнува на локално ниво, а вистинската локална демократија бара учество од сите жители на заедницата.

Портрети

Нешател

Кантонот Нешател⁴² од француското говорно подрачје во Швајцарија има околу 170 000 жители од кои 40 000 се странци. Во Швајцарија, од имиграцијата стравуваат многу „домашни“ граѓани кои мислат дека тие ја ослабуваат нивната национална вредност и ги гледаат имигрантите како нелојални на нивната нова земја. Затоа сега кантонот предлага повелба на граѓански вредности и вредностите на државјанството кои што им се објаснети на новодојденците.

Нешател изгради солидна правна и оперативна основа за својата интеграциона политика, која вклучува:

- Канцеларија на Комесар за странци, чиј што персонал од 11 членови се од странско етничко потекло или националност и зборуваат меѓусебе многу од 95те јазици присутни во заедницата.
- Комитет за интеграција на странците, со 40 членови, кои функционираат како советодавно тело на Државниот совет (владата на кантоните).

Кантонот ги охрабрува, но не ги принудува, жителите да учат француски. Учењето на јазикот се гледа како резултат на општествена и културна интеграција, а не како услов за интеграција – и ваквиот пристап функционира. Во референдумот од 2007 год., мнозинството на граѓани одлучи да им даде право на глас на сите жители – покажувајќи дека странците се перцепирани многу попозитивно отколку порано. Ова може делумно да биде објаснето со девет месечната кампања Нешатуа (Нешател е ваш) во претходната година, која имаше голем успех во привлекување на 260 000 луѓе во активности како театар, настани во училиштата, филмски проекции, екзотични јадења во локални ресторанти, радио и ТВ програми, книга со поеми и статии од новинари, тематски изложби, конференции и дебати, кампањи со постери и прес конференции.

Генералната ситуација со вработеноста во кантонот е задоволувачка, благодареејќи делумно на економскиот динамизам на регионот, но исто така и на науморните напори од властите во полза на интеграцијата на работници, кои се во фокусот на неколку локални проекти.

Училиштата учествуваат во напорите за интеграција, на пример преку организирање на часови за адаптација со забрзана програма за француски јазик, за кој тие можат да побараат поддршка од сервисот на кантонот за „меѓукултурна медијација“. Информативните сесии се организирани за родителите, а има и

⁴² Во 2008 год., Советот на Европа ја покренува програмата „Интеркултурни градови“, со цел да се промени начинот на кој градовите ја разбираат и реагираат на културната различност. Почна како пилот-програма која вклучува 11 градови од различни делови на Европа, меѓутоа мрежата сега е отворена не само за нови европски градови тука исто така и за градови од други делови на светот. Општо земено, во градовите каде што програмата беше имплементирана има мир и взаемна почит помеѓу заедниците, од кои сите учествуваат во економскиот и општествен развој; многу помалку насилство; и повисок од просечниот БНД по глава на жител. Во овие портрети даваме четири примери од градовите кои се дел од мрежата: Нешател (Швајцарија), Реџо-Емилија (Италија), Суботица (Србија) и Тилбург (Холандија).

клас „млади во транзиција“ за младите вон задолжителната училишна возраст кои треба да ги подобрат нивните јазични вештини пред продолжување на образование.

Service du Délégué aux Etrangers нуди медијациски услуги на индивидуалците или групите кои оа го бараат (а понекогаш дури и кога не го бараат). Ова игра активна улога во преговорите помеѓу страните во специфични конфликти. Ова функционира преку медијатори и преведувачи кои не се платени и преку центар за консултации на мајчин јазик.

Сето ова може да има врска со фактот дека Нешател беше еден од четирите кантони во Швајцарија кои гласаа против забраната за минариња во 2009 година.

Реџо-Емилија

Реџо-Емилија, богат град во Северо-централна Италија (Емилија-Романја), има поголем дел на странски жители меѓу населението отколку било кој друг италијански град. Неговите сегашни приоритети во интеграциските политики се: тренинзи за да се подржи интеркултурната интеграција; социјална кохезија; подобрување на квалитетите; и културни услуги. Овие политики имаат за цел да им овозможат пристап на граѓаните до широк опсег на културни можности, промовирајќи на овој начин модел за раст што избегнува социјална ексклузија и им дава на сите еднаков пристап до доброта и услугите. Благодарение на овие политики, Реџо-Емилија доби репутација на “отворен, безбеден и град на соработка“. Неговите образовни политики охрабруваат позитивен пристап до различноста помеѓу младите луѓе и објаснува како се формираат стереотипите и предрасудите што можат да доведат до дискриминаторско однесување. Во делот на домувањето, градот има формирано Локален рамковен пакт со неговите соседства. Граѓанското општество и работните групи за социјалните услуги го фокусираат нивниот напор кон прашањата за децата, предлагајќи детски парламент како главен пробен проект. Преку годишниот Мондопјаца фестивал и спортскиот настан „два удара на расизмот“ (“Due calci al razzismo”), градот ја охрабрува соработката помеѓу општинските оператори, локалните асоцијации, граѓаните, уметниците, различни малцински заедници, полициските сили, италијанските и/или странските жени, поединци со инвалидитет, локалните администратори, средношколци и така натаму. Одреден прогрес беше постигнат во правањето на системот на здравствена заштита попристапен за кинеската заедница. Сите шест болници околу Реџо имаа корист од интеркултурната медијациска услуга со детална стратегија и акциски план, како и објавени информации за изведбата на сервисот. Има исто така и проект, во соработка со локалните медицински органи, да ги подобрат лингвистичките и културни врски помеѓу странските

граѓани и медицинските сервиси. Обезбеден е основен курс по италијански јазик за мајките на децата кои посетуваат основно училиште, за да понуди почетна поддршка за јазикот и добрата комуникација во училиштите. Има исто така и летни настани за да се учи италијанскиот јазик за средношколци чие што знаење на италијанскиот е слабо.

Суботица

Суботица е мултиетнички град во северна Србија (Војводина). Во 1999 година, предградието Пескара имаше 5 000 жители со Унгарско, Хрватско, Српско, Бошњачко и Буњевачко етничко потекло и само дванаесетина Роми, кога повеќе 500 роми пристигнаа во градот од Косово⁴³. Проблемите започнаа кога стана јасно дека тие се населија во градот (кој што беше многу евтин во таа област) и кога не сакаа да се вратат. Во февруари 2006 година, 147 жители на Пескара потпишаа жалба против новодојденците и нивното секојдневно однесување. Директорот на Ромскиот едукативен центар во Суботица закажа заеднички состанок на претставници од сите жители на Пескара, локалната самоуправа, полиција, Центарот за социјална работа, локалното училиште и локалниот здравствен центар. Тие се согласија дека ромите треба да ги решат проблемите за кои петиционерите беа загрижени, како на пример: доцните собирања на младите роми, гласната музика итн. Во исто време тие се согласија да формираат Комисија за меѓуетнички односи од девет члена (која што е сеуште активна), на која заклучија дека најголем проблем во целата населба е недостатокот од соодветен пат. Со грант од 1000 евра од Спасете ги децата, поддршка од градските власти и волонтери од сите граѓани (и роми и останати), тие го завршија патот и славеа на градско ниво и низ соседството.

Ромите остануваат вклучени во комисијата справувајќи се со социјалните, образовните и меѓуетничките прашања во Пескара и се добро интегрирани во животот на заедницата. Локалното основно училиште во има повеќе од 100 ученици роми, од кои повеќе од 90% се деца од ромите од Косово – дедека пред оваа серија на настани истото училиште одбиваше да ги прими дури и локалните ромски деца. Денес родителите од ромска националност учествуваат во Советот на родители, а ромските деца се исто така вклучени во предшколските програми со помош на еден ромски асистент⁴⁴

⁴³ Секое повикување на Косово, без разлика дали на територијата, институциите или населението, во овој текст треба да се разбере во согласност со Резолуцијата 1244 на Безбедносниот совет на Обединетите нации и без предрасуди за статусот на Косово.

⁴⁴ Информација од Стеван Николиќ, директор на Ромскиот едукативен центар од Суботица.

Тилбург

Тилбург е град во јужна Холандија со повеќе од 200 000 жители, од кои 23% се од не-Холандско потекло, а кои доаѓаат од близу 200 земји.

Искуството на Тилбург во справување со мигранти и луѓе со миграциско потекло е добар пример за град кој веќе многу години го применува етничкиот и комунитарниот пристап, таргетирајќи некои специфични мигрантски групи во образованието, домувањето или безбедносните политики. Меѓутоа, во 2010 година, како што Алдерман Беренд де Вриес објасни на Групата⁴⁵, општинскиот совет на Тилбург ги напуштил овие политики и усвоил друг пристап, „Сите жители на Тилберг“, кој наместо да ја третира невработеноста, раното напуштање на училиштето, јазичните бариери или антисоцијално однесување како етнички проблеми кои бараат етнички решенија, ќе ги стави под одговорност на одговорните сервиси и институции.

„Водечкиот принцип позади ова“, како што додаде господинот де Вриес, „е дека одговорноста за полно учество во општеството е да остане со поединечниот граѓанин. Овој принцип ќе бара од нашите институции и агенции да не се раководат од бојата на кожата на граѓаните. Кога еден жител на Тилберг од турско потекло доаѓа на малото биро за бизнис информации, тој или таа треба да бидат услужени како претприемачи, а не како што често се случува, да бидат упатени кон граѓанскиот сервис за интеграции. Во исто време, сервисите и институциите треба иста така да станат повеќе културно сензитивни. Социјален работник или помошник за домашна нега мора да прифати дека некои граѓани се различни од другите. Кога се прават напори да се допре и помогне на ранливите групи, важно е луѓето со различно етничко потекло да можат да се стекнат со придобивки. Ние ќе го надгледуваме ова во голем број на области во следните години, што значи дека исто така ќе продолжиме да го земаме предвид етничкото потекло. При тоа, одговорот не е во поистоветувањето со етницитетот, туку во тоа да се препознае депривацијата пред да се создаваат можности.

На новиот метод ќе биде му се даде конкретна форма во соседскиот пристап. Три основни цели ќе бидат поставени за пет соседства кои се сметаат депривирани: за млади луѓе да постигнуваат подобри резултати во училиштата; за секое домаќинство да има хранител; и за секој жител да живее над линијата на сиромаштијата. Овде нема да биде правена дистинкција во контекст на етничкото потекло, но фокусот ќе биде целосно на проблемите. Општинскиот совет и неговите партнери (претпријатија за домување, социјални и здравствени агенции) поставија распоред за 10 години за да ги оствари овие цели. Ќе го употребиме методот на Одговорност врз основа на резултатите. Кога се користи

⁴⁵ Соопштение до Групата, Брисел, 17 март 2011

овој метод, фокусот е на целите, а периодично се надгледува и ефектот на интервенциите. Доколку ефектот се оцени како неадекватен, тогаш се веднаш се модифицираат интервенциите.

Официјалната изјава на властите во Тилбург за нивната интеркултурна политика: „Секој жител на Тилбург, без разлика на неговото потекло, е дел од заедницата на градот Тилбург, ја сноси одговорноста да го одржи квалитетот на живот во овој град, и работи на тоа. Во исто време ја признаваме и ја цениме разликата на луѓето и групите во градот, затоа што сите сме жители на Тилбург.“

8. Земјите-членки

Сите актери набројани погоре работат под нивото на суверена национална држава, а за да бидат ефективни мораат да бидат вистински независни и самомотивирани. Сепак, тие можат да имаат придобивки од, а и често ќе им треба, финансиска и морална поддршка од националните влади, кои што генерално ја поставуваат правната рамка за интеграција. Затоа е витално државните власти да ги постават интеграциските стратегии и да бидат спремни да преземат специфични мерки каде што е потребно, Овие стратегии треба да вклучуваат мерки кои би го вклучувале следново:

- а. Да ги спојат заедниците;
- б. Да го користат образованието за развивање на свеста за културната и религиозната различност;
- в. Да дадат посебна помош на оние кои имаат социо-економски потешкотии;
- г. Да ги поправат образовните слабости;
- д. Да ги учат имигрантите и нивните деца на службениот јазик, додека им овозможуваат да си го зачуваат мајчиниот јазик;
- ѓ. Да помогнат во наоѓање на работа;
- е. Да ги прошират правата на гласање на максималниот број на жители;
- ж. Да усвојат почовечни политики кон мигрантите без документи и баратели на азил.

9. Евropsките и меѓународните институции

Многу меѓувладини институции, на европско и светско ниво, се загрижени со прашањата покриени со овој извештај. Меѓу нив се Организацијата за безбедност и соработка во Европа, Меѓународната организација за миграција и Обединените Нации, особено преку нејзината Сојуз на цивилизации. Меѓутоа, двете организации кои имаат одлучувачка улога во помагањето на европејците да живеат заедно се Европската Унија, а преку Судот за човекови права, и Советот на Европа.

Во последните две децении Европската Унија имаше важна улога во координирањето на миграцијата и азилантски политики во нејзините земји-членки, особено оние кои се придржуваат во Шенгенскиот договор, кои ја укинаат пасошката, и контролата за визи на нивните внатрешни граници. И Комисијата и Европскиот совет⁴⁶ усвоија бројни документи за миграција, инклузија, интеграција и граѓанство низ годините. Сепак, за земјите-членки не може да се рече да се имаат усогласено целосна и сеопфатна стратегија во овие области. Напорите да се постигне инклузија на ромите беа интензивирани во есента 2010 год, кога неколку западно-европски држави прибегнаа кон прогонување на ромите, на голема врата, кои имаа мигрирано од источна во западна Европа, бидејќи нивните татковите станаа земји-членки во 2004год. Стратегијата на Комисијата: „Европа 2020“ веќе ги постави целите за земјите членки во две области: образование (90% од децата роми да завршат основно училиште) и вработување (75% од работоспособните роми да добијат работа). На 6 април 2011 година, Вивиен Рединг, Комесарот на ЕУ за правда, граѓанство и основни права, наметна рок од осум месеци на земјите-членки да изготват национален план по ова прашање, а во јуни, се очекува Комисијата да го претстави новата комуникација на интеграцијата.

Што се однесува до Советот на Европа, која што го спонзорира овој извештај, борбата против сите форми на дискриминација и промовирање на различноста и взаемното разбирање ја формира сржта на нејзината мисија и активности. Советот има цел спектар на тела и оддели дизајнирани за таа цел, вклучувајќи го и Комесарот за човекови права и Европската комисија против расизам и нетолеранција (ЕКРИ)⁴⁷. Меѓутоа најважна и навистина единствена институција е Европскиот суд за човекови права⁴⁸, кој ја интерпретира и ја применува Европската конвенција за човекови права и ги разгледува поплаките изнесени против земјите потписнички или пак земја потписник и индивидуални подносител. Околу 800 милиони поединци и 47 држави спаѓаат во делокругот на Конвенцијата, а на тој начин и под јурисдикција на Судот.

⁴⁶ Европскиот совет (да не биде помешан со Советот на Европа!) е името на редовните средби на политичките лидери од сите земји-членки на ЕУ. Европската комисија е извршното тело на Унијата.

⁴⁷ Двете тела дадоа доказ на нашата Група во Стразбур на 15 Октомври 2010.

⁴⁸ За Групата даде исказ Винсент Бергер, правен консултант на Судот, на средбата во Брисел на 18 март 2011.

Можеби најголемиот предизвик со кој се соочува Судот во последните години е потреба да се балансира различноста и единството, и да ги усклади универзалните принципи и стандарди вградени во Конвенцијата со културите и традициите на се повеќе разновидните европски општества. Меѓутоа, цврсто е поставено во изјавите на Судот дека практиките кои се развиваат во злоупотреби на човековите права неможат никогаш да бидат оправдани со повикување на култура, религија, традиција или обичаи.⁴⁹

Неодамнешните пресуди на Судот воспоставија важни принципи во следниве области кои што се значајни за темата на овој извештај.

Слобода на изразување на религија

Постои забележителен пораст во последните 10 години во бројот на случаи кои што се однесуваат на ова право. Посебно, регулацијата на религиозната облека произведе значителна контроверзност. Во поглед на внатрешниот аспект на слободата на изразување на религијата, Судот генерално смета дека државата не може да бара поединците да ги откријат нивните религиозни убедувања.

Етничките малцинства, вклучувајќи ги и Ромите

Судот се воздржа да даде своја дефиниција за тоа што претставува национално малцинство. Наместо тоа, се чини дека претпочита референци за една од карактеристиките на одредена малцинска група како нивниот „етнички“ идентитет. Општо земено, Судот им овозможи индиректна заштита на индивидуалните членови на малцинската група преку повикување на принципот на почитување на демократскиот плурализам и преку одредбите на Конвенцијата кои ја забрануваат дискриминацијата. Судот исто така препознава дека етничкиот идентитет е суштествен елемент кој што е важен за идентитетот на поединецот; исто така го прифати правото на луѓето кои што припаѓаат на малцинства да формираат здруженија за да ја промовираат нивната култура и свест како малцинство.

Исто така, Судот ја препознава особената ранливост на Ромите, и често ги подржува претставките на Ромите во различни области. На пример, беше потврдено дека државата е обврзана да истражува и ги гони луѓето кои извршиле насилство против Ромите, било да се од приватни актери или државни службеници. Исто така беше потврдено дека сегрегацијата во училиштата на ромските деца (во училиштата за деца со пречки и во посебни класови во училиштата) претставува нелегална дискриминација.

Религиозни малцинства

⁴⁹ Интеркултурен дијалог во рамки на заштита на европските човекови права, Патриција Виатер, издание на Советот на Европа, март 2010.

Заштитата на религиозните малцинства главно ги вклучува истите права како оние на етничките малцинства и Ромите. Меѓутоа, најјургентно прашање го тангира изразувањето на верувањата. Во прилог на прашањето за гореспоменатата религиозна облека, покажувањето на религиозни симболи на час во државно училиште е многу контроверзно⁵⁰.

Во некои случаи кои што се поврзани со поттикнување на омраза против муслиманските заедници и имигранти, Судот препозна широка граница на почитување на државите во проценката на потребата за мешање во слободата на изразување на еден поединец, под услов различна скала на проблеми со кои тие се соочуваат во контекст на нивните политики во однос на заедниците со миграциско потекло и потребата да се одржи јавниот ред. Во некои други пресуди Судот инсистираше дека е важно за политичарите, кога се изразуваат во јавноста, да избегнуваат коментари кои што можат да поттикнат нетолеранција.

Предизвиците на имиграцијата

Големиот број на случаи во случајното право на Судот за „мигранти“ може да биде поделено во две групи на случаи. Првата група се однесува на ситуации каде што подносителите тврдат дека истерувањето ќе ги изложи на тортура и нечовечки третман. Ова често ќе биде случај на бегалец, каде што подносителот неуспешно аплицирал за азил во согласност со Конвенцијата на Обединетите Нации во врска со Статусот на бегалците (Женевската конвенција) или каде статусот на бегалец е поништен. (Во овој прв тип на случај, Судот неодамна и придаде голема тежина на посебната ранливост на барателите на азил). Вториот вид на случаи се однесува на одлуките од страна на имиграционите власти да истераат, или да не им одобрат влез на лицата кои сакаат да останат со семејствата, или да се придружат на други членови на семејството. Понатаму, постои и прашањето за притварање во исчекување на протерување; а исто така и поврзаните прашања за приватен живот: не дозволување на образование каде што децата се обврзани да му се придржат на родителот кој што е протеран; дискриминација, каде што имиграциските правила се чини дека ги не ги третираат сите групи исто; и проблемот дали правните лекови дозволени од државните власти се ефикасни за подносителите кои што тврдат дека се иложени на ризик од тортура и малтретирање или мешање во нивниот семеен живот. Најпосле, други прашања се појавуваат кои што се однесуваат на социјални права на „мигрантите“ и нивната способност да стапат во брак или да им се признае бракот.

⁵⁰ На 18 март 2011, во истиот случај *Лаутси и другите против Италија*, кој се однесуваше на присуство на крстови во италијанските државни училишта, Судот не најде прекршување на Конвенцијата. Донесе одлука дека прашањето за религиозни симболи во училиштата е работа која што спаѓа во маргините на почитување на државата-посебно затоа што немаше европски консензус по тоа прашање – под услов дека одлуката во оваа област не доведе до форма на индокринација.

Ова кратко истражување го илустрира разнообразноста и комплексноста на прашањата за човекови права кои што се појауваат во контекст на „заедничкото живеење“, а исто така и виталната улога на Судот, кој што често е последна одбранбена линија за оние чии што права се прекршени, и од страна на Комитетот на министри при Советот на Европа, чија што основна функција е да осигура дека земјите-членки ги почитуваат одлуките на Судот.

С. Предлози за акција

I. Стратешки препораки

1. Не треба да очекуваме од луѓето кои доаѓаат да живаат во нова земја, како и нивните потомци, дека ќе ја променат нивната вера, култура или идентитет. Но како и сите други граѓани и тие мора да ги почитуваат законите, мора да го научат јазикот кој се користи од мнозинството на нивните нови соседи, и мора да се трудат да бидат корисни за општеството каде живеат.
2. Бидејќи од жителите на територијата на една држава се очекува да ги почитуваат законите, ние сметаме дека како основно демократско право или принцип е тие да имаат удел во создавањето на тие закони. Сите држави затоа треба да се трудат да дадат државјанство и сите права и обврски што следат од истото вклучително и правото да се гласа на најмногу што е можно жители на таа држава.
3. Ги поттикнуваме сите држави членки на Совет на Европа кои досега тоа не го направиле, да преземат чекори во однос на усвојување на модерен закон за државјанство, според кој условите за добивање на државјанство ќе се оценуваат по граѓански наместо етнички критериуми.
4. Штом се добие државјанство, правата и привилегиите кои се здобиват со државјанството треба да се еднакво уживани од сите.
5. Како чекор кон ваквата состојба, жителите без државјанство од какво и да е потекло, треба имаат право на глас на локалните избори во било кој град, општина или регион, каде имаат престој (како што е случајот на државјаните на Европска Унија кои имаат престој во друга земја членка, то ест не од земја од каде што потекнуваат)
6. Ги поттикнуваме Европските лидери на сите нивоа и од сите професии (политика, култура, медиуми, образование, граѓанско општество) да покажат вистинско лидерство со тоа што ќе ги осудат екстремистичките, расистичките, ксенофобичните и анти-емигрантските изјави, кога и, и каде и да ги слушнат; и да настојуваат систематски да се истражат сите криминални закани за насилство кои се засновани на расна, етничка религиска или друга идеја, и да се покренат обвиненија на база на постоечкото домашно и меѓународно законодавство, односно правни инструменти.

7. Сите државјани во секоја прилика треба да бидат подготвени да осудат вербално насилство и да ги поправат искривените престави за било која група на луѓе. Тие што се на позиција на власт имаат посебна одговорност за оваа работа, затоа што тие треба да дадат колку што е можно пофер и поточен исказ за системот на вредности, културата и активностите на другите групи на луѓе- истото треба да го прават и тие кои имаат статус на ѕвезди или кои се во професии кои им даваат пристап до медиумите и до јавноста.
8. Бидејќи моменталните политички дебати во Европа се обременети со наведувачки информации и стереотипи за миграциите, ние го поттикнуваме Совет на Европа односно земјите членки да им дадат на Европските граѓани една реалистичка слика за состојбата со мигрантите и за Европските моментни и идни потреби на полето на миграции, и да промовираат поинформиран политички дискурс за миграциите и за различностите.
9. Властите, полицијата и судовите на сите нивоа, во сите земји членки на Совет на Европа, мора да направат се во нивната моќ да осигураат дека мигрантите (без разлика дали имаат документи или не), луѓето кое се свежо емигрирани, и припадниците на малцинствата се заштитени, и дека тие кои вршат насилство врз нив или кои незаконски ги искористуваат односно ги експлоатираат се приведуваат и се казнуваат според законот. Властите, полицијата и судовите на сите нивоа мора највнимателно да преземат мерки со кои еднакво ќе се однесуваат со сите групи од населението. Властите, полицијата и судовите на сите нивоа нема да толерираат ситуации каде било кои други групи или институции ги дискриминираат емигрантите или малцинствата, дали е тоа дискриминација во образованието, во вработувањето, или во пристапот на добра и услуги, јавен простор и јавни објекти. Доколку непринципиелно и нефер е оневозможен пристап на одредена личност на основа на припадност кон раса, религија, род или сексуална преференца, таа личност мора да има право на целосна и брза законска постапка со која ќе се обештети односно ќе се направи исправка.
10. Одговорните влади на сите нивоа треба да ги идентификуваат групите на граѓани кои страдат од специфични социо-економски недостатоци (како на пример непропорционално висока невработеност во однос на другите граѓани во земјата, ниско нивоа на образованост и/или семејни приходи, несоодветно домување, односно услови за живот) и да направат посебни напори со распределба на соодветни ресурси за да членовите на овие групи, а посебно децата и младите, ги надминат овие недостатоци и да уживаат реални еднакви можности за успех во животот како и остатокот на населението.

11. Ги охрабруваме сите земји членки кои досега не го направиле тоа, да ги подобрат законите против секакви форми на дискриминација во сите области на јавниот живот, вклучително и во медиумите. Ова треба да биде поддржано со солидни механизми кои се добро разбрани од пошироката јавност и кои се применуваат од владите.
12. Бидејќи условите во кои живеат Ромите ширум Европа се постојан срам за целиот континент, и бидејќи овие услови се едно од најпостојаните нарушувања на Европјаните за тоа што сакаме да мислиме дека се „Европски вредности,, ние ги повикуваме Европските лидери на сите нивоа да го усредоточат нивниот интерес кој одамна требаше да биде поголем, кон решавање на проблемската ситуација со Ромите, состојба која се влоши со скорешните бројни репатриации на Роми од западна во источна Европа. Решението треба да биде преку акции кои ефикасно ќе ја елиминираат дискриминацијата кон Ромите.
13. Државите имаат право и должност да ја следат и да ја контролират емиграцијата, но исто така луѓето на кои им се негира правото на влез или правото да останат во дадена земја не се откажале од своите основни човекови права. Ги повикуваме сите Европјани да ги третираат односно да се однесуваат кон барателите на азил фер и човечно.
14. Оние држави и народи кои се подалеку од зоните каде пристигнуваат баратели на азил мора да бидат волни да играат одредена улога во оваа ситуација. Таа бара солидарност и споделување на обврските на земјите членки на Европската Унија и на Совет на Европа.
15. Ги повикуваме сите земји членки на Европската Унија и на Совет на Европа да работат кон еден сеопфатен, кохерентен и транспарентен приод кон емигрантите односно да работат кон создавање на сеопфатна, кохерентна и транспарентна јавна политика во врска со емиграцијата. Одсуството на таков приод, односно јавна политика, создава акутни проблеми кои често пати треба да се решаваат на локално ниво.
16. Ја препорачуваме медијацијата, или посредувањето, како средство за решавање на спорови на сите политички нивоа и посебно на локално ниво. Ги поттикнуваме властите да осигураат адекватен број на луѓе кои се тренирани да ја преземат функцијата на медијатори/посредници.
17. Ги повикуваме народите на Европа да бидат солидарни со оние во други делови на светот, посебно во соседството како Блискиот Исток и Северна Африка, региони кои сега храбро покажуваат приврзаност кон универзалните вредности на слободата и демократијата. Посебно ги

поздравуваме заради нивната храброст и мудрост тие кои се трудеа или тежнеат кон постигнување на слободата без употреба на сила, дури и во случаи кога им се заканува екстремно насилство од страна на оние кои ја негираат слободата. Ние затоа ги поттикнуваме главните Европски институции (Совет на Европа, Европската Унија, Организацијата за Безбедност и Соработка во Европа) да развијат сеопфатни политики кон јужниот и источниот Медитеран, кон земјите од Блискиот Исток и Централна Азија, и да им овозможат кога тие ќе побараат односно кога тие ќе можат да го сторат тоа, да се исползуваат од Европското искуство и експертиза во градењето на општества кои се базираа на владеењето на правото, демократијата и човековите права. Тоа би се сторило и преку нивно стекнување на соодветен статус и учество во Европските институции и конвенции. Ваквата политика мора исто така да им овозможи на Европјаните да се здобијат со искуство и мудрост што ќе го преземат од нивните соседи, како и подобро да ги ценат историската и културната оставштина донесена во Европа на многумина од оние кои се доселиле тука во скорешни времиња.

II. Специфични препораки

Иако овој извештај беше нарачан од Совет на Европа, ние бевме прашани да „го дефинираме новиот концепт на заедничко живеење кој може да се предложи на граѓаните на Европските земји.,, Токму така, ние веруваме дека ова е еден напор кој не може да се преземе од страна на една институција, ова е подфат во кој сите Европјани мора да имаат улога, и преку нивните избрани преставници на сите нивоа и преку волонтерски акции, и преку организирани институции и како индивидуи. Соодветно на ова ние ги адресираме овие препораки не само до Совет на Европа, но и до сите земји членки, и до локалните и регионалните власти и граѓанското општество во нив.

Препораките се групирани по предметни одредници. Некои од нив се точни адресирани до Европската Унија. Ова може да изгледа како аномалија во извештај нарачан од Совет на Европа, но сите земји членки на Европската Унија се истовремено членки на Совет на Европа, а моментално тече процес каде Европската Унија во целина ќе се прилагоди кон Европската Конвенција за Човекови Права. Во многу области на јавни политики кои се дискутираат во овој извештај, одлуките донесени од Европската Унија влијаат не само на земјите членки на Унијата туку и на нејзините соседи. Посебно во областа на миграции и политики за азил, неопходно е Европската Унија да ја преземе лидерската позиција но исто така да ги земе предвид и становиштата и интересите на други земји кои се членки на Совет на Европа.

А. Интеграција на емигрантите и луѓето кои емигрирале пред краток период

18. Ги поттикнуваме сите земји членки да ги пополнат законските дупки, практичните пропусти и неспроведувањето на законите, посебно во однос на еднаков пристап до домување, вработување, образование и здравство; и да ги ползуваат во поголема мерка наодите на телата на Совет на Европа (посебно тука да се земе предвид Европскиот Суд за Човекови Права, Европската Комисија против Расизам и Нетолеранција и Европскиот Комитет за Социјални Права), во коишто наоди пропустите се јасно идентификувани; и го поттикнуваме Совет на Европа да развие подобри индикатори со кои ќе се мери успехот на интегративните политики на земјите членки.
19. Ја поттикнуваме Европската Унија да ја искористи во целост Комуникацијата за Интеграција на Европската Комисија (таа ќе излезе наскоро) и да ја искористи Европскиот Самит во јуни 2011 година да испорача една силна и јасна политичка порака до сите земји членки на Европската Унија, да ги повика земјите членки да му даде на сопственото население целосна, јасна и искрена пресметка односно проценка на моментните и идните потреби за емигранти во Европа, и да се почитуваат Европските и меѓународните норми и стандарди кога се работи со интеграцијата на мигрантите, со барањата на азил и со нелегалната миграција.
20. Ја повикуваме Европската Унија да развие сеопфатна политика за миграции со цврста уставна и правна рамка која ќе се базира на почитувањето на и на промоција на основните права, како што е побарано со Стокхолмската програма и Акциски план за годините 2010-2014, и со Стратегија Европа 2020; и посебно:
 - a. Понатамо да се развие глобален пристап на ЕУ кон миграции со зголемување на соработката со земји кои не се членки на Европската Унија;
 - b. Да ја подржи миграцијата да ги задоволи потребите на пазарите на работна рака на Европската Унија;
 - c. И понатаму да ја промовира интеграција и правата на мигрантите (како и на луѓето кои емигрирале пред краток период);

- d. Да ги земе предвид ситуацијата на мигрантите кои се малолетни а кои не се придружувани од родители и понатаму да соработува со Совет на Европа во однос на ова прашање (посебно на основа на Препораката CM/Rec(2007)9 на Комитетот на Министри до земјите членки за постоечки проекти за малолетни лица кои не се придружувани од родители);
 - e. Да основа Европски Економски Емигрантски Информатички Канцеларии во одредени трети земји, посебно тие во источното и јужното крајбрежје на Медитеранот.
21. Како работа што е приоритет Совет на Европа треба да промовира сопствени стандарди во оваа област и тоа преку неколку инструменти на Европската Унија, во контекст на Стокхолмската програма и Акциски план за годините 2010-2014, насочени помеѓудругото и кон развивање на сеопфатна политика на Европската Унија која ќе се бори со дискриминација, расизам, ксенофобија, и ќе промовира принципи на еднаквост и интеграција.
22. Ја каниме Банката за Развој на Совет на Европа да води посебно внимание за да подржи проекти кои целат кон подобро интегрирање на емигрантите во сите земји членки.
23. Ако се земе предвид дека во минатото стандардната работа на утврдување на стандарди во областа на емиграција тежнеше да ги акцентира правата на емигрантите, а тежнеше помалку да зборува за нивните одговорности, Совет на Европа, во иднина треба своите активности насочени кон утврдување на стандарди во областа на емиграција да ги насочи кон создавање на инструкции кои ќе ги адресираат *и правата и обврските*, и врската помеѓу двете.

В. Државјанство и право на глас

24. Ги поттикнуваме сите земји членки да ги охрабрат сите постојани жители на нивната територија да аплицираат за државјанство како и да им го олеснат тој процес; и да не го сметаат државјанството на друга земја како пречка во овој процес, како дисквалификациска особина, или како знак на нелојалност.
25. За да се поттикне активно учество во јавниот живот на локално ниво на сите оние кои правно земено се сметаат за жители на тоа место, ги

охрабруваме земјите членки кои тоа досега не го направиле, да им дозволат на овие недржавјани кои имаат престој во даден град, општина или регион, да гласаат на локални или општински избори- како што е тоа случај на државјаните на Европска Унија кои имаат престој во земја членка, а не таа од каде потекнуваат. Ова право може да се даде на сите емигранти кои имаат престој одредено време, и може да се користи како фаза помеѓу добивање на целосно државјанство. Ги повикуваме сите земји членки кои досега тоа не го направиле да ја потпишат и да ја ратификуваат Конвенцијата на Совет на Европа за Учество на Странците во Јавниот Живот на Локално Ниво (досега потпишана од 13 земји членки но ратификувана само од 8 од нив)

26. Го охрабруваме Совет на Европа да им помогне на земјите членки со тоа што ќе нарача компаративна студија за ефектите на различните закони за државјанство врз интеграцијата на емигрантите, и луѓето кои емигрирале пред краток период.

С. Азил и хуманитарни прашања

27. Го повикуваме Совет на Европа и ја повикуваме Европска Унија, работејќи во тесна спрега заедно, да дизајнираат и да спроведат сеопфатен и човечки режим на азил кој што ќе може да се спроведе во еден пан-Европски контекст, и да елаборираат долгорочна перспектива за Европа во оваа област како и стратегија за солидарност помеѓу државите и систем на „делење на обврските,, помеѓу емигрантите и другите жители, и да:

- a. осигураат дека сите политики за миграција и азил на земјите членки се целосно компатибилни со стандардите на Совет на Европа, и посебно со инструментите за заштита на човекови права, посебно Европската Конвенција за Човекови Права и други документи кои се донесени од Европскиот Суд за Човекови Права, и да им даде на земјите членки јасни инструкции како да ги спроведат овие стандарди во пракса и да ја зголемат ефикасноста на нивните процедури кога за краток временски период голем број на баратели на азил стигнуваат во една дадена земја или регион;
- b. се осигурат дека рамката за азил на Европската Унија е во контекст на оценката на нејзините политики за азил иницирани со Стокхолмската програма и Акциски план за годините 2010-2014, и не генерира ризици од структурно нарушување на Европската Конвенција за Човекови Права;

- c. кога ќе работат кон нови стандарди за условите на прием и притвор на баратели на азил и на нерегуларни мигранти да ја разгледаат важноста на помеѓудругото и на Даблинските 2 Регулации, релевантните пресуди на Европскиот Суд за Човекови Права, и активностите кои се преземени од страна на Европската Комисија за Превенција на Тортура и Нечовечки и Деградирачки Третман на Казнување (CPT);
- d. разгледаат можноста за да се подготват заеднички правила за третманот на нерегуларни емигранти, баратели на азил, и апартриди;
- e. разгледаат можноста за создавање на еден Миграциски фонд-оставштина, сличен на тој што постои при Советот на Европа за Човекови Права, и кој би бил финансиран со доброволни прилози на земји членки, со цел да се обезбеди флексибилност во работата во областа на миграции и да се направи можно да се реагира многу побрзо кога брзо се развива криза/ситуација со мигрантите.

28. Во голема доза ги поттикнуваме сите земји членки да одбегнуваат да ги притворуваат барателите на азил и нерегуларните емигранти, освен во случаи кога тоа апсолутно е нужно, и да најдат начини и алтернативи на притворот и истите да ги користат, а кои може да вклучуваат и следниве:

- Условен период на набљудување од службите за социјална заштита;
- Домашен притвор;
- Работни дозволи;
- Половичен притвор (да се поминува само еден дел од денот во затвор);
- Ограничена слобода на движење (само во градот на живеење);
- Ослободување кога ќе се плати кауција.

29. Го охрабруваме Совет на Европа да понуди да го сподели своето искуство и вештини на обука на актерите на првата линија на миграциските политики, како на пример граничарите, попрецизно со давање на експертски совет до земјите членки како да ги креираат законите кои ги регулираат компетенците, процедурите и моќта на „граничните власти“, во склад со еден ефикасен пристап соодветен на принципите на човекови права. За оваа цел Организацијата треба да работи заедно со телата на Европската Унија како што се Европската Канцеларија за Поддршка на Азил базирана на Малта (канцеларија која што Европската Унија во моментот ја доекипира), Фронтекс базиран во

Варшава и Високиот Комесар за Бегалци на Организацијата на Обединети Нации.

30. Земајќи предвид дека парламентарците имаат право да ги посетат центрите за притвор, членовите на Парламентарната Асамблеја би можеле да го следат примерот на членовите на Европскиот Парламент и да ги истакнат оние честопати страотни услови во кои се сместуваат мигрантите и барателите на азил. И додека ваквите активности не треба да го заменат или да го дуплираат работењето на телата на државно ниво кои се задолжени за мониторинг на овие установи како на пример омбудсманите и други специјални институции, тие би можеле да се корисни како механизам на привлекување на внимание и начин преку кој Совет на Европа може да ја зголеми важноста на темата односно свесноста на јавноста за потребата за процедури за миграција кои се и поефикасни и брзи и похумани.

D. Образование, млади, и интеркултурен дијалог

31. Ги поттикнуваме едукаторите и образовните власти во сите земји членки да развијат „интеркултурни компетенци“, како еден од главните елементи во образовниот курикулум, и да ги прошират овие компетенци и во неформалното образование, да ги постават односно воведат во неформални средини како музеите и други културни институции, културни настани и фестивали, и посебно во медиумите; Совет на Европа ќе продолжи да работи на концептуална рамка со која ќе го помогне овој процес.
32. Препорачуваме на земјите членки да ги преземат сите нужни мерки и понатаму да ја олеснат мобилноста на студентите и образовниот кадар на сите нивоа како важна марка за промовирање на интеркултурното образование, на пример преку (пре)оценка на нивните регулативи и политики, посебно но не ограничено во оние области како виза и регулативи за емиграција, социјална заштита, и работни дозволи за образованиот кадар (како и за студенти на кои им треба да работат повремено за да ги финансираат своите студии). Совет на Европа за оваа работа би можел да размисли околу основањето на посебна шема(програма) на мобилност и да елаборира нормативен текст со одредби кои би ја олесниле школската и академската мобилност се со цел зајакнување на интеркултурното образование.
- .
33. Го каниме Совет на Европа да основа пилот проекти за интеркултурен дијалог со ограничен број на основни и средни училишта и високообразовни институции во земјите членки, и да размисли за создавање на награда на Совет на Европа која што би била доделувана на

образовни институции кои работат во оваа област. Совет на Европа би можел да произведе или да нарача изработка на Европски прирачник за вклучувањето на различните перспективи и „имиџот на Другиот,, во предавањата, односно часовите по историја, додека исто така би ги поттикнал образовните власти во регионите соседи на Европа, а посебно Медитеранскиот регион, да усвојат еден приод кој ќе вклучува повеќе перспективи (еден мултидимензијален или мултиперспективен пристап каде Центарот Север-Југ на Совет на Европа може да има своја улога и да придонесе)

34. Го поттикнуваме Совет на Европа да работи со земјите членки и со организациите на граѓанскиот сектор во имплементирањето на својата нова програма наречена „Млади амбасадори за мирот,, која цели кон подигнување на свеста помеѓу младите луѓе и целата јавност за стандардите и инструментите на Совет на Европа, посебно во пост-конфликтни зони; и да го примени иновативниот образовен пристап развиен во програмата на „Младинските мировни кампови,, во други контексти на конфликт каде се вклучени млади луѓе, на пример во контекст на односот на младите Роми и општинските власти, или во контекст на односот на млади припадници на непривилигирани урбани зони односно урбани заедници и полициските службеници.

35. Препорачуваме создавање на редовен процес на следење и оценка на разгојот на интеркултурниот дијалог во земјите членки на Совет на Европа (во форма на организирање на Европски Форум секои три години или во форма на Европски извештај) со тоа што референтен би бил Белиот извештај за интеркултурен дијалог од 2008 година; може да се размисли дали младинското или „џуниор,, издание на Белиот Извештај да се користи во основните и средните училишта како и во работата со младите; земајќи ги предвид дискусиите за религиската димензија на интеркултурниот дијалог, Совет на Европа и земјите членки треба да дизајнираат стабилна и признаена платформа да се подобрат нивните односи со високи преставници на религиските и нерелигиските организации и понатаму да соработуваат со Личните преставници на претседавачот во канцеларија на Организацијата за Безбедност и Соработка во Европа одговорни за промовирање на поголема толеранција и борба со расизмот, ксенофобијата и дискриминацијата.

Е. Медиуми

36. Ги охрабруваме новинарите и медиумските работници да внимаваат да не шират митови и стереотипи за членовите на специфична етничка или религиска група и да осигураат дека членовите на такви групи имат

шанса да ги искажат своите погледи и да ги искажат сопствените верзии на приказните односно сториите; со ова на ум ние го покануваме Совет на Европа редовно да организира средби кои би ги вклучувале главните Европски медиумски мрежи со цел понатамошно спроведување на препораките на Совет на Европа за тренинг, етички прашања и прашања сврзани со правење на медиумски содржини; и на собирање и дистрибуирање на компендиум на успешни иницијативи кои се спроведени на национално ниво за борба со дискриминација во медиумите, да се обезбеди етичко медиумско покривање на содржини кои вклучуваат малцинства, и да се подобри пристапот до медиумите за малцинствата.

37. Ги повикуваме сите земји членки да осигураат состојба каде програми за медиумска писменост се дел од основниот школски курикулум и дека децата и младите луѓе се свесни за фразите кои се мотивирани од расистички, ксенофобични и анти-семитски и други видови на предрасуди, фрази и појави кои може да ги видат на интернет. Земјите членки исто така треба да се осигураат дека полициските службеници и обвинителите се обучени да се справат со слични појави, како на пример криминал сврзан со повикување на омраза на интернет (и говор на омраза), и тие да можат да работат со индустријата која доставува услуги на интернет за да ги поттикнат тие компании да имаат активна улога во справувањето со ова прашање.
38. Го охрабруваме Совет на Европа да продолжи да работи со телата односно организациите, кои ги застапуваат медиумските организации и еснафските институти на нивните новинари да се развијат препораки за спречување на дискриминацијата на работното место и да се создаде внатрешна култура која активно ќе промовира недискриминација, посебно во регрутирањето на новинари и талентирани водители.
39. Го повикуваме Совет на Европа да создаде Фонд за копродукција на програми за различности во рамките на Фондот Еуроимидес/Euroimages – како што веќе е предложено од Парламентарната Асамблеја во своите Препораки 1277(1995) и 1768(2006). Овој Фонд за Копродукција на Програми за Различности би подржувал играни филмови и документарни филмови кои би ги поцртале димензиите на културните различности на денешните Европски општества на таков начин што би биле комплементарни со националните иницијативи во оваа област.
40. Го покануваме Совет на Европа во можно партнерство со Коалицијата на Обединетите Нации за механизмот на медиумски брзи одговори и со Канцеларијата за демократски институции и човекови права на Организацијата за Безбедност и Соработка во Европа (OSCE-ODIHR), да подржи создавање на независна структура (тело за набљудување или интернет страница) кое би вршело мониторинг за да се осигура дека

медиумите ја вршат работата како што треба кога станува збор за дискриминација, ксенофобија и нетолерантност.

Г. Вклучување на Ромите (Инклузија на Ромите)

41. Додека ги потсетуваме сите земји членки за нивните основни обврски за развој на политики кои промовираат инклузија на Ромите во вработувањето, образованието, здравството и домувањето, ние ја поттикнуваме Европската Унија да ја користи својата нова Рамка за национални стратегии за интеграција на Ромите за да ефикасно се справи со сите форми на кршење на основните права на Ромите, вклучително и на дискриминацијата, сегрегацијата, говор на омраза, етничко профилирање, незаконско земање на отисоци од прсти, како и незаконско бркање од домот и протерување, исто така и ставање на крај на праксата на враќање на Ромите (мигранти/азиланти) во земји каде тие може да бидат подвргнати на тортура или деградирачки третман.
42. Ја поттикнуваме Европската Унија исто така да ја користи оваа нова Рамка да промовира укинување на сегрегација по школи или класови и одделенија на Ромите со тоа што би се вработиле Роми школски медијатори и би се зголемил бројот на Роми учители, и би се обезбедил еднаков пристап до образование во рана возраст, стручно образование за возрасни или образование за возрасни за изучување на занаети, како и доживотното учење.
43. Исто така сметаме дека е клучно оваа нова Рамка да се користи како средство кое ќе обезбеди ефикасен пристап на Ромите на пазарот на трудот, со тоа што би се обезбедиле услови за микро-кредитирање на Роми претприемачи и самовработени индивидуи. Ја повикуваме Европската Унија и земјите членки и Европската Комисија да усвојат мерки да се промовира вработувањето на Роми во јавната администрација.
44. Го повикуваме Комитетот на Министри на Совет на Европа, како продолжение на својот Состанок на високо ниво од 20 Октомври 2010 година, во полна координација со новата Рамка на Европската Унија и во партнерство со OSCE-ODIHR, понатаму да развие сеопфтна пан-Европска стратегија за социјална инклузија на Ромите и посебно во однос на тоа да се:
 - а. издаваат годишни мониторинг извештаи за оценка на напредокот, како клучен придонес кон Декадата на инклузија на Ромите 2005-2015, и да се создаде патна карта (план за идна акција) да се

осигура дека акција за ова прашање останува високо на агендата како приоритет одкако ќе заврши Декадата;

- b. работи понатаму со земјите членки да се постават јасни цели со зададени временски рамки да се заврши со Ромската сегрегација во школите и да се заврши со пакосната пракса на погрешно дијагностицирање на Ромските деца како деца со ментален хендикеп за истите потоа да се вклучат во образовниот процес во специјални школи што е спротивно со одлуките на Европскиот Суд за Човекови Права. Земјите членки треба да основаат сеопфатни програми за образование на деца од рана возраст и предшколска возраст да се осигура дека децата кои на неколку рамништа се наоѓаат во неповолна положба ќе бидат подготвени за училиште; дека интегрираниот образовен амбиент е таков каде Ромските деца нема да бидат подлежни на дискриминација; и дека учителите се соодветно обучени да работат во средина на различности;
- c. земајќи предвид дека недостатокот од разврстени агрегатни податоци често пати им ставаше дополнителни пречки на патот кон успехот на Ромите и ги ослабуваше влијанијата на политиките кои промовираат еднаквост и недискриминација, треба да се направи една споредбена студија на ниво на Европа во однос на ова прашање и потоа да се направат соодветни препораки, можеби во соработка со Агенцијата за основни права на Европската Унија (FRA). Овие податоци треба да се анонимни и треба да се бележат само оние податоци за етнички или друг идентитет кои луѓето сами и доброволно си ги доделуваат;
- d. понатаму да се зајакне Ромското граѓанско општество и да се промовираат Ромите како активни граѓани наместо пасивни приматели на помош, посебно преку напор на ниво на цела Европа да се регистрираат за избори, да имаат информации при изборот на кандидати, програми за граѓанско образование кои ќе помогнат за да се постигне активно граѓанство во Ромската заедница.

G. Поддршка за акции на локално и регионално ниво

45. Потсетувајќи се дека Европските мали населени места и градовите се клучни боишта во битката да се комбинира различноста со слободата, ги повикуваме сите земји членки да создадат програми на ниво на целата држава за јавни службеници и вработени во локалните и регионалните

институции за социјална заштита, каде ќе се тренираат оние кои работат со емигранти и луѓе со мигрантско потекло.

46. Ги повикуваме сите земји членки да ја засилат рамката за интер-општинска и интер-регионална соработка, да дозволат посебно соработка помеѓу Европски и не-Европски општини и региони од јужните и источните крајбрежија на Медитеранот, земајќи предвид дека иницијалната рамка за прекугранична соработка, базирана на Европската Нацрт Конвенција за трансгранична соработка помеѓу територијалните заедници или власти од 1980 година и нејзиниот протокол, е веќе во сила и дека истата треба и понатаму да се развива.

47. Го покануваме Совет на Европа понатаму да ја развива програмата на “Интеркултурни градови” а посебно да го поттикне создавањето на национални мрежи на интеркултурни градови со цел да се усвои концептот што е повеќе можно во специфичните национални контексти; и исто така да го олесни проширувањето на програмата “Интеркултурни градови” во Европа, со поддршка на Центарот Север-Југ на Совет на Европа.

48. Го покануваме Конгресот на Локални и Регионални Власти на Советот на Европа да соработува со Комитетот на Региони на Европската Унија и други Европски мрежи на локални и регионални власти (вклучително и на мрежата на “интеркултурни градови” да го направат следново:

- a. Основаат постојан механизам на мониторинг на манифестации на дискриминација, расизам и ксенофобија на локални ниво;
- b. Создадат правна и финансиска основа за институционализирање на локални канцеларии за анти-дискриминација во области односно региони со големо ниво на емиграција. Националното законодавство треба да ги постави основните стандарди за работењето на таквите канцеларии.

Н. Политички екстремизам, расизам, ксенофобија и анти-емигрантски дискурс

49. Ги поттикнуваме сите политички лидери, додека се трудат убедително да реагираат на појави на реални и легитимни јавни примедби за појавата на прекумерна и нерегуларна емиграција, да го обуздаат подемот на ксенофобични или расистички партии и да се погрижат да не собираат политички поени со играње на картата на вознемиреност на граѓанството заради зголемената миграција или заради активностите на делови на

малцинства и мигранти; имајќи го ова на ум ние ја поттикнуваме Парламентарната Асамблеја на Совет на Европа да продолжи со своите напори да промовира повисоки етички стандарди во политичкото третирање на случаи сврзани со раса, етничко или национално потекло и религија, користејќи ги до максимум Повелбата на Европски политички партии за не-расистичко општество потпишана од својот претседател и претседателот на Европскиот Парламент во 2003 година.

50. Ја покануваме Парламентарната Асамблеја на Совет на Европа да номинира известувач за политички екстремизам, и да организира годишен форум со тема екстремизам- можеби форумот би бил со име колоквиум на Стиг Ларсон (Stieg Larsson).

I. Соработка со соседите

51. Го поттикнуваме Комитетот на Министри да понуди специјален статус во Совет на Европа-вклучувајќи поблиски односи а не статус на набљудувач- на земјите од источното и јужното крајбрежје на Медитеранот и на Централна Азија (на тие земји кои тој статус ќе го побараат и кои се подготвени да се подлежат на Европската Конвенција за Човекови Права.
52. Земјите кои би го имале овој статус треба да се поттикнат да станат полноправни членки на специфични тела на Совет на Европа како што се Центарот Север-Југ на Совет на Европа или Европската Комисија за демократија преку правото, подобро позната како Венецијанска Комисија; тие треба да се поканети да се приклучат како полноправни членки на Форумот за иднината на демократијата на Совет на Европа, како и во основањето и администрирањето на школите за политички студии.
53. Сите активности кои ќе се спроведат заеднички помеѓу Совет на Европа и соседните држави кои ќе го уживаат новиот статус- вклучително и тие кои се споменати во предходните параграфи- треба да се групираат заедно и да се координираат преку „уред за соседството,, кој би бил подржан од фонд каде земјите членки доброволно би донирале средства.
54. Совет на Европа треба да се обрати на Лигата на Арапски Држави со понуда за партнерство, со која двете организации би работеле заедно и да се стекнат услови Арапските земји поцелосно да можат да ги користат инструментите за заштита на човекови права.

Ј. Спроведување на нашите предлози

55. Го покануваме Генералниот Секретар на Совет на Европа да назначи специјален претставник на високо ниво кој би имал мандат содржината на овој извештај да биде позната на политичките лидери и да го набљудува неговото спроведување, со помош на една работна група во рамките на Организацијата која ќе биде одговорна за кохерентно спроведување на препораките од овој извештај.
56. Го повикуваме Комитетот на Министри на Совет на Европа да подготви акциски план во кој ќе се рефлектираат главните препораки на овој извештај, со цел во иднина да се презентира за усвојување на средба на високо ниво.
57. Го покануваме Совет на Европа да елаборира код на добри практики за „живеење заедно во различност и слобода во Европа,, кој ќе се базира на препораките на овој извештај и на постоечки правни стандарди на Совет на Европа и на други референтни текстови како на пример Белиот извештај за интеркултурен дијалог усвоен во 2008 година.
58. Го охрабруваме Генералниот Секретар да направи предлози до Комитетот на Министри за поедноставување и подобрување на работата на машинеријата на Совет на Европа, така што ќе произведе помалку на број но директни и почитки извештаи кои можат да имаат поголем импакт на јавното мислење и на факторите кои одлучуваат во земјите членки.
59. Ги повикуваме владите на Полска и на Украина кои се претседавачи на Европската Унија и на Комитетот на Министри на Совет на Европа во есента 2011 година, да свикаат заеднички Совет на Европа- Европска Унија состанок на високо ниво на тема различност, каде земјите членки на обете организации ќе ги разгледат темите од овој извештај и ќе се договорат за заедничка стратегија за акција на полето на различност и човекови права.

Додаток 1: Одредници кои беа користени од страна на Групата

1. Студија

Да се биде граѓанин на Европа значи да се биде дел од заедница која е заснована на индивидуални права-гарантирани од демократски избраните влади и заштитени со непристрасен и независен судски систем-како и толеранција, обострана почит и прифаќање на различноста. Да се биде граѓанин на Европа исто така значи и прифаќање на одредени обврски во однос на другите, да се придржуваш до правилата на демократијата и да придонсеувате на развојот на едно фер и кохезивно општество.

Европскиот модел сега е под закана бидејќи се оживува духот на нетолерантност и дискриминација. Во изминатите неколку години сите земји членки страдаа од влошување на социјалните врски, радикализација и зголемени расцепи помеѓу различните заедници во нашите општества. Овие загрижувачки трендови ја подкопуваат кохезијата на нашите Европски општества и може да го компромитираат демократското „аки,, (*acquis*) на Европа.

Советот на Европа, како чувар на Европската Конвенција за Човекови Права, заедно со други меѓународни партнери, има одговорност да ги брани вредностите на демократијата, човекови права и владеење на правото, кои се фундаментални предуслови за безбедноста и стабилноста на Европа. Да се научи како да се „живее заедно,, е клучен дел од концептот на „мека безбедност,,. Хармоничниот соживот помеѓу членовите на општеството ја нуди најдобрата заштита во цврстината и прогресот.

Со цел да се помогне Совет на Европа да се справи со ваквите предизвици, Генералниот Секретар и идното Турско претседавање со Комитетот на Министри предложи на Министерската Сесија од мај 2010 година да се создаде „Група на еминентни личности,, која ќе подготви извештај како основа за можни идни акции на Совет на Европа. Одредниците кои оваа Група ги користеше во својата работа беа следниве:

1. Процена на сериозноста од ризиците по вредностите на Совет на Европа кои доаѓаат од зголемената нетолерантност и продлабочувањето и ширењето на комунитарни пристапи кон различноста;
2. Идентификување на изворите на овие феномени (идеолошки, морални, религиски, општествени, културни и така натаму);
3. Дефинирање на нов концепт на „живеење заедно“, кој што би можел да се предложи на жителите на Европските општества.

2. Членство во Групата

Групата ќе се состои од девет високо-рангирани индивидуи кои имаат искуство и специфичен интерес за оваа тема. Ќе се осигура дека членството во групата ќе се базира на балансирана географска застапеност, еднаква застапеност на жени и мажи и различност на професии односно работни профили. Известувач на групата ќе биде одговорен за подготовка на нацрт извештај.

Членовите на групата се:

1. Јоска Фишер/ Joschka Fischer (Германија, претседавач)
2. Ема Бонино/Emma Bonino (Италија)
3. Тимоти Гартон Еш/Timothy Garton Ash (Велика Британија)
4. Мартин Хиршч /Martin Hirsch (Франција)
5. Данута Хубнер /Danuta Hübner (Полска)
6. Ајше Кадиогул/Ayşe Kadioğlu (Турција)
7. Соња Лихт/Sonja Licht (Србија)
8. Владимир Лукин/Vladimir Lukin (Русија)
9. Хавиер Солан/Javier Solana (Шпанија)

Известувач на групата е Едвард Мортимер/Edward Mortimer (Велика Британија)

Методологија

„Група на еминентни личности,, ќе биде подржана од Секретаријатот на Совет на Европа (односно Директоратот за планирање на јавни политики) во организацијата и подготовката на своите состаноци. Групата ќе се сретне шест пати во периодот Октомври 2010 година до Мај 2011 година. Оперативните трошоци за Групата ќе бидат подмирени од владата на Турција.

Додаток 2: Состаноците на Групата и луѓето кои беа интервјуирани

Прва средба (во Стразбург 15 октомври, 2010 година)

- Габриела Батаини- Драгони/Gabriella Battaini-Dragoni, Генерален директор за образование, култура, наследство, млади и спорт, координатор за интеркултурен дијалог и за антидискриминациска кампања на Совет на Европа
- Томас Хамарберг/Thomas Hammarberg, Комесар за човекови права на Совет на Европа
- Ниелс Муижниекс/Niels Muiznieks, Претседавач на Европската комисија против расизам и нетолеранција (ECRI)

Втора средба (во Будимпешта, 2 декември 2010 година)

- Золтан Балог/Zoltán Balog, Државен секретар за социјална инклузија, Унгарија
- Костел Беркус/Costel Bercus, Претседавач на Совет, Ромски образовен фонд/Roma Education Fund
- Видео порака од Ливиа Јарока/Livia Járóka, парламентарец во Европски парламент
- Роб Кушен, Извршен директор, Европски центар за европски права/European Roma Rights Centre
- Осман Балиќ/Osman Balić, Координатор на НВО лига за Декада на Ромска инклузија 2005-2015, Србија
- Иштван Гјармати/Istvan Gyarmati, Амбасадор, Унгарија

- Ѓорѓи Макула/Gyorgy Makula, гласноговорник на Унгарската полиција, генерален секретар на Братската асоцијација на Европските полициски службеници Роми, (Faerleo)
- Каталин Баршоњи/Katalin Bársony, Директор, Фондација Romedia, Унгарија

Трета средба (во Истанбул, 13 и 14 јануари 2011 година)

- Средба со патријархот на Грчката православна црква
- Средба со Ахмет Давутоглу/Ahmet Davutoglu, министер за надворешни работи на Турција, претседавач на Комитет на министри на Совет на Европа
- Ајхан Каја/Ayhan Kaya, Билги универзитет во Истанбул
- Ферхат Кентел/Ferhat Kentel, Сехир универзитет во Истанбул
- Фамиле Арслан/Famile Arslan, Европска муслиманска професионална мрежа

Четврта средба (во Мадрид, 14 и 15 Февруари 2011 година)

- Хорге Сампаио/Jorge Sampaio, Висок претставник на Алијанса на цивилизации на Организација на Обединети Нации
- Габриела Батаини- Драгони/Gabriella Battaini-Dragoni, Генерален директор за образование, култура, наследство, млади и спорт, координатор за интеркултурен дијалог и за антидискриминациска кампања на Совет на Европа
- Мукти Џејн Кемпион/Mukti Jane Campion, режисер, Culture Wise (Велика Британија)

- Хоан-Андеу Роха Скарпета/Joan-Andreu Rocha Scarpetta, заменик декан по новинарство, Abat Oliba CEU универзитет на Барселона (Шпанија)
- Мануела Меса, директор на CEPAZ, Фондација за култура de Paz (Мадрид)
- Катрин Фиески /Catherine Fieschi, директор на Counterpoint (Велика Британија Kingdom) и Сабине Селхов/Sabine Selchow, истражувач, програма за глобално граѓанско општество, London School of Economics
-

Петта средба (во Брисел, 17 и 18 Март 2011 година)

- Сесилиа Малстром/Cecilia Maelstrom, Европски Комесар за внатрешни работи
- Пјер Мирел/Pierre Mirel, директор за Западен Балкан, Генерален директорат за проширување, Европска Комисија
- Кејт Витмор/Keith Whitmore, претседател на КОНгрес за Локални и Регионални власти на Совет на Европа
- Роман Јаборкхел/ Roman Jaborkhel, оддел за култура, град Лублин, Полска
- Беренд де Врие/Berend de Vries, заменик градоначалник, град Тилбург, Холандија
- Назиа Хусаин/Nazia Hussain, директор на Проект на Фондација Отворено Општество „Дома во Европа,,
- Алард ду Бои-Рејмонд/Alard du Bois-Reymond, директор, Швајцарска федерална канцеларија за миграција
- Винсент Бергер/Vincent Berger, Jurisconsult, Европски Суд за Човекови Права

- Илзе Брандс Кехрис/Ilze Brands Kehris, директор на Канцеларија на Високиот Комесар за Национални Малцинства на Организација за Безбедност и Соработка во Европа

Шеста средба (средба каде се осмислува нацрт извештајот, одржана во Салцбург на 7 и 8 Април 2011 година)

Додаток 3: Индикативна библиографија

1. Совет на Европа

Конвенции и Повелби

Конвенција за заштита на човекови права и фундаментални слободи, 1995

Европска социјална повелба (надоградена), [1996](#)

Рамковна конвенција за заштита на националните малцинства, [1995](#)

Конвенција за учеството на странците во јавниот живот на локално ниво, [1992](#)

Конвенција за кибер-криминал – [Дополнителен протокол кој се однесува на криминализација на актите од расистичка и ксенофобна природа направени користејќи ги компјутерските системи, 2003](#)

Други усвоени текстови и референтни документи

Комитет на министри

[Interaction between migrants and receiving societies / L'interaction entre les migrants et les sociétés d'accueil – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2011\)1](#)

[Validating migrants' skills / La validation des compétences des migrants Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2011\)2](#)

[Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education / Charte du Conseil de l'Europe sur l'éducation à la citoyenneté démocratique et l'éducation aux droits de l'homme – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2010\)7](#)

[Education of Roma and Travellers in Europe / L'éducation des Roms et des Gens du voyage en Europe – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2009\)4](#)

[White Paper on Intercultural Dialogue / Livre blanc sur le dialogue interculturel, 2008](#)

[Improving access of migrants and persons of immigrant background to employment / L'amélioration de l'accès à l'emploi des migrants et des personnes issues de l'immigration – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2008\)10](#)

[Dimension of religions and non-religious convictions within intercultural education / La dimension des religions et des convictions non religieuses dans l'éducation interculturelle – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2008\)12](#)

[Policies for Roma and/or Travellers in Europe / Les politiques concernant les Roms et/ou les Gens du voyage en Europe – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2008\)5](#)

[Strengthening the integration of children of migrants and of immigrant background / La promotion de l'intégration des enfants de migrants ou issus de l'immigration – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2008\)4](#)

[Life projects for unaccompanied migrant minors / Les projets de vie en faveur des migrants mineurs non accompagnés – Recommendation / Recommandation CM/Rec\(2007\)9](#)

Парламентарна Асамблеја

[Minority protection in Europe: best practices and deficiencies in implementation of common standards / Protection des minorités en Europe: bonnes pratiques et lacunes dans l'application des normes communes – Recommendation / Recommandation 1904 \(2010\)](#)

[Islam, Islamism and Islamophobia in Europe / L'islam, l'islamisme et l'islamophobie en Europe – Resolution / Résolution 1743 \(2010\)](#)

[Recent rise in national security discourse in Europe: the case of Roma / La montée récente en Europe du discours sécuritaire au niveau national: le cas des Roms – Resolution / Résolution 1760 \(2010\)](#)

[Discrimination on the basis of sexual orientation and gender identity / Discrimination sur la base de l'orientation sexuelle et de l'identité de genre, report/rapport, 2010](#)

[Roma asylum seekers in Europe / Les demandeurs d'asile roms en Europe – Resolution / Résolution 1768 \(2010\)](#)

[Fight against extremism : achievements, deficiencies and failures / Lutte contre l'extrémisme : réalisations, faiblesses et échecs – Resolution / Résolution 1754 \(2010\)](#)

[Combating anti-Semitism in Europe / Combattre l'antisémitisme en Europe – Resolution/Résolution 1563 \(2007\)](#)

[Regularisation programmes for irregular migrants / Programmes de régularisation des migrants en situation irrégulière – Resolution / Résolution 1568 \(2007\)](#)

Конгрес на локални и регионални власти

[Cultural Integration of Muslim Women in European Cities/ L'intégration culturelle des femmes musulmanes dans les villes européennes – Resolution / Résolution 318 \(2010\)](#)

[Intercultural cities / Cités interculturelles – Resolution / Résolution 280 \(2009\)](#)

[Intercultural and inter-religious dialogue: an opportunity for local democracy / Le dialogue interculturel et interreligieux: une chance pour la démocratie locale – Recommendation / Recommandation 245 \(2008\)](#)

Комесар за човекови права

[4th Quarterly Activity Report 2010 / 4e rapport trimestriel d'activité 2010](#)

[Annual activity reports 2009 and 2010 / Rapports annuels d'activité 2009 et 2010](#)

[Criminalisation of Migration in Europe: Human Rights Implications / La criminalisation des migrations en Europe: quelles incidences pour les droits de l'homme? CommDH/IssuePaper\(2010\)1](#)

[The Human Rights of Irregular Migrants in Europe / Les droits fondamentaux des migrants en situation irrégulière en Europe, CommDH/IssuePaper\(2007\)1](#)

[European Muslims are stigmatised by populist rhetoric / Le discours populiste stigmatise les musulmans européens, Human Rights Comment/Carnet des droits de l'homme, 28 October/octobre 2010](#)

Европска комисија за борба против расизам и нетолеранција (ECRI)

[Annual report on ECRI's activities – 2009/Rapport annuel des activités de l'ECRI – année 2009 \(2010\)](#)

[General Policy Recommendations/Recommandations de politique générale](#)

Други публикации и интернет страници

[Le Conseil de l'Europe et les Roms, 40 ans d'action, Jean-Pierre Liégeois, éditions du Conseil de l'Europe, 2010](#)

[Intercultural Dialogue in the Framework of the European Convention on Human Rights Protection, Patricia Wiater, Council of Europe Publishing, 2010](#)

[Migrants and their descendants – Guide to policies for the well-being of all in pluralist societies, Council of Europe Publishing, 2010](#)

[Living in Diversity – Lesson Plans for Secondary Schools, Council of Europe Publishing, 2010](#)

[Institutional accomodation and the citizen : legal and political interaction in a pluralist society / Accomodements institutionnels et citoyens : cadres juridiques et politiques pour interagir dans des sociétés plurielles – Trends in Social Cohesion / Tendances de la cohésion sociale n° 21, Council of Europe Publishing, 2009](#)

[Manual on hate speech / Manuel sur le discours de haine, 2009](#)

[Media & Diversity: The next steps to promote minority access to the Media – Final report of the “Speak out against discrimination” Campaign of the Council of Europe / Media & Diversité : Promouvoir l'accès des minorités aux media – les prochaines étapes - Rapport final de la campagne du Conseil de l'Europe “Dites Non à la Discrimination”, 2009](#)

[Handbook on European non-discrimination law / Manuel de droit européen en matière de non-discrimination, European Court of Human Rights and European Union Agency for Fundamental Rights, 2011](#)

2. Европска Унија

[Project Europe 2030 – Challenges and Opportunities – A report to the European Council by the Reflection Group on the Future of the EU 2030 / Projet pour l'Europe à l'horizon 2030 – Les défis à relever et les chances à saisir – Rapport du Groupe de réflexion au Conseil européen sur l'avenir de l'UE à l'horizon 2030](#)

[Handbook on Integration for policy-makers and practitioners / Manuel sur l'intégration à l'intention des décideurs politiques et des praticiens – European Commission / Commission européenne, 2010](#)

[European Website on Integration / Portail européen sur l'intégration](#)

[Discrimination in the EU in 2009/Discrimination dans l'UE en 2009 – Special Eurobarometer/Eurobaromètre Spécial 317, 2009](#)

[Links between migration and discrimination / Liens entre migration et discrimination – European Network of Legal Experts in the non-discrimination field, Olivier de Schutter, European Commission Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities, 2009](#)

[Trade union practices on anti-discrimination and diversity / Pratiques syndicales de lutte contre la discrimination et pour la promotion de la diversité, Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2010,](#)

[Media Diversity : taking the pulse of diversity in the media / Prendre le pouls de la diversité dans les médias – European Commission / Commission européenne, 2009](#)

[Undocumented Migration: Counting the Uncountable – Data and Trends across Europe, a project funded by the European Commission, DG Research, Sixth Framework Programme \(2009\), final report](#)

[TE-SAT 2010 EU- Terrorism situation and trend report, EUROPOL, 2010](#)

European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) / Agence des droits fondamentaux de l'Union européenne (FRA)

[Multiple Discrimination; EU-MIDIS European Union Minorities and Discrimination Survey, 2010](#)

[Rights Awareness and Equality Bodies. Strengthening the fundamental rights architecture in the EU III; EU-MIDIS European Union Minorities and Discrimination Survey, 2010](#)

[Anti-Semitism, Summary overview of the situation in the European Union 2001-2008, 2009](#)

[Data Focus Report: Muslims, EU-MIDIS European Union Minorities and Discrimination Survey, 2009](#)

3. Други меѓународни организации

[Organization for Security and Co-operation in Europe \(OSCE\), Office for Democratic Institutions and Human Rights \(ODIHR\) – Hate Crimes in the OSCE Region – Incidents and Responses – 2009 Annual Report, 2010](#)

[Organization for Security and Co-operation in Europe – High Commissioner on National Minorities – Thematic Recommendations 1996-2008, 2010](#)

[Police and Roma and Sinti: Good Practices in Building Trust and Understanding, SPMU Publication Series Vol. 9, OSCE 2010](#)

[International Organization for Migration \(IOM\) – World migration report 2010 : The future of migration: building capacities for change, 2010](#)

[International Organization for Migration – Independent Network of Labour Migration and Integration Experts : Migration, Employment and Labour Market Integration Policies in the European Union, 2000-2009](#)

[Organization for Economic Co-operation and Development \(OECD\) – International Migration Outlook, 2010](#)

[Intolerance and Discrimination against Christians: Focusing on Exclusion, Marginalization and Denial of Rights, Report of OSCE/ODIHR Roundtable, 2009](#)

[United Nations Alliance of Civilizations, Report of the High-level Group / Nations Unies, Alliance des civilisations, Rapport du Groupe de haut niveau – New York, 2006](#)

[Recommendations on Policing in Multi-Ethnic Societies, Office of the High Commissioner on National Minorities, OSCE, 2006](#)

4. Други публикации

[State of the World`s Minorities and Indigenous People 2010, Minority Rights Group International, 2010](#)

[Unfavorable Views of Jews and Muslims on the Increase in Europe, Pew Global Attitudes Project, 2008](#)

[Crime Perception and Victimization in Europe: Does Immigration Matter? Centro Studi Economici Antonveneta, 2011](#)

[Muslims in Europe: a report on 11 EU Cities, Open Society Foundations, 2010](#)

[Combating Racist Crime and Violence: Testimonies and Advocacy Strategies – European Network Against Racism and Northern Ireland Council for Ethnic Minorities \(NICEM\), 2009](#)

[Fitzgerald, J., K. A. Curtis, and C. L. Corliss: “Anxious Publics: Worries over crime and immigration” in Proceedings of the Annual Meeting of the International Society for Political Psychology, Dublin, Trinity College, 2009](#)

[House of Lords, The Economic Impact of Immigration, House of Lords, 2008](#)

[Süssmuth R., Structuring immigration, fostering integration, Independent Commission on Migration to Germany, Berlin, 2001](#)

[International Network Against Cyber Hate \(INACH\), Report 2010](#)

[Ashutosh Varshney, Ethnic Conflict and Civic Life: Hindus and Muslims in India, Yale University Press, 2002 and 2003](#)

[Roma in Italy: briefing to the European Commission, Open Society Foundations, 2010](#)

Gianni Betto, “L’immagine dell’immigrato attraverso i media italiani”, 2010

[M. J. Champion, “Look Who’s Talking” – Cultural Diversity, Public Service Broadcasting and the National Conversation, Nuffield College Oxford, 2005](#)

[A. Altikriti and A. Faliq, Islamophobia and anti-muslim hatred: causes & remedies, Cordoba Foundation, 2010](#)

Додаток 4: Членовите на Групата

Јошка Фишер/Joschka Fischer (Претседавач)

Јозеф Мартин („Јошка,“) Фишер е Германски политичар, член на Алијансата „90/Зелените.„ Тој беше министер за надворешни работи и заменик канцелар (премиер) на Германија во периодот од 1998 до 2005 година.

Ема Бонино/Emma Bonino

Ема Бонино е заменик претседавач на Италијанскиот Сенат. Таа порано била министер за меѓународна трговија и Европски прашања. Од 1994 до 1999 година таа беше Европски Комесар за хуманитарна помош, рибарство, потрошувачка политика, потрошувачка здравствена политика и безбедност на исхраната.

Тимоти Гартон Еш/Timothy Garton Ash

Тимоти Гартон Еш е професор на Европски студии на универзитетот Оксфорд. Тој е автор на девет книги за „историјата на сегашноста,“ кои ја одсликаа трансформацијата на Европа во минатите четириесет години. Неговата неделна колумна во *Гардијан/Guardian* е споделена и читана нашироко на континентот.

Мартин Хирш/Martin Hirsch

Мартин Хирш предходно беше Француски висок комесар за активна солидарност против сиромаштија и Висок комесар за млади луѓе. Моментално е претседател на Агенцијата за јавна администрација. Исто така тој е поранешен претседател на Емаус Франција/ Emmaüs France.

Данута Хибнер/Danuta Hübner

Данута Хибнер е Полски економист, академски граѓанин и креатор на јавни политики. Таа предходно беше министер за Европски прашања и Европски Комесар одговорен за регионална политика. Од 2009 година таа е пратеник во Европскиот парламент.

Ајше Кадироглу/Ayse Kadioğlu

Ајше Кадироглу е професор на политички науки на Сабанци универзитетот. Во академската година 2009/10 таа беше на специјализација на универзитетот Оксфорд. Има докторат од политички науки од универзитетот Бостон кој го добила во 1990 година како и магистратура по меѓународни односи од универзитетот Чикаго која ја добила во 1984 година.

Соња Лихт/Sonja Licht

Соња Лихт е меѓународно признат социолог, политички активист и борец за човекови права. Таа беше дел од Југословенското дисидентско движење на крајот на 1960тите години. Две децении подоцна таа основа многу локални и меѓународни невладини организации, вклучително и бројни организации кои работат за правата и прашања сврзани со жените.

Владимир Лукин/Vladimir Lukin

Владимир Лукин е од 2004 година Комесар за човекови права на Руската федерација и исто така е претседател на Русиот параолимписки комитет. Завршил историја на Државниот Московски Образовен Институт Ленин. Владимир Лукин исто така има факултетска диплома во природните науки и има работено како истражувач многу години.

Хавиер Солана/ Javier Solana

Хавиер Солана Мадариага е Шпански доктор и социјалистички политичар. Тој има извршувано многу владини функции како министер (за култура, за образовани и наука, за надворешни работи), и бил генерален секретар на НАТО и генерален секретар на Советот на Европската Унија. Бил првиот висок претставник на Европската Унија за заедничка надворешна и безбедносна политика.

Едвард Мортимер/Edward Mortimer (известувач)

Едвард Мортимер е Британски автор и новинар, кој моментално е постар заменик претседател и главен порграмски офицер на Салцбуршкиот Глобален Семинар. Од 2001 до 2006 година тој е Директор на комуникација во извршната канцеларија на генералниот секретар на Организација на Обединети Нации, Кофи Анан.

Вработени во Совет на Европа кои помогнаа во подготовката на овој извештај

Генерален Директорат за демократија и политички прашања: Пјотр Швиталски/Piotr Świtalski (Директор на планирање на јавни политики); Мехди Ремили/Mehdi Remili; Ребека Скаиф/Rebecca Scaife; Џејн Воуди/Jane Wodey; Демијан Подолски/Demian Podolskyi; Ања Долгик/Anna Dolgikh

Директорат за комуникации: Даниел Холтген/Daniel Hölting (директор)